

MAHALLA — ADOLAT TAROZISI

Mahalla

№ 38 (1776-1779) 2019 йил 29 август — 1 сентябрь

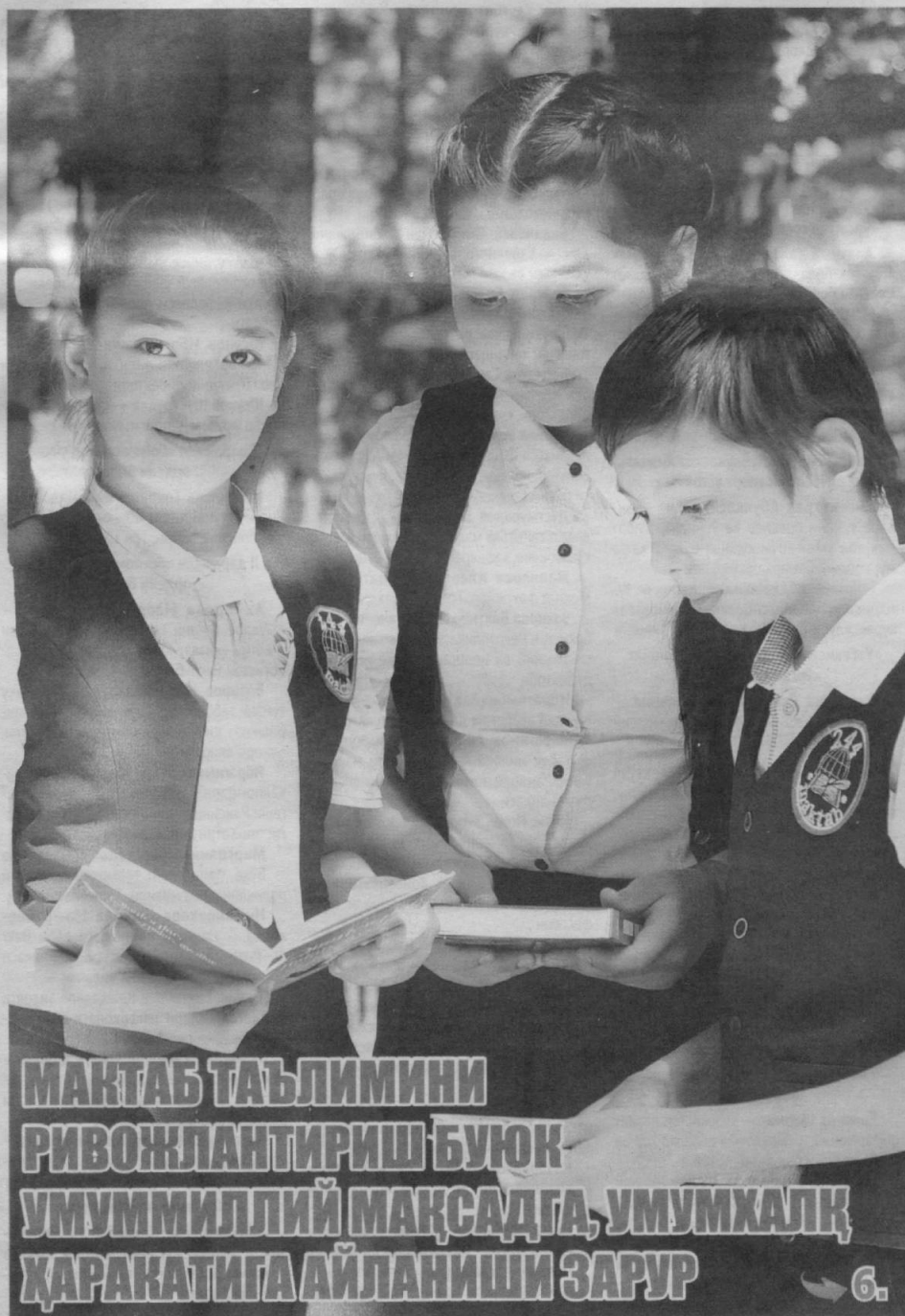
ИЖТИМОЙ-СИЁСІЙ ГАЗЕТА

info@mahalladosh.uz

www.mahalladosh.uz

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ЙИГИРМА САККИЗ ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН БИР ГУРУХ ЮРТДОШЛАРИМИЗНИ ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ БИЛАН ТАҚДИРЛАДИ

➔ 2-3,5.

**МАКТАБ ТАЪЛИМИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ БУЮК
УМУММИЛЛИЙ МАҚСАДГА, УМУМХАЛҚ
ҲАРАКАТИГА АЙЛАНИШИ ЗАРУР**

БУГУНГИ СОНДА:

Хотин-қизларга тазйиқ
ва зуравонлик энди
барҳам топади...(ми?)

13.

Меҳнат
мигрантларининг
муаммоларига энди
ечим бор. Фақат...

14.

12. Ёрни
хусусийлаштириш
жиддий заруратми?

Маҳалла раиси
ўз вазифасини
бажаришига нега
имкон берилмаяпти?

10.

21. Хориждаги
ватандошларимиз
Ўзбекистонга
қўмаклашишга
тайёرمи?

«Тинч атом»
тўғрисидаги қонун
бизга нима учун
керак?

16.

28. Қўшни ким,
қўшничилик ҳақлари
нималардан иборат?

➔ 6.

Ўзбекистон Республикаси
Президентининг
фармони«ЎЗБЕКИСТОН
ҚАҲРАМОНИ»
УНВОННИ БЕРИШ
ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятини мустаҳкамлаш, унинг жаҳон миқёсидаги шон-шувратини юксалтириш, Ватанимиз ободлиги, турмушимиз фаровонлигини таъминлаш борасидаги улкан хизматлари, сўнги йилларда юртимизда жадаллик билан олиб борилаётган туб ислохотлар жараёнидаги ташаббускорлиги ва фидойилиги, давлат ва халқ манфаатларини рўйбга чиқариш йўлидаги фидокорона меҳнати, ишлаб чиқариш ва ижтимоий-маънавий соҳалардаги кўп йиллик самарали ва ибратли фаолияти, ёш авлодни ватанпарварлик, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялашга қўшган катта ҳиссаси ҳамда ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун қуйидагиларга «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилиб, олий нишон — «Олтин юлдуз» медали топширилсин:

Ерниязов Муса Тажетдинович — Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг Раиси

Муротова Лола Нематовна — Фарғона вилояти Олтиариқ тумани «Нурли обод» фермер хўжалиги бошлиғи

Нормурадов Хасан Норбекович — «Нуроний» жағфармасининг Самарқанд вилояти бўлими раиси

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2019 йил 28 август

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
фармониЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ЙИГИРМА САККИЗ
ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ФАН, ТАЪЛИМ, СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ, АДАБИЁТ,
МАДАНИЯТ ВА SAN'AT SOHALARI XODIMLARIDAN BIR GURUXINI MUQOFOTLASH
TUGRISIDA

Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқимиз маданияти ва маънавиятини юксалтириш, миллий ғояни ривожлантиришга қўшган муносиб ҳиссаси, ёрқин истеъдоди ва серқирра ижоди, илмий-инновацион фаолияти, самарали хизматлари, ёш авлодни она юртва муҳаббат ва садоқат руҳида соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш ҳамда жамоат ишларидаги фаол иштироки учун қуйидагилар фахрий унвонлар билан тақдирлансин:

«Ўзбекистон Республикаси
халқ рассоми»

Турсунназаров Йигитали — Камолитдин Бехзод номидаги миллий рассомлик ва дизайн институти профессори, Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган ёшлар мураббийи»

Турдиева Кавсар Шералиевна — Тошкент педиатрия—тиббиёт институти ўзбек, рус ва лотин тиллари кафедраси мудири, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир

«Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими»

Алимова Халида Рауфовна — Жиззах вилояти болалар кўп тармоқли тиббиёт маркази бош шифокори

Исмаилов Зуннур Турсунович — М.М.Федорович номидаги клиник санаторияси раҳбари, Тошкент шаҳри

Ким Виталий Яковлевич — Республика шойинч тиббий ёрдам илмий маркази Нукус филиали 1—жонлантириш бўлими мудири, Қорақалпоғистон Республикаси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган спорт устози»

Зиёев Урал Абулқосимович — Оқдарё тумани болалар ва ўсмирлар спорт мактаби юнон—рум кураши бўйича катта мураббийи, Самарқанд вилояти

Мирзаев Абдирашид — Чирокчи туманидаги «Абдирашид полвон Мирзаев» кураш клуби тренери, Қашқадарё вилояти

«Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган спортчи»

Радзивилов Светлана Михайловна — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон миллий терма жамоаси аъзоси

Халқимизнинг илмий—интеллектуал салоҳияти ва маънавиятини юксалтириш, таълим, маданият, адабиёт, санъат, соғлиқни сақлаш, жисмоний тарбия ва спорт соҳаларини ривожлантиришдаги хизматлари, Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, юртимиз тараққиёти, тинчлиги ва барқарорлигини таъминлаш ишига қўшган муносиб ҳиссаси ҳамда жамоатчилик ишларидаги кўп йиллик самарали иштироки учун қуйидагилар муқофотлансин:

«Буюк хизматлари учун» ордени билан
Юлдашев Баҳадир — «Дийдор» театр—студияси бадий раҳбари

«Фидокорона хизматлари учун»
ордени билан

Ёрматов Шермат — Ўзбекистон давлат филармонияси «Булбулча» болалар хор ва рақс жамоаси бадий раҳбари

Исмаилов Ҳашимжон — Ўзбек миллий мақом санъати маркази Юнус Ражабий номидаги «Мақом» ансамбли бадий раҳбари

Каримова Сураё Убайдуллоевна — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институти директорининг

илмий ишлар бўйича ўринбосари

Рафиков Абзал Азизович — Ўзбекистон давлат академик рус драма театри актери
Сияев Сағдулла — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, ёзувчи

Тухтабаев Худайберди — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, ёзувчи

Юсупова Нуртожи Чонаевна — Наманган шаҳридаги ихтисослаштирилган санъат мактаби директори, Наманган вилояти

«Меҳнат шухрати» ордени билан

Адилов Юсуфжон Бакиевич — Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, ганчкор уста

Алимов Шавкат Арифджанович — Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ректорининг илмий консультанти, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги

Анарбаев Абдулхамиджон — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Археологик тадқиқотлар институтининг Тошкент бўлими бошлиғи

Бабаджанова Гулджихан Саттаровна — Тошкент тиббиёт академияси акушерлик ва гинекология кафедраси мудири

Бадалбаев Салимджан Сабирджанович — Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, хаттот

Байтаев Ғиёс Аҳмадқулович — Ўзбекистон давлат филармониясининг «Наврўз» ашула ва рақс ансамбли олий тоифали хонандаси

Бегматов Саибжон Махмудович — Ўзбек миллий мақом санъати маркази бош директори, мақомшунос

Буриев Аманулла — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институти бўлими бошлиғи

Дустмуратов Бекназар — Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти миллий қўшиқчилик кафедраси мудири, доцент

Жалилова Клара Алимадатовна — Меҳнат фахрийси, Тошкент шаҳри

Закиров Бахтиёр Сабиржанович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Умумий ва ноорганик кимё институти директори

Ибрагимбекова Гулчехра — Ўзбек Миллий академик драма театри актери

Ибрагимов Абдинаби Бегимқулович — Ўзбек миллий мақом санъати маркази Юнус Ражабий номидаги «Мақом» ансамбли хонандаси

Иосиф Игорь Зиновьевич — Ўзбекистон давлат филармонияси овоз режиссёри

Йўлчиева Муножатхон Абдувалиевна — Ўзбекистон давлат консерваторияси анъанавий ижрочилик кафедраси профессори

Каланов Аслиддин Джураевич — Камолитдин Бехзод номидаги миллий рассомлик ва дизайн институти миниатюра ва китоб графикаси кафедраси доценти

Мадрахимова Гулмира Улмаскановна — Ўзбекистон давлат филармонияси «Наваҳор» ашула ва рақс ансамбли бадий раҳбари

Матякубова Гавхар — Ўзбекистон давлат филармонияси Хоразм вилояти бўлимида саҳналаштирувчи балетмейстери

Назарханова Севара Анваржановна — «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси хонандаси

Нишанов Хатам — Жиззах вилояти кўп тармоқли тиббиёт маркази бош шифокори

Поянов Абдиназар — Қизилор туманидаги «Кўнғирот» фольклор—этнографик халқ дастаси бадий раҳбари, бахши, Сурхондарё вилояти

Пулатова Наима Кудратовна — Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат музикали театри олий тоифали солист—вокалисти
Суёнова Замира Ражабовна — Ўзбекистон давлат консерваторияси анъанавий хонандалик кафедраси доценти

Тожибаев Комил Шаробитдинович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ботаника институти директори

Тўйчиев Ислам Раимович — Балликчи тумани тиббиёт бирлашмасининг 17—қишлоқ оилавий поликлиникаси мудири, Андижон вилояти

Тўйчиев Ялқин Эркинбекович — «Ўзбекфильм» давлат унитар корхонаси режиссёри

Умирзаков Балтоҳоджа Ерматович — Тошкент давлат техника университети умумий физика кафедраси профессори

Файзуллаев Хикматулло Рашидович — Республика ихтисослаштирилган санъат мактаб—интернатининг рассомлик бўлими ўқитувчиси

Ҳакимов Садулла — Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси

Хидиров Ирсали — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ядро физикаси институти бош илмий ходими

Шамсуддинов Рустамбек Темирович — Андижон давлат университети Ўзбекистон тарихи кафедраси профессори, Андижон вилояти

Юсупов Иброҳимжон Юнусович — Наманган вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи директори

Юсупов Шукрулла — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир

I даражали «Соғлом авлод учун»
ордени билан

Исмаилова Тоҳира Абдусаматовна — Янгйўл туманидаги «Кичкинтой» болалар уйи бош шифокори, Тошкент вилояти

II даражали «Соғлом авлод учун»
ордени билан

Ахмедова Марям Халилаевна — Амударё тумани ҳокимининг ўринбосари — хотин—қизлар қўмитаси раиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Бозоров Наим Назарович — Пешку тумани тиббиёт бирлашмасининг «Боқимиршор» қишлоқ врачлик пункти мудири, Бухоро вилояти

Ибрагимова Зухра Аметовна — Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосари — Қорақалпоғистон Хотин—қизлар қўмитаси раиси

Мирсолиева Муқаддас Камоловна — Бўқа тумани кўп тармоқли марказий поликлиникаси мудири, Тошкент вилояти

Нишанбекова Шахида Машраббековна — Данғара туманидаги «Abu Bakr at-Roziy med servis» хусусий клиникаси бош шифокори, Фарғона вилояти

Тураев Бахтиёр — Қашқадарё вилояти кўз касалликлари шифохонаси микрохирургия бўлими шифокори

Усманов Ағзамжон Наябжанович — Олмасор туманидаги «New Life Medical» хусусий клиникаси ядро тиббиёт маркази раҳбари, Тошкент шаҳри

Чупрова Валентина Александровна — Республика қон қўйиш маркази директорининг даволаш ишлари бўйича ўринбосари

«Дўстлик» ордени билан

Абдуллабеков Каҳарбай Насирбекович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Сейсмология институти лаборатория мудири

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ЙИГИРМА САККИЗ ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ФАН, ТАЪЛИМ,
СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ, АДАБИЁТ, МАДАНИЯТ ВА SAN'AT SOHALARI HODIMLARIDAN BIR GURUHINI MUHOFOTLASH TUGRISIDA**

(Давоми.)

Бошлангичи 2-саҳифада)

Абдуллаева Гулджан Джума-шова — Ибройим Юсупов номидаги қорақалпоқ тили ва адабиёти фанини чуқурлаштириб ўқитишга ихтисослаштирилган мактаб-интернати ўзбек тили ва адабиёти фани ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Абдуллаева Камола Жахангирова — В.Спенский номидаги республика ихтисослаштирилган мусика академик лицейининг торли чолғулар бўлими виолончель синфи ўқитувчиси

Абдуллаева Мухаббат Ходжаалимова — Ўзбекистон давлат драма театри олий тоифали актриси

Аблакулов Уктам Улмасович — «Polaris Technologies» масъулияти чекланган жамияти директорининг ишлаб чиқариш бўйича ўринбосари, Тошкент шаҳри

Ақбарова Гулнора Илясова — Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлигининг бадий экспертиза бошқармаси бош санъатшунос-эксперти

Аллаев Кахраман Рахимович — Тошкент давлат техника университети электр станциялари, тармоқлари ва тизимлари кафедраси профессори
Алнязов Айтмурат Исмаилович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлимининг Қорақалпоқ гуманитар фанлари илмий-тадқиқот институти директори
Байжанов Аллаберган Кадилович — Самарқанд вилояти юқумли касалликлар клиник шифохонаси бош шифокори

Бегимов Мурат Полатович — Қорақалпоқ давлат кўнгрочқ театри бош режиссёри

Бекумрадов Мансур Бобомуратович — Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси бошқарув социологияси ва психологияси кафедраси муdiri

Болоболов Владимир Владимирович — Фарғона вилояти 3-сил касалликларига қарши курашиш диспансери даволаш бўлими муdiri

Бузина Ольга Николаевна — Самарқанд вилояти ногиронлиги бўлган шахсларни реабилитация қилиш ва протезлаш маркази директори ўринбосари

Бурмич Ольга Александровна — Фарғона вилояти рус драма театри олий тоифали актриси

Васильева Ирина Анатольевна — Спорт яккакурашлари бўйича Республика олий спорт маҳорати мактаби қиличбозлик бўлими мураббийи

Вахабова Фирюза Наримановна — Яккасарой туманидаги «Лидер болалар мактаби» нодавлат таълим муассасаси директори, Тошкент шаҳри

Голендер Борис Анатольевич — Тошкент шаҳридаги Сергей Есенин музейи илмий ходими

Ешанова Тамара Кошановна — Қорақалпоғистон Республикаси ногиронлиги бўлган шахсларни реабилитация қилиш ва протезлаш маркази ҳамшираси

Жамолдинов Акмалжон Зайнолдинвич — Тошкент шаҳар «Туркистон» саройи бош расмони

Кабинев Истам Ашурович — Қогон шаҳридаги болалар ва ўсмирлар спорт мактаби бокс спорт тури трене-

ри, Бухоро вилояти

Кадинова Барно Азимовна — «Ўзбекфильм» давлат унитар корхонаси актриси

Кахаров Эркин Олимович — Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби бўғинидаги хореография коллежи ўқитувчиси

Курбанова Диларам Султановна — Мирзаобод тумани тиббиёт бирлашмасининг «Оқолтин» қишлоқ врачлик пункти муdiri, Сирдарё вилояти

Мадиев Жуманазар Хайдарович — Қизилқум тумани тиббиёт бирлашмасининг «Хўжайпоқ» қишлоқ врачлик пункти умумий амалиёт шифокори, Сурхондарё вилояти

Молокова Людмила Ивановна — Тошкент шаҳридаги «Вера Мед Хаус» хусусий клиникаси гастроэнтеролог шифокори

Мухамедова Угуллой Низомовна — Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактабининг хореография кафедраси ўқитувчиси

Нагашибаева Камаш Нагашибаевна — Томди тумани тиббиёт бирлашмаси бошлигининг даволаш ишлари бўйича ўринбосари, Навоий вилояти

Наризова Иба Кушжановна — Конимех туманидаги 5-умумий ўрта таълим мактаби директори, Навоий вилояти

Норматов Илхом Нурматович — Жиззах вилояти мусикали драма театри бош режиссёри

Отениязов Жуманияз Палунович — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир, Қорақалпоғистон Республикаси

Пирназарова Айгул — Нукус шаҳридаги И.Савицкий номидаги давлат санъат музейи катта илмий ходими, Қорақалпоғистон Республикаси

Рахимджанова Илмира Рискалиевна — «Ўзбекфильм» давлат унитар корхонаси актриси

Рахимов Каххор Абдиевич — Деҳқонobod туманидаги 30-умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчиси, бахши, Қашқадарё вилояти

Режаметова Фотима Туганбаевна — Ўзбекистон давлат ёшлар театри актриси

Сабиров Агабай Каримович — Ўзбекистон давлат филармониясининг «Лазги» ашула ва рақс ансамбли бадий раҳбари

Сабирова Умида Пулатовна — Урганч шаҳридаги «Ниҳол» нодавлат таълим муассасаси директори, Хоразм вилояти

Тухтаев Мурод Бакиджанович — Тошкент шаҳар хўжалик ҳисобидаги эшитиш ва нуқтин тиклаш ҳамда овоз реабилитацияси маркази шифокор отоларинголог

Фозилов Жўра Вахобович — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, ёзувчи, Бухоро вилояти

Халмурзаев Ташмурза — шарқшунос олим, Тошкент шаҳри

Халмурзаева Атиргул Исаковна — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ботаника институти ҳузуридаги Тошкент ботаника боғи мутахассиси

Хожабергенов Дарибай Айтбаевич — Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат академик мусикали театри вокал артисти, Қорақалпоғистон Республикаси

Худояров Солижон Азимович — Фарғона вилояти спорт яккакурашига ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тазқондо бўлими ўқитувчиси

Хикматова Холида Нусратовна — Бухоро шаҳридаги 9-оилавий поликлиника умумий амалиёт шифокори, Бухоро вилояти

Шамсутдинов Рустам Динамович — оммавий байрам тадбирлари режиссёри, Тошкент шаҳри

Шарапова Гулбахор Исомовна — «Ғиждувон диагностика маскани» хусусий клиникаси директори, Бухоро вилояти

Шубин Вячеслав Егорович — сув спорти турлари бўйича республика олий спорт маҳорати мактабининг байдарка ва канозда зшакк эшитиш бўлими тренери, Тошкент шаҳри

Шонкулов Жоппор Салиевич — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги давлат Адабиёт музейи директори

Юлдашев Алишер Хаитович — Хоразм вилояти мусикали драма театри сахналаштирувчи режиссёри

Юсупова Огулнабат — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри оркестри артисти

Мамлакатимизда иқтимоий ва маънавий-маърифий соҳаларда амалга оширилаётган ислохотлардаги фаол иштироки, самарали меҳнати, ёш авлодни Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш ишига қўйган ҳиссаси учун қуйидагилар мукофотлансин:

«Шухрат» медали билан

Абдуллаева Дилноз Кенгешбаевна — Қўнғирот туманидаги «Wunderkind in Kungrad» нодавлат мактабгача таълим муассасаси директори, Қорақалпоғистон Республикаси

Алимахсумов Камолитдин Мохинович — Ўзбек миллий мақом санъати маркази Юнус Ражабий номидаги «Мақом» ансамбли биринчи тоифали хонандаси

Бабаева Ойнико Амбияевна — Қашқадарё вилояти мусикали драма театри биринчи тоифали вокал артисти

Базарбаев Полат Жолдасбаевич — Нукус шаҳридаги 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг қаратэ спорт тури бўйича ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Байматов Сирожиддин Гиясович — Ўзбекистон Бадий академияси аъзоси, ганч ўймаkori

Бокиев Жамолхон Турғунпулатович — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг Наманган вилояти бўлими раҳбари

Джаббаров Гулистон Музапаровна — Самарқанд вилояти мусикали драма театри олий тоифали вокал артисти

Джураев Бахтияр Мамаданинович — Сурхондарё вилояти силга қарши курашиш диспансери бош шифокори

Есемуратов Бахтияр Сагидуллаевич — Ўзбекистон давлат филармониясининг Қорақалпоғистон Республикаси бўлинимаси директори, жиров

Закиров Шухрат Рихсиевич — Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмаси аъзоси, бастакор

Зарипов Бунёдбек Давронбек ўғли — Тошкент Турин политехника

университетининг дастурий таъминот йўналиши талабаси

Ибрагимов Умид Сайфуллаевич — Жиззах вилояти кўзи ожизлар кутубхонаси директори

Исмаилова Саида Хусановна — Ўзбекистон давлат филармониясининг Миллий симфоник оркестри олий тоифали артисти

Кенжаев Бобир Қандиёрович — Ўзбек миллий мақом санъати маркази Юнус Ражабий номидаги «Мақом» ансамбли олий тоифали хонандаси

Курбанов Абдукарим Қайумович — Сурхондарё вилояти кўзи ожизлар кутубхонасининг Шеробод тумани филиали муdiri

Лутфуллаева Муборак Бахруллаевна — Ўзбекистон давлат филармонияси «Еш истеъдодлар» камер оркестри бадий раҳбари

Максудов Фарход Алижонович — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Археологик тадқиқотлар институти директори

Менглиев Абдижолло Тоштемирович — Термиз шаҳридаги «Ўтан полони» хусусий диагностика ва даволаш маркази раҳбари, Сурхондарё вилояти

Муродов Шарофиддин Тождидинович — Ўзбекистон давлат филармонияси Ўзбек миллий мумтоз ашула ансамбли хонандаси

Мухамедова Азиза Нурмахматовна — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри опера солисти

Маматова Ширин Мамаджановна — «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси хонандаси

Мухитдинова Насиба Ахмадқулловна — Жиззах вилояти тарихи ва маданияти давлат музейининг Хамид Олимжон ва Зулфия филиали катта илмий ходими

Норкузов Мурод Мадаминвич — Р.Глиэр номидаги республика ихтисослаштирилган мусика академик лицейи анъанавий ижрочилик бўлими ўқитувчиси

Оринбаева Улбосин Адилбаевна — Ўзбекистон давлат филармонияси Қорақалпоғистон Республикаси бўлинимаси «Мухаллес» дуторчилар ансамбли бахши-созандаси

Рахманова Хожибийи Раимбергеновна — Хонқа тумани тиббиёт бирлашмасининг «Ал-Хоразмий» қишлоқ врачлик пункти муdiri, Хоразм вилояти

Рахмонов Шерали Мамажонович — Фарғона вилояти маданият бошқармаси қошидаги мақом ансамбли хонандаси

Ризаева Гулнора Шоназаровна — Каттақўрғон шаҳар драма театри актриси, Самарқанд вилояти

Рустамов Батир Назарович — Ўзбекистон давлат филармонияси Бухоро вилояти бўлими сахналаштирувчи балетмейстери

Рўзматов Олимжон Алижонович — Шахрисабз шаҳридаги «Оила ва никоҳ» диагностика маркази» хусусий клиникаси бош шифокори, Қашқадарё вилояти

Сандов Акмал Бахтиёрвич — «Ўзбекфильм» давлат унитар корхонаси олий тоифали постановкчиси

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Тошкент шаҳри,
2019 йил 28 август

Ш.МИРЗИЁЕВ

рассами

Сандов Бунёд Юсупович — «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси Хоразм вилояти бўлими хонандаси

Салимов Саибджан Норович — Ўзбекистон Бадий академияси аъзоси, ганчкор-наққош

Самаров Хонкул Қаҳҳорович — Самарқанд давлат музей-қўриқхонаси тасарруфидаги Мирзо Улуғбек музей-мажмуаси муdiri

Султонов Дилмурод Уктамбоевич — «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси Хоразм вилояти бўлими хонандаси

Тобиас Сергей Владимирович — Юнусобод туманидаги «Лор плюс сервис» хусусий клиникаси отоларинголог шифокори, Тошкент шаҳри

Тожибаева Мукаддас Холдаровна — Поп туманидаги «Мурувват» ногиронлар интернет уйи ҳамшираси, Наманган вилояти

Тураев Акмал Ботирович — Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат мусикали театри бош дирижёри

Турдиева Роҳат Юлдашевна — Миробод туманидаги 2-оилавий поликлиника умумий амалиёт шифокори, Тошкент шаҳри

Тўхтамуродов Бехзод Тоир ўғли — Тошкент давлат техника университети механика факультети технологияси машина ва жиҳозлар кафедраси магистранти

Убайдуллаев Фуркат Хамидуллаевич — Р.Глиэр номидаги республика ихтисослаштирилган мусика академик лицейи камонли-торли чолғулар бўлими ўқитувчиси

Фозилов Хуршид Ғайратович — Республика ихтисослашган кардиология илмий-амалий тиббиёт маркази Қарши филиали директори, Қашқадарё вилояти

Фурман Михаил Эвалдович — Олмалик шаҳридаги 8-болалар мусика ва санъат мактаби директори, Тошкент вилояти

Шодманкулов Уктам Маматқуллович — Республика «Хунарманд» уюшмаси аъзоси, хунарманд, Сирдарё вилояти

Шодманов Умид Хамидуллаевич — Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат мусикали театри актриси

Шамуротов Мохичеҳра Абдинабиевна — Ўзбекистон давлат консерваторияси анъанавий хонандалик кафедраси ўқитувчиси

Эркинов Музаффархон Эркин ўғли — «Хўжаатли фильмлар киностудияси» давлат унитар корхонаси кинорежиссёри, Тошкент шаҳри

Эшбоев Махаммад Темиргалиевич — Термиз шаҳридаги 22-болалар мусика, санъат ва бахшичилик мактаби ўқитувчиси, бахши, Сурхондарё вилояти

Юсупова Нигорахон Юсупжоновна — Андижон шаҳридаги Мухаммад Юсуф номидаги она тили ва адабиёти чуқурлаштириб ўқитишга ихтисослаштирилган мактаб-интернати тарих фани ўқитувчиси, Андижон вилояти

Юсупов Абдулазиз Якубжонович — Андижон тумани маданият марказининг бадий раҳбари, Андижон вилояти

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Мамлакатимиз мустақиллигининг 28 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев номига хорижий давлатлар раҳбарларидан самимий қутловлар келмоқда. Уларда давлатимиз раҳбарига муваффақиятлар, Ўзбекистон халқига равнақ ва фаровонлик тилаб, эзгу истаклар изҳор этилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жанои Олийларига
Мухтарам Президент Жанои Олийлари!

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 28 йиллиги муносабати билан Хитой ҳукумати ва халқи номидан, шахсан Ўз номидан Сизга ва дўст Ўзбекистон халқига самимий табриклар ва энг эзгу тилаклар билдиришга ижозат бергайсиз.

Мен Хитой — Ўзбекистон муносабатларини ривожлантиришга катта эътибор қаратиб келмоқдаман, Сиз билан ўртадаги самарали ишчан ва шахсий алоқаларни юксак кадрлайман.

Сиз билан сиёсий ўзаро ишончни мустаҳкамлаш, икки мамлакат ва халқлар фаровонлиги учун Ўзбекистон ва Хитой ўртасидаги ҳар томонлама стратегик шериклик муносабатларини узлуксиз ва изчил ривожлантиришга эришиш мақсадида "Бир макон, бир йўл" лойиҳасини амалга ошириш бўйича ҳамкорликни чуқурлаштиришга биргаликда саъй-ҳаракат қилишга тайёрман.

Дўст Ўзбекистонга тараққиёт ва куч-қудрат, халқингизга бахт-саодат ва фаровонлик тилайман.

Хурмат билан,

Си Цзиньпин,
Хитой Халқ Республикаси Раиси

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жанои Олийларига
Мухтарам Президент Жанои Олийлари!

Миллий байрам — Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик кунини муносабати билан энг самимий табрикларимни қабул қилгайсиз.

Мамлакатингиз иқтисодий ва ижтимоий тараққиёт борасида ғоят салмоқли ютуқларни қўлга киритди. Ўзбекистон ҳақли равишда дунё майдонида юксак нуфузга эга бўлиб бормоқда, минтақавий ва халқаро масалаларда конструктив роль ўйнамоқда.

Давлатларимиз ўртасидаги азалий анъанавий дўстлик, ўзаро ҳурматга асосланган муносабатлар барча соҳаларда изчил ривожланаётганини катта мамнуният билан таъкидлайман.

Ишончим комилки, биз бундан кейин ҳам халқларимиз фаровонлиги, Марказий Осиё минтақасида барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш йўлида стратегик шериклик ва иттифокчилик муносабатларини янада мустаҳкамлашда давом этамиз.

Сизга, ҳурматли Шавкат Миромонович, чин юракдан сихат-саломатлик ва муваффақиятлар, барча юртдошларингизга фаровонлик ва тараққиёт тилайман.

Эхтиром ила,

Владимир ПУТИН,
Россия Федерацияси Президенти

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жанои Олийларига
Мухтарам Президент Жанои Олийлари!

Сизни ва Ўзбекистон халқини Америка халқи номидан 1 сентябрь — мамлакатингиз мустақиллигининг 28 йиллиги муносабати билан табриклайман.

Сизнинг Оқ уйга таширфингизни ёдга олиб, мамлакатларимиз ўртасида сўнгги йилларда мустаҳкамланиб бораётган стратегик мулоқотларни юқори баҳолашимни таъкидлашни истар эдим.

Шунингдек, Сизнинг Ўзбекистон аҳлига хизмат қилувчи янада мустаҳкам, шаффоф ва масъулиятли ташкилотлар яратиш орқали мамлакат келажагига содиқлигингизни кадрлайман.

Сизнинг муваффақиятли ютуқларингизда шерик бўлишдан гурурланамиз.

Сизга ва Ўзбекистон халқига келгуси йиллар барқарор ва самарали бўлишини тилайман. Янада яқинроқ ҳамкорликни қизғин қутиб қоламан.

Хурмат билан,

Дональд ТРАМП,
Америка Қўшма Штатлари Президенти

Қутловлар келиши давом этмоқда.

МАҲАЛЛА МАЙДОНЛАРИДА

«Чарм тўп»да мутлақ
Ғолиблик кимга насиб этди?

Соат эрталабки 9:00. Пойтахтимизнинг Олмазор туманида жойлашган Чигатой стадиони. Майдоннинг икки ёнида рақиб жамоалар сўнгги чигалёзди машқларини бажаришмоқда. Улардан бири — Наманган вилояти жамоаси ярим финал баҳсида қашқадарёлик тенгдошларидан устун келган бўлса, иккинчиси — фарғоналик ёш футболчилар пойтахт жамоасини мағлубиятга учратишди. Агналанингиздек, финал беллашувида томошабинлар «водий дерби»га гувоҳ бўлишди.

Финалда ким ғолиб бўлди?

Нихоят ҳакам ўйин бошланганини билдирувчи хуштакни чалди. Бахсининг илк дақиқаларида рақибни шошириб қўйган фарғоналик ёшларнинг хитмоя чизигидаги биргина хатоси кимматга тушди. Ҳисоб Наманган ёшлари томонидан очилди. Фарғоналиклар шундан сўнг кетма-кет 2 голни рақиб дарвозасига киритиб, ҳисобда олдинга ўтиб олишди. Бироқ жамоавий ўйин ва аниқ тўп узатмалари наманганликларни яна бир бор олдинга олиб чиқди. Шу тариқа, «Чарм тўп — 2019» минн-футбол мусобақасининг республика босқичи ғолиблиги Наманган вилояти вакилларига насиб этди.

Ғалабага эришиш осон кечмади

— Ғалабага осонликча

эришмадик, — дейди Наманган вилояти жамоаси сардори Самандар Тоштанов. — Саралаш босқичларида иккита ўйинда ютиб, биттасида мағлубиятга учрадик. Бу биз учун сабоқ бўлди. Йўл қўйган хатоларимиз устида ишладик. Бугун машгулотларда ўрганганларимиз бизга катта ёрдам берди. Мусобақада қўлпаб дўстлар орттирдик. Футболга бўлган меҳримиз янада ошди.

Футбол «юлдуз»лари маҳаллада улғаяди

— Ҳар бир жамоа мусобақага пухта тайёргарлик қўрган, — дейди Ўзбекистон футбол ассоциацияси бош қотиби Аваз Махсумов. — Аслида бу финал баҳслари учун хос. Ўйинлар ёшларимизнинг катта футболга ҳар томонлама тайёргарлиги бораётганини кўрсатди. Иқтидор эгаларини саралаш мақсадида беллашувларга катта футболда таж-

рибага эга бўлган миллий терма жамоа аъзолари таклиф қилинди. Улар бизга «йил» этган иқтидорни аниқлашда кўмаклашиш баробарида ёшларни руҳлантириш, улар билан суҳбатлашиш, тавсияларини беришди. Ҳудудларда футболга қизиқувчи ёшлар кўп. Уларни қўллаб-қувватлаш ва мақсадли тарбиялашда Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши билан ҳамкорлигимиз асқатмоқда. Катта майдон «юлдуз»лари маҳалла майдонларида тарбияланади. Бу каби мусобақалар эса шу эзгу мақсадимиз учун хизмат қилмоқда.

118 мингдан зиёд ёшнинг жамаган мусобақа

— Мусобақа жорий йилнинг июль-август ойларида барча фуқаролар йиғинларида

ташқил этилди, — дейди Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши бўлим бошлиғи Баҳодир Набиҳўжаев. — 13-14 ёшли ўсмирлар ўртасида ўтказилган ўйинлар мурасасиз кечди. Мусобақада 118 минг 274 нафар вояга етмаган ёш қатнашди. Бу унинг қамрови кенгаётгани ва спортга бўлган қизиқли ортиб бораётганини кўрсатади, албатта. Турнирнинг республика босқичига Жиззах, Қашқадарё, Навоий, Наманган, Самарқанд, Фарғона, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳри жамоалари етиб келишди. Ғолиблик эса мусобақаларга пухта тайёргарлик қўрган жамоага насиб этди.

Ёшлар қалбида «миллионлар ўйини»га меҳр уйғотган

«Чарм тўп — 2019» шундай кўтаринки руҳда якун толиди. Республика босқичида иштирок этган 118 нафар ёш футболчи Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши, Ўзбекистон футбол ассоциацияси ва Ёзувчилар уюшмасининг махсус дипломлари, кимматбаҳо совғалари ҳамда бадиий китоблар билан тақдирланди.

Мусобақанинг финал ўйини ва тақдирлаш маросимида Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши бошқаруви раиси Ш. Жавлонов иштирок этди.

Садокат МАХСУМОВА
«Mahalla»

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ЙИГИРМА САККИЗ ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ҲАРБӢЙ ХИЗМАТЧИЛАР ВА ҲУҚУҚНИ МУҲОҒАЗА ҚИЛИШ ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГРУҲНИ МУКОҒОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакат Қуроли Кучларининг жанговар тайёргарлигини оширишдаги хизматлари, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш ва тинчликни таъминлаш, барқарорлик ва жамоат тартибини мустаҳкамлаш борасидаги хизмат бурчини бажариш чоғида мардлик, жасорат ва фидойилик кўрсатгани учун қуйидагилар мукофотлансин:

«Меҳнат шuhrати» ордени билан

Тиллаволиев Адхамжон — Наманган вилояти Давлат солиқ бошқармаси бошлиғи

I даражали «Шон—Шараф» ордени билан

Абдуллаҳонов Равшан Нариманович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

II даражали «Шон—Шараф» ордени билан

Ёзиев Гайратулла Хабибуллаевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Эшматов Алиёр Тўхтабоевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

«Мардлик» ордени билан

Абдиев Равшан Рустамович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм командири
Арипов Тохир Тўлқинович — Тошкент вилояти Ички ишлар бош бошқармаси бошлиғи

Грешкевич Сергей Сергеевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси
Қодиров Ғайрат Тирович — Жиззах вилояти Ички ишлар бошқармаси бошлиғи

Маматов Раҳмат Тошназарович — Фарғона вилояти Ички ишлар бошқармаси бошлиғи

Равшанов Фаррух Боймўлатович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Холназаров Илҳар Камилевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари минтақавий штаби бошлиғи

«Дўстлик» ордени билан

Гиясов Шаҳрух Камалитдинович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Халқаро ҳамкорлик бошқармаси бошлиғи

Давлетов Бехзод Халикович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Чирчиқ олий танк қўмондонлиқ-муҳандислик билим юрти кафедраси цикл бошлиғи

Короблёва Надежда Владимировна — Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Х.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертиза маркази лаборатория бош эксперти

Муртазаева Наталья Шавкатовна — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси бошқармаси бўлима бошлиғи

Рашидова Надира Ильхамовна — Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Ҳуқуқий хизмати давлат томонидан тартибга солиш бошқармаси бош консультанти

Сейтов Азат Аманбаевич — Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг Қорақалпоғистон Республикаси

қаси Мўйноқ туманини ривожлантириш бўйича қонунчилик ижроси устидан назорат бошқармаси катта прокурори
Файзиев Ҳамза Ҳакимович — Бухоро вилояти прокуратураси жиноий суд ишини юритишда прокурор ваколатларини таъминлаш бўлими бошлиғи
Шишляников Александр Владимирович — Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари Академияси катта илмий ходими

«Жасорат» медали билан

Абдурахманов Абдурасул Носиржон ўғли — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Абишов Азамат Нормаматович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари минтақавий штаби чегара пости бошлиғи

Бабажанов Бекпўлат Сапа ўғли — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ҳарбий қисм отряди командири

Вафаев Артур Кадамович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм эскадрильяси командирининг ўринбосари

Джаханов Рустамжон Пайзулла-хоневич — Фарғона вилояти Тошлоқ тумани ички ишлар бўлими профилактика инспектори

Джумабаев Абдурасул Шодмонкулович (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари минтақавий штаби фельдшер

Жумабаев Мансур Шухратович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм гуруҳи мутахассиси

Жумабаев Лочинбек Бахтиёржон ўғли — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари минтақавий штаби мутахассиси

Исламов Шаҳобиддин Шарофиддинович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм батареяси командири

Исмоилов Авазбек Абдумуталибович — Андижон вилояти Булоқбоши тумани ички ишлар бўлими терроризм ва экстремизмга қарши курашиш гуруҳи катта тезкор вакили

Кобилов Улугбек Соибович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Ментлиев Сайфулло Эшқуватович — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ҳарбий қисм гуруҳи техник

Нурализов Раджапбай Купалбекович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Саматов Сардор Нозим ўғли — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Собитов Расулжон Валиқонович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Тлеумуратов Шарафуддин Уралбаевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Тошбоев Меҳриддин Нормурод ўғли — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари минтақавий штаби чегара пости мутахассиси

Усманбеков Насирбек Исмоилович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари

қўмондонининг биринчи ўринбосари
Фармонов Ойбек Рустамжонович — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ҳарбий хизматчиси

Холматов Урол Раҳмонович — Жиззах вилояти Шароф Рашидов тумани ички ишлар бўлими жиноят қидирув бўлими катта тезкор вакили

Юлдашев Мауленбек Журабекович — Тошкент вилояти Зангиота тумани ички ишлар бошқармаси профилактика инспектори

«Содиқ хизматлари учун» медали билан

Абдуллаев Қобулжон Абдуҷамбулович — Фарғона вилояти Фурқат тумани Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи

Ахназаров Марат Истакович — Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари Тошкент ҳарбий округи бошқарув аппарати бошқармаси вакили

Исмоилов Абдувоҳид Саломович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бош бошқармаси бошлиғи

Каримов Мирнўмон Худойқулович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм цехи чиқаргатавмирловчиси

Қиличева Раъно Ҳамидовна — Самарқанд вилояти Ички ишлар бошқармаси ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бошқармаси воғга етмаганлар ва ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини ташкил этиш бўлимининг катта инспектори

Қодиров Жамшед Собиржонович — Самарқанд шаҳар бўйича Ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бошқармаси бошлиғи

Қурбанов Хуршидбек Хидирназарович — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Қорақалпоғистон Республикаси фавқулодда вазиятлар бошқармаси бўлим бошлиғи

Маликов Абдимажит Чўтабаевич — Сурхондарё вилояти Шўрчи тумани Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи

Насруллоев Ҳаётжон Хабибуллоевич — Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Янги технологиялар илмий-ахборот маркази директори

Очилов Раҳимжон Уктамович — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ҳарбий қисм командири

Очилов Шавкат Очилович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм қорувул бошлиғи

Раззақов Ҳасанбой Мирзаевич — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Андижон вилояти фавқулодда вазиятлар бошқармаси бош инспектори

Раҳимов Джумабай — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси Ҳарбий-техника институти кафедраси доценти

Рўзимов Қудрат Кенжаевич — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Хоразм вилояти ёнғин хавфсизлиги бошқармаси бўлима командири

Сайдалиев Холматжон Ахматович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармаси бошлиғи

Тажикбеков Есенгелди Сапарбекович — Ўзбекистон Республикаси

Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Қорақалпоғистон Республикаси Ёнғин хавфсизлиги бошқармаси бўлима командири

Умаронов Азизжон Шарипхоневич — Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси бошлиғининг жамоат тартибини сақлаш бўйича ўринбосари

Усманов Шермуҳаммад Қурбанбаевич — Андижон вилояти прокуратураси суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этишда қонунчилик ижроси устидан назорат бўлими бошлиғи

Усмонов Бекмурод Темирович — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси батальони гуруҳи ходими

Файзиев Олим Мардонович — Бухоро вилояти Ички ишлар бошқармаси Транспортда хавфсизлигини таъминлаш бошқармаси бошлиғи

Ҳакимов Алишер Нуриддинович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм гуруҳи командирининг ўринбосари

Ҳоджимуратов Шамсиддин Каримкулович — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Сирдарё вилояти Фавқулодда вазиятлар бошқармаси назорат хизматининг бош инспектори

Худаяров Джўрабек Умаралиевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси бошқарма катта офицери

Чориев Муродали Бараталиевич — Сурхондарё вилояти Давлат божхона бошқармаси «Болдир» темир йўл чегара божхона пости бошлиғи

Эшмуродов Баҳодир Турсункулович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм лаборатория бошлиғи

«Шухрат» медали билан

Абсаламов Бахтиёр Набиевич — Жиззах вилояти Дўстлик тумани Давлат солиқ инспекцияси ҳисоботлар ва бюджет даромадларини прогноزلштириш сектори бош давлат солиқ инспектори

Ақбаров Дилшоджон Жақбарович — Ўзбекистон Республикаси Қуроли Кучлари Кичик мутахассисларни тайёрлаш маркази цикли катта ўқитувчиси

Аширбаев Одилбек Аминбаевич — Қорақалпоғистон Республикаси Амударё тумани Давлат солиқ инспекцияси бошлиғининг биринчи ўринбосари

Ашурова Маъмура Абдирасуловна — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари тезкор гуруҳи назоратчиси

Бердикулов Сирожжон Насипкулович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академияси цикл бошлиғи

Джўраев Бозарбай Абдуқулович — Сирдарё вилояти Давлат солиқ бошқармаси ички аудит бўлими бошлиғи

Зиганшина Гузал Равилевна — Фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг судьяси

Зокиров Азизжон Абдипаттович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм гуруҳи секция командири

Имамов Фаёз Ақбарович — Самарқанд вилояти Давлат солиқ бошқармаси ички аудит бўлими бошлиғи

Камбаров Махмуджон Раҳматович — Тошкент вилояти Тошкент туман прокурорининг катта ёрдмчиси

Кобилов Санжар Салимович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм гуруҳи тўп командири

Қўзибоев Искандар Фахриддинович — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Тошкент вилояти фавқулодда вазиятлар бошқармаси Янгийўл тумани фавқулодда вазиятлар бўлими катта офицери

Нурипесов Амир Отепович — Қорақалпоғистон Республикаси маъмурий судининг судьяси

Оллазаров Тўлқинбек Қадамбоевич — Хоразм вилояти Хива тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Раҳимов Шуқрулло Рузмаматович — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги Хоразм вилояти фавқулодда вазиятлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Саттаров Музаффар Шанозарович — Қашқадарё вилояти Нишон тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Скворцова Ирина Евгеньевна — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Марказий суд-тубийб ва патология анатомия лабораторияси лаборатория мудири

Содиқова Шахноза Ҳашимовна — Тошкент вилояти Ички ишлар бош бошқармаси ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Улугов Кахрамон Худайназарович — Сурхондарё вилояти Жарқўрган тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Уразметов Махмуд Бабажанович — Қорақалпоғистон Республикаси Беруний тумани ички ишлар бўлими ҳуқуқбузарликлар профилактикаси катта инспектори

Уринов Санжарбек Ботиржон ўғли — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм взводи командирининг ўринбосари

Файзуллаев Фаррух Шарофович — Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси Божхона тўловлари бошқармаси бошлиғи ўринбосари

Ҳатамов Иброҳим Абдуҳакимович — Тошкент вилояти Нурафшон шаҳар адлия бўлими бошлиғи

Ҳолматов Ойбек Одилевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисм гуруҳи йўриқчиси — тўп командири

Ҳўжаназарова Максуда Мухаммадиевна — Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Шайназаров Исроил Мурадлулаевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Қоровул қўшинлари ҳарбий қисми техник назорат бўлими бошлиғи

Ширинов Шермамет Туракулович — Навоий вилояти Навбахор тумани ички ишлар бўлими профилактика инспектори

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2019 йил 28 август

МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШДАН —

Мактаб таълимини
ривожлантириш буюк
умуммиллий мақсадга, умумхалқ
ҳаракатига айланиши зарур

Эртанги кунимиз пойдевори бугун фарзандларимиз таълим олаётган ўқув муассасаларида яратилади. Юртимизнинг равнақи ва ёруғ келажаги ёшларнинг қандай таълим-тарбия олишига боғлиқ. Шу боис буюк маърифатпарвар Маҳмудхўжа Бехбудий «Дунё иморатлари ичида энг улуғи мактабдир», дея ҳақ гапни айтганди. Дунёга разм солсак, юксак тараққий этган мамлакатларда ислохотларнинг аввали таълимдан бошлангани, зукко ва билимдон, мустақил фикр юрита оладиган илғор авлодни шакллантириш орқали тараққиётга эришиш мумкинлиги маърифатпарварнинг 100 йил илгари айтган фикрлари ҳамон долзарблиги, қиймати безаволлигини англатади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев раислигида 23 август кунини халқ таълими тизимини ривожлантириш, педагогларнинг малакаси ва жамиятдаги нуфузини ошириш, ёш авлод маънавиятини юксалтириш масалаларида бағишлаб ўтказилган видеоселектор йиғилишида ҳам ана шу каби фикрлар ўртага ташланиб, маънавий-маърифий ишларни янги асосда ташкил қилиш, ота-оналарнинг масъулияти, ўқитувчилар билан ҳамкорлиги, мураббийларни қўллаб-қувватлаш бўйича фикр-мулоҳазалар билдирилди, мутасаддиларга тегишли топшириқлар берилди.

Мактаб — маънавият
ва маърифат маскани

«Катта иморатлар, замонавий техникалар билан мактабни керак эмас. Ақлли, билимли, фидойи фарзандларни тарбияласак ва улар Ватанга хизмат қилса, энг катта бойлик, бахт мана шу!».

Йиғилишда Президентимиз

йиғилиш эмас, балки миллатга, халққа мурожаат бўлди. Мамлакат ривожини, миллат тақдирининг таянч нуқтаси мактаб экани яна бир бор кўрсатиб ўтилди. Боғот туманидаги 3-сонли айрим фанлар чуқур ўрганиладиган ихтисослаштирилган мактаб-интернатимизда ҳам ушбу йиғилиш хайрли акс-садо бермоқда. Педагогик жамоамиз билан мазкур йиғилишда кўтарилган масалалар юзасидан «Йўл харитаси»ни белгилаб олдик.

250 ўринга мўлжалланган мактабимизга 7-синфдан ўқувчилар қабул қилинади. Ўқувчиларга инглиз тили ва математика фанлари чуқур ўргатилади. Айни пайтда 35 нафар педагогнинг 80 фоизини олий тоифали, бой билим ва малакага эга ўқитувчилар ташкил этади. Жорий йилда мактабимиздан учирма бўлган 20 нафар йигит-қиздан 15 нафари республикамиздаги турли нуфузли олий таълим муассасаларининг талабаси бўлдилар.

Видеоселекторда Президентимиз кўтарган масалалардан руҳланиб, мактабимизга радиоюзел ўрнатдик. Ушбу радиотўлқин орқали танаффусларда ўқувчилар ижодидан шеърлар, ҳикоялар ўқилади. Мактаб ҳаётига оид янгиликлар тарқатилади. Янги китоблар, юртимиз ва жаҳоннинг нуфузли олий ўқув юртилари ҳақида маълумотлар берилади.

Шу ўринда мактабимизни битирган собиқ ўқувчилар ҳақида ҳам тўхталиш жоиз. Негаки, улар орасида давлатимизнинг юкори идоралари, республика миқёсидаги таъкилотларда масъул лавозимларда

ташаббуси билан бошланган «Ўзим ўқиган мактабга китоб совға қиламан!» деб номланган эзгу акцияга бош қўшдилар. Киска фурсатда бой фондга эга кутубхона вужудга келди. Айни пайтда кутубхонани пойтахтдаги Алишер Навоий номи миллий кутубхона билан онлайн улаш ишларига киришганмиз.

Қолаверса, ҳар бир дарсни «Очик дарс» услубида ўтиш, сабоқларга ота-оналар ва маҳалла фаолларини жалб этишга келишиб олдик. Сайтимиз орқали дарсларни онлайн кузатиш имконини ҳам яратмоқчимиз.

Муаллимлар —
эл-юрт таянчи

«Хурматли муаллимларимиз, жонқуяр мактаб директорларини, соҳа фахрийларини эл-юртимизнинг таянчи ва суянчи, деб биламиз, — деди Президентимиз. — Мактаблар тизимини ривожлантириш учун бундан буён ҳам маблағини, имкониятини асло аямаймиз. Келажак авлодимиз тақдири, бутун миллатимиз, халқимиз, давлатимиз тақдири муҳтарам муаллимларга боғлиқ».

Ушбу фикрлар ҳар бир педагогнинг қалбини тоғдек ўстиргани, янги-янги шижоатга, ғояларга ундагани аниқ. Сир эмас, яқин-яқингача ўқитувчиларнинг кадр-қиммати билан ҳеч қим қилишмай қўйган, мактаб ишлари бир ёқда қолиб, бошқа хизматлардан ортмай қолишган, оқибатда таълим-тарбия сифати тушиб кетганди. Давлатимиз раҳбари президентлик фаолиятига киришганининг

дастлабки даврлариданок бу оғрикли муаммони, таъбир жоиз бўлса, фожиани бартавраф этишга киришдилар. Бу ишларни санаб адоғига етиш қийин. Охириги ўзгаришларни олайлик, 2030 йилга бориб ўқувчилар билимини баҳолаш бўйича PISA халқаро дастури рейтингда Ўзбекистоннинг жаҳондаги етакчи 30 та мамлакат қаторидан жой эгаллаши мақсад қилиб қўйилган. Бу бежиз эмас, чунки 2030 йилда Ўзбекистонни энг ривожланган 50 та давлат қаторига кириштиш қўзлаб турилибди. Уша даврда бугун мактаб партасида ўтирган ўқувчиларимиз мамлакат, давлат, жамиятга хизмат қиладиган баркамол авлод бўлиб камол топади, демак, мамлакат тақдири, келажаги бугун мактабда ҳал бўляпти.

Давлатимиз раҳбари ўқитувчининг мақоми ва нуфузини ошириш, ҳуқуқлари ва имтиёзларини кенгайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратди. «Мактаб ўқитувчисини моддий рағбатлантирмасак, унинг ҳаёт сифати даражасини оширмасак, ислохот, натижа ҳақида гапира олмаймиз», деганида ўқитувчиларнинг машаққатли меҳнатига нақадар ғамхўрлик билан, юксак ҳурмат билан қаралаётганига, бундан буён таълим тизимида янги давр бошланганига ишонч ҳосил қилдик.

Мактаб тақдири —
миллат тақдири

Бундан руҳланиб мактабимизда янгича тажрибани йўлга қўяётимиз. Ҳар бир ўқитувчига 8 нафардан ўқувчи

бириктирдик. Мактабимизда одис ҳудудлардан ҳам болалар келиб таълим олишади. Шу боис бутун ҳафта давомида ўғил-қизлар мактабда қолишади. Ана шу нуқтага назардан ўқитувчилар зиммасига ўзи оталикка олган ўқувчининг нафақат ўзлаштириш кўрсаткичлари, балки юриш-туриши, одоб-ахлоқи, озодалиги, муомаласи, ўзини тутишига жавобгарлиги ҳам юклатилди.

Қолаверса, ўқитувчиларнинг ахборот технологияларидан хабардорлиги, дарсларга инновацион ғояларни татбиқ этиши зарурлигини яхши англаймиз ва шунга амал қиламиз. Зеро, «эл-юртимизнинг таянчи ва суянчи бўлиш» осон эмас, бунинг масъулиятини теран англаймиз.

Видеоселектор йиғилишида давлатимиз раҳбари: «Моддий ва маънавий ҳаётни уйғун ривожлантиришимиз керак. Мактаб бу борада асосий бўғин бўлиши лозим. Мактаб таълимини ривожлантириш биз учун буюк умуммиллий мақсадга, умумхалқ ҳаракатига айланиши зарур», дея таъкидлади. Чунки мактаб тақдири — миллат тақдиридир, миллатимиз тақдирига бефарқ бўлишга ҳеч бир ўқитувчининг, ҳеч бир Ўзбекистон фуқаросининг ҳаққи йўқ.

Эргаш ХУДОЙНАЗАРОВ,
Хоразм вилояти Боғот
туманидаги 3-сонли айрим
фанлар чуқур ўрганилади-
ган ихтисослаштирилган
мактаб-интернати
директори.

таъкидлаган ушбу фикрлар нафақат таълим тизими ходимларини, балки шу юртда яшаётган ҳар бир инсонни ўй-лантириши керак. Ана шу каби ўтти таъкидлар туфайли бу галги видеоселектор шунчаки

ишлайдиганлари кўп. Шифоқору тadbиркор, қурувчию харбий хизматчи, банкирлар, хатто чет давлатларда замонавий компанияларда ишлаётганлари борлигидан ғурурланамиз. Ана шу ўқувчилар Президентимиз

Энди мактаблардаги шароит учун ҳокимлар жавоб беради.

МИЛЛИЙ ЮКСАЛИШ САРИ «МАОШ ОШДИ, ИМТИЁЗЛАР ЯРАТИЛДИ, МАЛАКА ВА САЛОҲИЯТ-ЧИ?»

Германия канцлерига вазирлардан бири: «Нега менинг маошим ўқитувчиникидан фарқ қилмайди?» дея эътироз билдирганида, канцлер: «Қандай қилиб сени шу даражага етказган одамга сендан кам ойлик беришим мумкин?» деган экан. Японияликлардан мамлакатдаги таълим муваффақиятини сири ҳақида сўралса, улар: «Биз ўқитувчига императорнинг ҳурматини, депутатнинг дахлсизлигини, вазирнинг ойлигини бердик», дея таъкидлашади. Кўриниб турибдики, таълим сифати кадрлар салоҳиятини, кадрлар салоҳияти эса мамлакат тараққиётини белгилайди.

Кейинги йилларда юртимизда ҳам таълим тизимини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, ўқитувчиларнинг меҳнатини рағбатлантириш, уларга қатор имтиёз ва имкониятлар яратиш, ойлик маошларини сезиларли даражада оширишга эришилди. Олис ҳудудларда ишлаётган ўқитувчиларга устамалар берилиши, нафақадаги ўқитувчиларга пенсияси тўлиқ миқдорда тўланиши, педагогларга кредит эъзига автомашиналар берилиши жорий этилди.

Хўш, шунча шарт-шароитлар яратиб берилаётган экан, ўқитувчиларнинг бу рағбатларга жавоби қандай бўлади? Уларнинг ҳаммаси ҳам бу имкониятларни тўғри қабул қилиб, ўз устида ишляптими? Умуман, тизимда таълим сифати, ўқитувчилар малакасини ошириш бўйича қандай янгилликларга қўл урилмоқда?

Мактабларда муносиблар дарс беради

Албатта, ҳамма саъй-ҳаракатлар ўқитувчиларга қулай шарт-шароит яратиш, уларни моддий-маънавий қўл-қувватлашга қаратилса-ю, уларда сифат ўзгариши кузатилмаса, қўзланган мақсадга эришиб бўлмайди. Тан олиш керак, маълум давр мобайнида ўқитувчилар турли қозғозлиқ ишларига кўмиб ташланди. Асосий машғулоти дарс бериш бўлса-да, бошқа вазифаларни бажаришга-да жалб этилдики, натижада таълим сифати, ўқитувчиларнинг малакаси ҳам маълум маънода пугур етди.

Бу каби ҳолатлар, ўз навбатида, янги тизим ва инновацион усулларни жорий этиш орқали муносиб кадрларни танлаш ва рағбатлантириш талабини юзага чикарди. Шу мақсадда Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарори асосида «Мақтабгача, умумий ўрта, ўрта махсус, касб-хунар ва мактабдан ташқари давлат таълим муассасалари педагог кадрларини аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом» тасдиқланди.

Унга кўра, педагог кадрлар учун жорий йил икки марта — март-апрель ойларида навбатдаги аттестация ва май-июнь ойларида навбатдан ташқари аттестация ташкил қилинди. Аттестация комиссиялари ўқитувчиларнинг дарс ўтиш маҳорати ва меҳнати самарадорлиги ҳамда ўқув фани бўйича малака синов натижаларини таҳлил қилди ва тегишли қарорлар чикарди. Ушбу тизим умумтаълим мактабларида олий тоифали кадрлар миқдорини кўпайтиришга хизмат қилади, педагогларнинг доимий равишда ўз устида ишлашини таъминлайди.

Статистик маълумотларга кўра, айни пайтда халқ таълими тизимида 3,5 фоиз олий тоифали, 15,6 фоиз биринчи, 35,7 фоиз иккинчи, 31,4 фоиз мутахассис ва 13,8 фоиз тоифасиз ўқитувчи фаолият кўрсатмоқда. Рақамлардан англашиладики, мактабларда дарс бераётган педагогларнинг аксарият қисмини мутахассис ва иккинчи тоифали ўқитувчилар ташкил этади. Олий тоифали ўқитувчилар сонининг камлигига асосий сабаб эса ўқитувчилар билим малакаси ва тажрибасига мос равишда рағбатлантирилмаган. Кўпчилик педагоглар мактабларда кун ўтказиш учунгина фаолият юритиб, тоифасини кўтаришга қўп ҳам иштиёкман бўлишмаган. Эндиликда эса ўқитувчиларнинг маоши тоифасига қараб сезиларли даражада фарқланади.

Кадр етишмовчилиги бор жойда уларни саралаб бўлмайди

Юқорида таъкидлаганимиздек, таълим тизимлари орасида мактаб таълими кенг камровли ҳисобланади. Шу боис айрим ҳудудлар ва йўналишлар бўйича кадрлар етишмовчилиги кўзга ташланиб туради. Айниқса, ўтган йиллар давомида оила бошлиғи бўлмиш эркак ўқитувчиларнинг ойлик маоши озлиги сабаб ўзини бошқа соҳага уриши бу тақчилликни янада кучайтирди.

Шунингдек, яшаш шароити оғирроқ бўлган олис тоғли ҳудудларда педагог

кадрларга эҳтиёж юқори. Сабаби пойтахтга ўқиш мақсадида қелган кўпчилик ёшлар ўз манзилларига қайтиб бормаган. Қолаверса, таълим рус тилида олиб бориладиган мактабларда математика, бошланғич синф ва информатика фанларидан мутахассисларга доимий эҳтиёж кўзга ташланади. Шу каби сабаблар туфайли ҳозир мактабларда 15 фоизга яқин ўрта махсус маълумотга эга кадрлар фаолият олиб бормоқда.

Кадрларга шундай эҳтиёж бўлиб турган бир пайтда уларни саралаш катта муаммо. Шунинг учун, аввало, мактабларни педагоглар билан тўлиқ таъминлаб олиш керак. Бу борада ҳам сезиларли ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмоқда. Хусусан, узок туманларга бориб ишлаётган педагог кадрлар меҳнати рағбатлантирилиб, уларга 50 фоизгача қўшимча ойлик устамалар тўланапти. Бу олис ҳудудларга етишмаётган мингдан зиёд ўқитувчини жалб этиш имконини берди. Шунингдек, ойлик маошнинг 2,5 баробарга кўтарилиши минглаб эркак педагогларни мактабга қайтарди.

Халқ таълими тизимидаги бугунги ўзгариш ва янгиланишлар тез орада ўз самарасини беришига шубҳа йўқ. Зеро, мақсад олий ва шунга яраша ҳаракат қилинмоқда. Хусусан, белгиланган режага кўра, 2021 йилда PISA халқаро дастури рейтингига иштирок этиш, 2030 йилга бориб эса ушбу дастур бўйича жаҳондаги етакчи 30 та мамлакат қаторидан жой эгаллаш кўзланган. Албатта, таълим сифати даражаси бўйича дунёдаги ривожланган мамлакатлар қаторидан жой олиш учун ҳали кўп ишларни амалга ошириш керак. Бу йўлда эса малакали педагогларгина бизнинг асосий қуролимиздир. Шунинг учун таълим тизимини такомиллаштирмай туриб, давлат ва жаҳият тараққиётга эришиб бўлмайди.

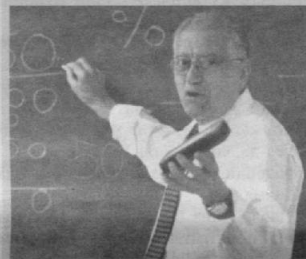
Абдурахим НОСИРОВ,
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги таълим сифатини назорат қилиш Давлат инспекцияси бош бошқармаси бошлиғи.

ДАРВОҚЕ...

Энг кўп маош олувчи ўқитувчилар қаерда яшайди

Дунёнинг энг бой кишилари ўқитувчилар бўлиши мумкинми? Нега энди йўқ? Ахир, баъзи мамлакатларда ўқитувчиларга шундай маош бериладики, улар бу маблағ билан дунё миллиардерлари рўйхатидан жой олишолмаса-да, каму қўстисиз умреузаронлик қилишади.

Люксембург аjoyиб таълим тизимига эга. Бу ердаги 4 ёшдан 16 ёшгача бўлган кишилар люксембург, немис, француз тилларини ўргатадиган таълим муассасаларида ўқишга мажбур. Мамлакатда бошланғич тажрибасиз педагогларга йилга 64 минг АҚШ доллари, 15 йиллик тажрибага эга ўқитувчиларга эса 98 минг АҚШ доллари миқдорда маош тўланади.

Швейцария таълим тизимини Федерал ҳукумат эмас, ҳар бир шаҳар раҳбарияти бошқаради. Ушбу мамлакат аниқ фанлар, айниқса, математика фани йўналишида жуда илгор. Бу ерда 15 йиллик тажрибага эга мактаб ўқитувчилари йилга 69 минг АҚШ доллари, энди иш бошлаган ёш педагоглар эса 47 минг АҚШ доллари миқдорда даромад кўради.

Германия таълим тизими ҳам жуда мураккаб ва намунали. Бу ерда ҳар бир ҳудуд таълим сифатини назорат қилади ва ўзига хос конун-қоидаларига эга. Албатта, бутун мамлакат учун бир хил бўлган умумий қоидалар ҳам мавжуд. Германияда 15 йиллик тажрибага эга мактаб ўқитувчиларининг йиллик даромади 64 минг АҚШ доллари, тажрибасиз педагогларники эса 47,5 минг АҚШ долларини ташкил қилади.

Нидерландия таълим сифати бўйича дунёда энг яхши ўн та мамлакатдан бири. Шунга яраша ўқитувчиларга ҳам яхшигина маош тўлайди. Бу ерда ўқитувчилар йилга 36 минг АҚШ долларида 60 минг АҚШ долларигача миқдорда маош олишади.

Канадада халқ таълими тизими жуда яхши ташкил этилган. Мамлакат ялпи ички маҳсулотининг 5,4 фоизи шу йўналишга сарфланади. Бу ерда ўқитувчилар учун йиллик 20 минг АҚШ долларида 56,5 АҚШ долларигача маош белгиланган.

— Бир пайтлар туманимиз этакларини Орол тўлқинлари ювиб турарди. Биз унда бола эдик. Ёз келди дегунча кумли пляж томон ошқардик, — дейди Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Мўйноқ тумани кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Баҳаргул Жамолова. — Ушанда Оролда дам олгани келган сайёҳлар шу қадар кўп бўлардики, меҳмонларга хизмат кўрсатиш ҳисобига минглаб одамларнинг рўзғори обод бўларди. Мўйноқ консерва заводида қадокланган балиқларимизнинг хуш таъми олис-олисларда ҳам машҳур эди.

Янги ҳаётга қадам

Орол чекина бошлади, меҳмонлар ҳам келмай қўйди. Мовий мавжланган денгиз биздан тобора олислаб борар, унинг ўрни тузли саҳрога айланар, энг ёмони, ота-боболари шу заминда туғилиб ўсган одамлар ҳам кўч-кўронини кўтариб, худудни тарк эта бошлади.

Охир-окибат Оролимиз биздан 200 километрга узоқлашди, қадрон ерларимиз хувилаб қолди, саҳродаги кемалар кумга ботганча мунгайди. Денгиз ўрнidan кўтарилган тузли бўронлар туфайли худудимизда дехончиликка имкон қолмади. Аммо шу заминга меҳр қўйганларгина бу ерларни тарк этмадилар. Орол ташлаб кетган кўл-маклар — кўлларда балиқчиликни йўлга қўйишди, минг машаққат билан бўлса-да, чорвачилик билан шугуллана бошлашди. Лекин ҳол сўрайдиган одам топилмади.

Давлатимиз бошқарувиغا мухтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёев келганидан кейин том маънода Мўйноқнинг куни туғди, у иккинчи ҳаётига қадам қўйди. — Энг оламшумул, мисли қўрилмаган ташаббус — денгиз ташлаб кетган саҳро узра яшил қатламнинг барпо этилиши Мўйноқ аҳолининг қалбига чексиз қувонч, умид уйғотди. Чунки саксовулларнинг ўтқазилиши кум қўчиши, тузаларнинг ҳавога кўтарилишининг олдини олиб, бизнинг иқлимга бекиёс фойда келтирди. Одамларда учрайдиган нафас йўллари, ички аъзоларда тош пайдо бўлиш, аллергия билан боғлиқ касалликлар камая бошлади.

ДАРВОҚЕ...

Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан БМТ шафелисида Оролбўйи минтақаси учун кўп шериклик асосидаги Траст фонди тузилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурда Оролбўйи халқаро инновация маркази, Оролбўйида инновацияларни қўллаб-қувватлаш жамғармаси ташкил этилди. Денгизнинг қуриган тубида муҳофаза ўрмонзорлари, Амударё дельтасида кичик сув ҳавзалари барпо этилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 28 февралдаги қарорига мувофиқ, Мўйноқ туманини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича қатор ишлар амалга оширилди.

Жорий йилнинг саккиз ойида Мўйноқда 8 та боғча, 7 та мактаб, 4 та спорт иншооти, 6 та тиббиёт муассасаси ва 8 та маданият объекти қурилди ва таъмирланди. Бундан ташқари, 20 та кўп қаватли уй-жой барпо этилмоқда.

ПРЕЗИДЕНТ ЖАСОРАТИ, ТАШАББУСИ БИЛАН МЎЙНОҚ ҚАДДИНИ ТИКЛАДИ, ОДАМЛАРДА ЯШАШГА ИШТИЁҚ КУЧАЙДИ

Айни пайтда Мўйноқда 31 мингдан зиёд киши истиқомат қилаётди. Туманда 5 та маҳалла, 6 та овул фуқаролар йиғини мавжуд. Давлатимиз раҳбарининг Мўйноқни иқтисодий ривожлантириш, Орол фожиясидан азият чеккан худуд аҳолиси ҳаётини яхшилаш бўйича илгари сурган ташаббуси доирасида кейинги йилларда ҳар бир йиғин таниб бўлмас даражада ўзгарди. Ўтган йилнинг ноябрь ойидаги Президент ташрифи чоғида белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда ҳукуматнинг Мўйноқ туманини жадал комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастури қабул қилинди. Унда 2019-2021 йилларда жами 1 триллион 485 миллиард сўмлик қурилиш-таъмирлаш ишларини амалга ошириш назарда тутилган.

Мазкур ҳужжат ижроси доирасида қисқа вақтда қатор объектлар фойдаланишга топширилди. Жумладан, туман марказида 800 ўринли амфитеатр, давлат хизматлари маркази, мусика ва санъат мактаби, спорт зали, ёпик бассейн қурилди, маданият маркази ва стадион, Бозатау овул фуқаролар йиғинидаги оилавий поликлиника реконструкция қилинди. Яқинда туманимизга яна ташриф буюрган мухтарам Президентимиз бу сазой-ҳаракатларга юқори баҳо берди.

350 хотин-қизни бағрига олган корхона

«Мўйноқ порлок текс» МЧЖ жорий йил июль ойида тикувчилик корхонаси ташкил этиб, 350 кишини иш билан таъминлади. Замонавий тикув машиналари ўрнатилган янги корхона йилгига 1 миллион дона тайёр тикувчилик ва трикотаж маҳсулотини ишлаб чиқариш қувватига эга. Ҳозирги кунда чойлаб, кўрпа жилдлари ва махсус иш формалари тикилмоқда. Шу ерда савдо дўкони ташкил этилган. Янги қурилаётган уйлардан корхона ишчилари учун хонадонлар ажратилган. Давлатимиз раҳбари туманимизга ташрифи давомида ушбу корхона фаолияти билан

танишди, ишчилар билан суҳбатлашди.

Айниқса, мухтарам Президентимизнинг «Мўйноқда рўй бераётган ўзгаришлар, кўзларингиздаги ҳаётдан мамнулик кишини қувонтиради. Бу узоқ-узоқ худудларга бориб қилаётган ишларимиз натижасидир. Агар кимдир бизнинг ислохотларимизга шубҳа қиладиган бўлса, Мўйноққа келиб кўрсин», деган гаплари нафақат туман аҳли, балки бутун Қорақалпоқ элининг қалбини нур каби ёритди, гурурлантирди.

Мўйноқ консервалари яна машҳур бўлади

Бир пайтлар Мўйноқ балиқчилик саноати билан машҳур бўлган. Орол денгизи тўлиб-тошган пайтларда балиқчилик билан шугулланган мўйноқлик нуруний Алмас Тобашев ўша дамларни кўп эслайди.

— Баъзан телевизорда океан ёки денгизларда балиқ овланишини намоёниш этишади. Набираларимга худди шундай усулда биз ҳам тўр тортганимизни айтиб бераман, — дейди кекса балиқчи. — 40 йил Оролда балиқ оладим, денгизимизда балиқнинг тури ниҳоятда кўп эди. Сув тортган ишлари жониворларнинг қандай қирилганига гувоҳ бўлдик, ноилоҳ қолдик, ишимиздан айрилдик, тўрлар ва қайиқлар қумга кўмилди. Аммо бугун ўтмишдаги фожиядан афсусланиб ўтириш билан иш битмаслигини, агар қураимасак, аҳвол ўнганмаслигини Президентимиз бизга аңглатди. У кишининг жасорати, ташаббуси туфайли нафақат Мўйноқнинг қадди тикланди, балки одамларнинг ҳаётига муносабат, яшашига иштиёқи ўзгарди. Бугун мен ҳам қадрдон комбинатимиз — Мўйноқ консерва ишлаб чиқариш корхонасининг ишига тушишини эшитиб, яшариб кетгандек бўлдим.

Дарҳақиқат, республикада бир вақтлар йўқотилган қатор хўжалик фаолияти турларини босқичма-босқич қайта тиклаш бўйича дастур рўёбга чиқариляпти. Оролбўйида сунъий кўллар ҳосил қилиш орқали балиқчиликни йўлга қўйиш бунга мисолдир. Қолавер-

са, энг кўп сув талаб қиладиган, пахта экиладиган майдонлар кескин қисқартирилди. Ишлаб чиқаришларнинг янги йўналишларини очиб, бунда инновацияларни кенг татбиқ этиш, туризм, жумладан, экологик сайёҳликни равиқ топтиришга алоҳида эътибор қаратилаётди. Сабаби, буларнинг барчаси Қорақалпоғистонда хизматлар кўрсатиш, қўшимча қийматли маҳсулот ишлаб чиқариш саноати имкониятларини кенгайтиради. Шунга яраша аҳоли турмуш сифати ҳам юксалиб бораверади.

Президентимиз ташриф буюрган яна бир маскан — «Мўйноқ аква саноат» корхонаси келаси ой ишга туширилади ва йилгига 4 минг тонна балиқни қайта ишлаш қувватига эга бўлади. Бу ерда 200 тонна дудланган балиқ, 780 тонна кийма, 400 тонна филе, 9 миллион дона консерва ишлаб чиқаради. Демак, Мўйноқ балиқларининг довруғи яна оламни тутайди.

Бир келиб кетинг, Мўйноғимизга!

Мўйноқ туманидаги ўзгаришларни бутун дунё кузатмоқда. Худуд қисқа вақтда улкан буёндорлик, қурилиш майдонига айланди, киефаси мутлақ ўзгарди. Бу маҳаллий аҳоли кўнгиллини тоғдай кўтарди. Одамлар машҳур қўшиққа ҳамоҳанг тарзда: «Бир келиб кетинг, Мўйноғимизга» деб бошқаларни ўзларининг жонажон худудларига таклиф этишмоқда. Негаки, Оролбўйи аҳолиси турмушини яхшилаш ҳақидаги гап-сўзлар ўтган асрнинг 50-йилларидан буён айтиб келинаётган бўлса-да, бирор тайинли ишга қўл урилмаган эди. Кейинги икки йилда бажарилган амаллар туфайли эса, ҳар ойда ташриф буюрсангиз ҳам қайта-қайта чирой очаётган Мўйноқ овуллари танимай қолиш табиий. Шундай экан, минг бор эшитгандан бир бор кўрган афзал: вақт топсангиз, албатта бир келиб кетинг, Мўйноқ томонга!

Юлдуз ХОЖИЕВА
«Mahalla»

«Шеър — азиз олам аро»

МАХАЛЛА ФУҚАРОЛАР ЙИГИНЛАРИ РАИСЛАРИ ЎРТАСИДА ЎТГАН ШЕЪРХОНЛИК МУСОБАҚАСИ АДАБИЁТ, ИЖОД, ДЎСТЛИК ВА БИЛИМДОНЛИК БАЙРАМИГА АЙЛАНИБ КЕТДИ

24 август куни пойтахтимиздаги «Туркистон» саройи гўзал бир мушоира — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳамда Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши ҳамкорлигида маҳалла раислари ўртасида ташкил этилган «Шеър азиз олам аро» деб номланган тadbирга мезбонлик қилди. Илк марта ўтказилаётган мазкур танловда республикамизнинг барча ҳудудларидан сараланиб, ғолиб бўлган 14 нафар ижодкор раис беллашди. Раислар шунчаки беллашмади, балки адабиётнинг қудратини, шеър сеҳрини, ижод қишисининг бой маънавий оламини намойиш этишди.

Танловнинг тамал тоши

Таъкидлаш жоизки, ушбу танловнинг майдонга келишида ҳам ўзига хос рамзий маъно бор. Гап шундаки, 2018 йилнинг 26 октябрида муҳтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёев ислохотларнинг бориши ва одамларнинг турмуш тарзи билан танишиш, халқ билан мулоқот қилиш учун Юнусобод туманига қилган ташрифи давомида маҳалла фаоллари билан ҳам дилдан суҳбатлашганди. Мазкур учрашувда тумандаги «Юртобод» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Нажот Ниёзов ўз ижод намуналаридан ўқиган, шеърлар давлатимиз раҳбарига маъқул келган ҳамда маҳалла раисининг ижодкор бўлиши ҳудуддаги кўплаб масалаларни

«Дўрмон окшоми»

Олис Қорақалпоғистону жанубий ҳудудимиз Сурхондарёдан, водию воҳалардан, тоғлару дарёлардан ошиб келган танлов иштирокчилари — пойтахт меҳмонлари дастлаб Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг «Дўрмон» ижод уйига кўнишди.

Салкин, гўзал, сокин бир окшомда элимиз суйган шоиру ёзувчилар, санъаткорлар жам бўлдилар. Эл ардоғидаги шоирлар Минҳожиддин Мирзо, Шарифа Салимова, Абдулла Шер, Умида Абдуазимовалар янги ижод намуналаридан йиғилганларга ўқиб беришди. Санъаткорлар мумтоз наволардан куйлашди, ашулалар рақсаларга уланди. Ижодкор раислар ҳам Дўрмон ҳавосидан рухланиб, шеър ва шоирлик ҳа-

савол-жавобларга навбат етди.

«14-билет. Камтарлик ҳақидаги шеър муаллифи ким? Унинг ҳаёти ва ижоди ҳақида маълумот беринг». 1-ракамли иштирокчи, Сурхондарё вилояти Шеробод туманидаги «Олтин воҳа» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Уйғун Омонов тортидан билетга ана шу саволлар битилганди. Ўзбекистон халқ шоири, Ўзбекистон Қаҳрамони Эркин Вохидов ижодидаги энг нодир шеърлардан бўлган ушбу мисралар залда ўтирган 650 киши учун ҳам кадрдон, ҳатто ёд бўлиб кетган эмасми, ўтирганлар бир калкиди. Ранс эса биланларини айта кетди.

«Бу шеърни ўзим ёзганман»

Навбатдаги шартда маҳалла даргалари шеър ўқидилар. Айниқса, Ҳамид Олимжоннинг «Ўзбекистон», Абдулла Ориповнинг «Она», Маҳмуд Тойирнинг «Китоб кераклир», Икбол Мирзонинг «Айтгил, дўстим, нима килдик Ватан учун?!» каби шеърлари барчанинг юрагидан жой олгани учунми олқиш билан қарши олинди. Бизни эса бошқа жиҳат қувонтирди. Саҳнада шеър ўқиган раисларнинг тенг ярми — етти нафари ўзи ёзган сатрлардан ёд айтди. Демак, юртимиздаги маҳаллаларга раҳбарлик қилаётганларнинг аксарияти шеърятга ошно, ҳатто ҳавасманд шоир кишилар. Уларни ҳавасманд дейиш ҳам етарли эмас, чунки иштирокчилар орасида шеърый тўпламлари чоп этилганлари, шеърлари куйга солинганлари, эл орасида шоир бўлиб танилганлари ҳам бор.

Бухоролик раис — биринчи!

Учинчи шартда катнашчилар саҳна кўринишларини

намоиш этишди. Мавзулар турлича, ёндашувлар ҳам рангбаранг. Одамийлик, юрт қадри, тинчликни сақлаш, ижтимоий ҳимоя, вафо-содикат, 5 та ташаббус моҳияти каби мавзулардаги чиқишлар томошабинларни бефарқ қолдирмади. Айниқса, Тоғай Муроднинг «Ойдинда юрган одамлар» кассаси асосида тайёрланган, бефарзанд эр-хотин руҳиятини очиб берган лавҳани ўтирганлар кўзида ёш билан кузатишди, ҳиссиётлар жунбушга келди.

— Саҳнадаги иштирокчиларга бироз профессионализм етишмагандир, аммо улар кўтарган муаммолар драматургиямиз учун яхшигина хомаш ё бўладиган гоялардир, — дейди Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари, ҳакамлар хайъати раиси Минҳожиддин Хо-

гайишга ҳисса қўйиши тайин.

Танлов нихоясида якуний баллар эълон қилинди. 206 балл тўплаган бухоролик Дилдор Жумаева танловнинг мутлақ ғолибига айланди. 2-ўрин Тошкент вилояти Бўка туманидаги «Кўкорол» маҳалласи раиси Ориф Пулатовга насиб этди. Бўкалик ҳамкасбидан бор-йўғи 1 балл ортда қолган — пойтахтимизнинг Чилонзор тумани «Чилонзор» маҳалласи раиси Омонулла Муталов 3-ўрин билан қифояланди.

Танлов совғалари ҳам бошқача бўлди. 1-ўрин эгасига кичик кутубхона — 100 та китоб, 2-ўрин учун 80 та, 3-ўрин эгасига эса 50 та китоб тўпламлари топширилди. Қолган иштирокчилар ҳам китоблардан бенасиб қолмади. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республи-

одилонга, чуқур мулоҳаза билан ҳал қилишга замин яратишини таъкидлаган, раиснинг ижодкорлигини юқори баҳолаган эди. Аслини олганда маҳалла раислари ўртасида шеърхонлик мусобақаси ташкил этиш гояси ана шу учрашувда туғилган, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳамда Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши раҳбарлари бу борада тегишли топшириқлар олишганди.

Жорий йилда мазкур мусобақалар юртимиздаги ҳар бир туманда катта шодиёна, зўр иштиёқ билан ўтказилди. Эл-юрт ташвишида юрган йиғин даргалари бу қувноқ беллашувни адабиёт байрами, қолаверса, ўзларнинг маънавий оламини бойитиш учун катта имконият деб қабул қилдилар. Ҳудудлардан барча касбдошларнинг ортда қолдирган 14 нафар раис эса ғолиблик умидида пойтахтда юзлашди.

Фақат шеър эмас, шоирлар ҳақида ҳам билиш керак

Танлов куни «Туркистон» саройига маҳалла тизими фаоллари, шоиру ёзувчилар, машҳур санъаткорлар, хунармандлар, ҳамкор ташкилотлар вакиллари йиғилдилар. Саҳнага 14 нафар иштирокчи таклиф этилди. 7 кишидан иборат таркибдаги ҳакамлар хайъати таништирилди. Дилрабо кўшиқлардан сўнг 1-шарт —

эсиматов. — Ушбу танловга «Шеър азиз олам аро» номини қўйишимиз ҳам бежиз эмас. Дарҳақиқат, шеър кириб борган хонадонга қайгу йўламайди, шеърга ошно қалб яратувчанлик, эзгуликка эш бўлади. Раисларнинг бузғини танлови маҳаллалардаги осойишталик, оилалар мустаҳкамлиги, фарзандларнинг баркамол бўлиб ул-

лика кенгаши эса ғолибларни кимматбаҳо маиший техника буюмлари билан сийлади.

Танловда Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича республика кенгаши Бошқаруви раиси Ш.Жавлонов иштирок этди.

Юлдуз ҲОЖИЕВА
«Mahalla»

Президент мактабларига кира олмаган юқори балли ўқувчилар ихтисослаштирилган мактабларга қабул қилинади.

МАҲАЛЛА РАИСИ ЎЗ ВАЗИФАСИНИ БАЖАРИШИГА НЕГА ИМКОН БЕРИЛМАЙДИ?

МАҲАЛЛА ХОДИМЛАРИ ФУҚАРОЛАРНИНГ ОҒИРИНИ ЕНГИЛ ҚИЛИШ, МУАММОЛАРГА ЕЧИМ ТОПИШ ЎРНИГА АЙРИМ РАҲБАРЛАР ТОПШИРИҒИ АСОСИДА УНДИРИЛМАГАН ТЎЛОВЛАРНИ СЎРАБ ЮРСА, ОДАМЛАР ТАСАВВУРИДА РАИСЛАР КИМ БЎЛИБ ГАВДАЛАНАДИ?

Сўнгги йилларда юртимизда рўй бераётган ўзгаришлар барчани бирдек қувонтирмакда. Негаки, бу янгиланишлар замирида ҳар бир инсонни рози қилишдек юксак мақсад бор. Эзгу маслакни амалга ошириш эса ҳар доим осон бўлмаган. Чунки бундай ўзгаришларни амалга ошириш учун Ватан деб кўксига урадиган ва овози оламни тутадиганлар эмас, ўз вазифасини ҳеч бир иддаасиз чин дилдан бажарадиган шахслар керак.

Айниқса, маҳаллалар ходимлари ана шундай фидойи, жонқур инсонлар бўлса, одамлар янгиланишларни ўз ҳаётида тезроқ ва тегинароқ ҳис этади. Бунинг учун, албатта, уларнинг фаолиятига тўсқинлик қиладиган омиллар бўлмастлиги шарт. Қонунчиликнинг маҳалла ходимларининг фаолияти ва вазифалари аниқ белгилаб берилган. Аммо айрим раҳбарлар маҳалла фаоллари зиммасига улар бажариши керак бўлмаган юмушларни-да юкламоқда. Бу ҳолат жойларда ечимини қутаётган масалаларни ўз вақтида бартараф этишга тўсқинлик қилаётгани ҳам бор гап.

Мажбурий ижро бюроси томонидан коммунал тўловларни аҳолидан йиғиш вазифаси маҳалла ходимлари зиммасига юклатилган.

кўра, маҳалла раисларининг тез-тез алмашишининг асосий сабабларидан бири маҳаллий ҳокимлик ва давлат бошқаруви органларининг таъсири сабаб бўлмоқда.

Тасаввур

Маҳалла раиси лавозимида фаолият бошлагач, у мажлисбозликдан қутула олмаса, халқнинг дарди билан ўтиши керак бўлган вақтини туман марказига беҳуда қатнаб йўқотса, оқсоқол билан маҳалладошлар орасида масофа пайдо бўлмайди?

Шу ўрнида ҳақли савол туғилади: МИБ ўзи бажариши керак бўлган ишни маҳалла зиммасига юклашга ҳақки борми? Агар уларнинг вазифасини маҳалла ходимлари беминнат бажариб берса, улар қандай юмуш билан машғул?

Маҳалла раис кимларнингдир топширигини бажарадиган инсон эмас

Энг ёмони, маҳаллий ҳокимликларнинг бирор топширигини бажармаган маҳалла раислари улар томонидан танқидга олинаётган, босим ўтказилаётган ҳолатлар ҳам аниқланган. Масалан, Наманган шаҳри ҳокимининг ўринбосари томонидан 2019 йил 12 июнь кўни ўтказилган йиғилишда 102 та маҳалла раиси сафарбарлик заҳираси пулларини ундирмагани учун каттиқ танқид қилинган. Ҳатто илдан бўлаётган билан қўриқилган. Термиз туманида маҳалла раисларига 1 миллион сўмдан, Жиздовон туманида эса 2 миллион сўмдан кунлик солиқ ундириш вазифаси юклатилган. Ангор туманида 36 та маҳалла раислари пахта даласига чопиқта жалб қилинаётганидан норози бўлиб мурожаат қилмоқда. Туманда ҳар бир маҳалла раисига 2 нафардан муддатли ҳарбий хизматга борувчиларнинг маблағларини ўтказиш бўйича топширик берилган. Мазкур топширик маҳалла раисларининг вазифаси экани айтилган.

Шу ўринда яна бир рақамни қайд этиш жоиз. Маҳалла раислари сайлови ўтказилганига бир ой тўлмасдан 97 нафар раис лавозимидан озод этилган. Таҳлилларга

қилинган: маҳалла ходимлари айрим раҳбарлар топшириғи сабаб ўз ҳудудда истикомат қиладиган фуқаролар оғирини енгил қилиш ўрнига ундирилмаган тўловларни сўраб юрса, аҳоли тасаввурда оқсоқолларимиз муаммоларга ечим топадиган шахс бўлиб гавдаланадими? Афсуски, йўқ! Уларда маҳалла раиси ҳукумат ва фуқаролар ўртасидаги мустаҳкам кўприк эмас, кимларнингдир топширигини бажарадиган инсон, деган қараш шаклланиб қолади. Жамиятдаги муаммоларнинг кўпайиши эса айнан ана шу каби қарашлардан бошланади. Бундай ҳолатда маҳалла раислари қачон ўз иши билан, оилада ижтимоий-маънавий муҳитни ўрганиш ва уни соғломлаштириш билан шугулланади?

Мажлисбозлик одамлар билан масофани узоклаштиради

Юқорида номи зикр этилган фармонга кўра, фуқаролар йиғинлари раислари мунтазам равишда давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг ҳудудга бириктирилган масъул ходимлари, сектор штаби аъзолари, йўл қурилиши, электр, газ, сув, канализация ва ижтимоий соҳа вакилларининг ҳудудда амалга оширган ишлари натижалари юзасидан ёзма равишда секторлар раҳбарлари ва Халқ қабулхоналарига маълумот киритади.

Халқ қабулхоналари томонидан фуқаролар йиғинлари раисларининг маълумотларида кўрсатилган ҳолатлар юзасидан тегишли ташкилотларга тақдимномалар, шунингдек, уларнинг

қафолат беради?

Баъзан айрим маҳалла оқсоқолларининг мавқеи халқ орасида тушиб кетгани ҳақидаги фикр-мулоҳазаларга дуч келамиз. Аслида маҳалла раисини ўша ҳудудда яшайдиган аҳоли сайлайди. Қолаверса, номзодларнинг ташкилотчилиги, ҳуқуқ-атвори, билими, ижтимоий фаоллиги билан ажралиб туриши, эл орасида обрў-эътибор қозонган бўлишига эътибор қаратилади. Демак, халқ орасида уларнинг обрў-эътибори етарлича бўлади. Аммо маҳалла раиси лавозимида фаолият бошлагач, у мажлисбозликдан қутула олмаса, халқнинг дарди билан ўтиши керак бўлган вақтини туман марказига беҳуда қатнаб йўқотса, оқсоқол билан маҳалладошлар орасида масофа пайдо бўлмайди.

Хулоса ўрнида...

Қадимда кураги ерга тегмаган пахлавон бўлган экан. Унинг кучи, шижоати қанчалик кўп бўлса, халққа меҳри ҳам бундан оз эмас экан. Шу боис пахлавон яшайдиган овулга ганимлар ҳам юрак ютиб ҳужум қилавермас, унинг ватанпарварлиги, мардлиги сабаб юрти осуда экан. Бир кун икки овулдошлар пахлавонни кузатиб, унинг жисмоний машқлардан бошқа иш бажармаётганини кўрибди. Шунда улар қозига арз қилиб: «Пахлавон жисмоний машқлари учунгина бизнинг ҳисобимиздан кун кечиряпти. Биз навабати билан унга ҳар кун икки озиқ-овқат берамиз. Демак, у ҳам биз қатори ишлаши керак», дебди. Шу тарихда, пахлавонга ҳар ким ўзи истаган вазифани буюриш ҳуқуқига эга бўлибди. Овулдаги бу ўзгаришларни эшитган ганим пайт пойлаб, пахлавон тоққа ўтин терип учун кетганида овулга ҳужум қилибди...

Маҳаллада тинчлик-тотувликни асраб-авайлаш, оилалар жипслигини таъминлаш, аҳолининг қундалик муаммоларини ҳал этиш асосий вазифаси бўлган маҳалла ходимлари ҳам юрт ҳимоясидаги пахлавон кабир. Айнан улар сабаб муаммолар ўз вақтида ечим топади. Оиламизнинг моддий-маънавий аҳоли ҳақида, аввало, маҳалла оқсоқоли хабардор бўлади. Бунинг учун улар ўртача миқдорда машо олади, халос. Халқимиз иппониб сайлаган оқсоқолларимизни асл вазифасидан чалғитмасак, юртимиз тараққиётига ўз ҳиссамизни қўшган бўламиз.

Элмурод ҚАРШИЕВ,
Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши бўлим бошлиғи.

Ўзбекистон чиқиндиларни плазма усулида утилизация қилишни синаб кўради.

Хамкорликнинг «заиф ҳалқаси» қандай намоён бўлди?

Президентимизнинг 2019 йил 2 апрелдаги «Аҳоли муаммолари билан ишлашда маҳалла институтининг мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони жойларда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Бунинг биргина Андижон шаҳри мисолида ҳам кўриш мумкин. Фармондан сўнг «маҳалла—сектор—Халқ қабулхонаси—маҳалла» тамойили асосида ўзаро ҳамкорлик тизими шакллантирилди. Кичик ишчи гуруҳлар мавжуд 83 та маҳалладаги 69 мингга яқин хонадонларга кириб, аҳоли билан мулоқот қилди. Натижада одамларни қийнаб келаётган 4816 та муаммо аниқланди. Буларнинг 3902 таси жойида ҳал этилиб, ечими юқори ташкилотларга боғлиқ бўлгани тегишлилиги бўйича йўналтирилди. Ижро назорат қилинмоқда.

Занжирнинг бўш ҳалқаси қаерда?

Аммо фармонда илгари сурилган вазифаларни бажаришда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг айрим раҳбарлари занжирнинг «заиф ҳалқаси» сифатида кўзга ташланмоқда. Ачинарлиси, баъзи раис, масъул котиб ва мутахассислар меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг моҳиятини яхши билмайдди. Кичик ишчи гуруҳлар шаҳардаги «Озодлик», «Садда», «Машғал», «Қоратут», «Соғлом авлод», «Боғишамол» маҳаллаларида ўтказган ўрганишлари шундан далolat бермоқда. Масалан, мазкур ҳудудларда мурожаатлар билан ишлашда юзакилик, шовмашоворлик авж олган. Ҳатто, ханузгача фуқароларнинг қабул жадвали ишлаб чиқилмаган. «Андижон», «Намуна», «Бирлашган», «Уйгур-

обод», «Хурсандлик», «Боғи Эрам», «Тўққизарик» маҳаллаларида эса мактабгача таълим муассасалари, болалар майдончалари, гузарлар, маданий-маърифий, маиший бинолар йўқ. Бу камчиликлар йиллар давомида ечимини топмай келмоқда. Фуқароларнинг мазкур мавзуга оид мурожаатлари эса мутасаддилар томонидан бефарқ қолдирилмоқда. «Садда», «Ишчилар», «Наврўз» маҳаллаларида эса электр, газ, сув, йўлларни асфальтлаш, ижтимоий объектлар қурилишига тааллуқли мурожаатлар сира камайгани йўқ.

Мурожаатлар ўз-ўзидан пайдо бўлмайди

Шунга қарамай, аксарият фаол маҳалла раислари Халқ қабулхонаси ва сектор раҳбарлари билан бирга, аҳоли му-

рожаатларини ўз вақтида ҳал этиш борасида катор ишларни амалга оширмоқда. Муаммоларнинг туб илдири аниқланиб, уларга барҳам бериляпти. Масалан, шаҳардаги «Шифокор» маҳалласида яшовчи фуқаро банк кредити эвазига уйини таъмирлаган. Аммо на банк ва на пудратчи ташкилот уй эгаларини бино таъмири учун тузилган шартнома билан таништирмаган эди. Натижада келишмовчилик чиқди. Фуқаронинг мурожаатидан сўнг «маҳалла—сектор—Халқ қабулхонаси—маҳалла» тизими ишчи гуруҳи бажарилган ишлар қайта ҳисоб-китоб қилиниши учун шаҳар прокурорига

«Аммо на банк ва на пудратчи ташкилот уй эгаларини бино таъмири учун тузилган шартнома билан таништирмаган эди. Натижада келишмовчилик чиқди.»

билан саккиз йиллик муаммо саккиз кунда ечим топди. Ўрганишлар давомида «Саховат» маҳалласида кизик ҳолат рўй берди. Қарангки, бу ерда 300 нафардан зиёд фуқаронинг паспорти, фарзандларининг

Шаҳар кенгашига тақдимнома

Дарҳақиқат, кейинги уч йил мобайнида аҳолининг ижтимоий-маънавий муаммоларини ҳал этишга қаратилган аниқ чора-тадбирлар амалга оширилди. Бироқ, шунга қарамай, фаровон турмуш, хотир-жамлик, иқтисодий тўқисликка эҳтиёж ортиб кетди, асло камаймаяпти. Президент фармони қабул қилинганидан буён «маҳалла—сектор—Халқ қабулхонаси—маҳалла» тизими ишчи гуруҳлари томонидан аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан давлат ва нодавлат ташкилотларига 41 та тақдимнома қилинганлиги фикримизнинг исботидир.

Эътиборга лойик янгилıklar

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Андижон шаҳридаги Халқ қабулхонаси томонидан қўлланилаётган янгилıklar эътиборга молик. Биринчидан, маҳаллалар кесимида туғилаётган барча муаммолардан телеграмм канали орқали хабардорлик тизими йўлга қўйилди.

Иккинчидан, мавжуд камчилик ва нуқсонларни ижобий бартараф этишда, энг аввало, маҳалла фуқаролар йиғинларининг соҳалар бўйича комиссиялари, жамоатчилик назорати ҳамда обрў-эътиборли, жамиятда ўз салоҳияти, бой тажрибаси билан танилган меҳнат фахрийларининг ижтимоий фаоллигини ошириш, уларнинг таъсир доирасини кенгайтириш, давлат томонидан яратилган кенг имкониятлардан фойдаланиш масалаларига алоҳида ургу берилаяпти. Зотан, Президент фармонидан қўзда тутилган мақсад ҳам шу эди.

Абдумутал АБДУЛЛАЕВ
«Mahalla»

МЕНДА САВОЛ БОР...

Маҳалла раиси Халқ қабулхонасига ҳисобот киритиши шартми?

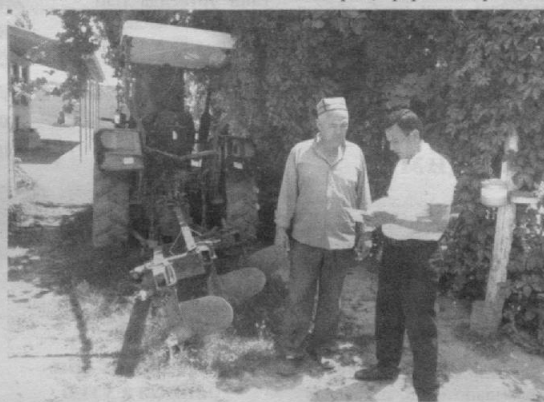
— Ўзбекистон Республикаси Президентининг Халқ қабулхонаси маҳаллалар фаоллари билан ҳамкорлик қилиши кераклиги тўғрисида эшитганимиз. Бу қандай амалга оширилади? Гулшода КАРИМОВА, Андижон шаҳри.

Ҳамида МАДАМИНОВА,
Ўзбекистон Республикаси Президентининг Андижон шаҳридаги Халқ қабулхонаси мудири:

— Президентимизнинг «Аҳоли муаммолари билан ишлашда маҳалла институтининг мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонида мувофиқ фуқаролар йиғинлари раислари ҳар чоракда ўз маҳалласи ҳудудидаги долзарб муаммолар тўғрисидаги маълумотларни секторлар раҳбарлари ва Халқ қабулхоналарига тақдим этиб боради, энг долзарб муаммолар секторлар раҳбарлари ва

Халқ қабулхоналари томонидан тегишли дастурларда инобатга олиш учун тавсия этилади. Шунингдек, фуқаролар йиғинлари раислари мунтазам равишда давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг ҳудудга бириктирилган масъул ходимлари, сектор штаби аъзолари, йўл қурилиши, электр, газ, сув, канализация, коммунал ва ижтимоий соҳа вакилларининг ҳудудда амалга оширган ишлари натижаси юзасидан ёзма равишда секторлар раҳбарлари ва Халқ қабулхоналарига маълумот киритиб боришлари шарт.

Халқ қабулхоналари томонидан фуқаролар йиғинлари раисларининг маълумотларига кўрсатилган ҳолатлар юзасидан тегишли ташкилотларга тақдимномалар, шунингдек, уларнинг юқори турувчи ташкилотларига мансабдор шахслар ва ходимларини рағбатлантириш ёки интизомий жавобгарликка тортиш бўйича таклифлар киритиш масаласи кўриб чиқилади.

тақдимнома киритди. Худди шундай вазиятга «Қўшарик» маҳалласида ҳам дуч келинди.

Саккиз йиллик муаммо саккиз кунда ечим топди

«Исломобод» маҳалласидаги 3 та кўп қаватли уй бундан саккиз йил илгари газ тармоғидан узиб қўйилган. Маҳалла фуқаролар йиғини раиси II чорак якунлари бўйича ёзган маълумотномасида айнан шу «жароҳат»га алоҳида тўхталди. Халқ қабулхонаси ва 2-сектор раҳбарининг саъй-ҳаракатлари

туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномаси йўқ экан. Бунга туғуруқларнинг уйда амалга ошигани ва ота-оналарининг бепарволиги сабаб бўлган. Бу масала 3-сектор раҳбарлари саъй-ҳаракати билан ечим топди. «Далварзин» маҳалласида ҳам етти йилдан буён фуқароларни қийнаб келаётган «дард» бор эди. Хонадонлардаги чиқинди сув ариқка окизилиши туфайли атроф-муҳитга жиддий зарар етар, одамлар ҳаловатини бузар эди. Жараёнда қувурлар марказий канализация тармоғига уланди.

Бизда шу пайтгача ҳар қандай ер майдони давлатга қарашли, одамлар унга мулк тарзида эгалик қилолмайди деган қараш бор эди. Яқинда қабул қилинган «Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида»ги қонун эса бу тушунчани йўққа чиқарди. Хўш, ерни хусусийлаштириш нима дегани? Бунгача ҳам бизда ўзимиз яшаётган ҳовли-жойга эгалик ҳуқуқи бор эмасмиди? Қонун билан қандай ўзгариш юз беради?

Ҳақиқатан ҳам, уйимиз жойлашган ер участкаси бизга тегишли эди. Фақат бу ундан фойдаланиш ҳуқуқини бериб келган. Аммо ер билан боғлиқ мулк муносабатларни амалга оширишга ҳақли эмасдик. Ер хусусийлашгач эса уни хусусий мулк сифатида тасарруф этиш, ижарага бериш, гаровга қўйиш ва бошқа ҳуқуқлар вужудга келади. Бу фақатгина аҳоли ер участкаларига тегишли эмас. Корхона ва бино-иншоотлар жойлашган ерлар ҳам хусусийлаштирилиши кўзда тутилган.

Хужжатнинг тарихийлиги нимада?

— Ҳеч иккиланмай айтиш жоизки, мазкур қонун қабул қилинган кун тарих китобларига муҳриланадиган, келгусида «кун тарихи» руқнида, биринчи навбатда, эса олинандиган сана бўлди, — дейди Адлия вазирлиги маъмул хойми Шаҳноза Соатова. — Боиси, ўзбекнинг қўлидан ер тортиб олинган қаллоқлаштириш давридан бери ўтган юз йил давомида биз ердан фойдаланувчи бўлиб келганмиз. Ернинг хусусий мулкка айланиши эса маънавий томондан фуқарога катта ишонч беради. Хусусий ерга кишининг меҳри бошқача бўлади. Ер эгаси ўзини оёқда маҳкам тургандек ҳис қилади, узоқ келажакка доир режалар тузади ва истиқболни аниқроқ кўра болайди.

Шу билан бирга, ҳеч бир ишлаб чиқариш ерси амалга ошмайди, чунки ҳар қандай корхона бир парча ер устига жойлашган бўлади. Ер — ҳудди капитал, энергия, ахборот сингари иқтисодий омил. Ойлик, ишчи кучи арзон, техника қimmat бўлса, тадбиркор қimmat техника сотиб олишдан

кўра кўпроқ ишчи ёллашга ҳаракат қилади. Ҳудди шундай, корхонаси қimmat ерда жойлашган бўлса, уни сотиб, ишни арзон ерга кўчиришга ҳаракат қилади, чунки ернинг нархи ҳам маҳсулот таннархига таъсир қилади. Ҳозиргидай шаҳарнинг марказида ишлаб чиқариш корхоналари бўлмайди. Демак, ер хусусийлашса, тадбиркор ҳам, жамият ҳам фойда кўради.

Давлат эҳтиёжлари учун олиб қўйиладими?

Сир эмас, бугунги «буз-қур» замониде уй-жойларни давлат эҳтиёжи учун олиб қўйиш, обод шаҳарлар ва маҳалла-

лар куриш асносида хусусий мулк дахлсизлиги масаласи бирмунча муаммага айланган. Қонуннинг аҳамияти айнан шу ўринда ажол сезилади. Хужжатда айтилишича, хусусий ерларнинг давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилишига фақат мулкдорнинг розилиги билан йўл қўйилади. Демак, мулкдор рози бўлмаса, ерни олиб қўйишга ҳеч кимнинг ҳақки йўқ. Рози бўлса-чи? Бу вазиятда ер участкасининг мулкдори ва Ўзбекистон Рес-

патилан ер участкаларининг майдони ва чегаралари доирасида амалга оширилади. Мазкур ер участкаларини хусусийлаштиришда уларнинг майдони ва чегараларига ўзгартишлар киритишга йўл қўйилмайди.

Хусусийлаштириш мажбурийми?

Ер участкаларини хусусийлаштириш, албатта, маълум микдордаги тўлов амалга оширилишини талаб қилади. Бу шароитда аҳолининг ёрдамга муҳтож, кам таъминланган қатламга оғирлик тушмайдини,

«**Ҳудди шундай, корхонаси қimmat ерда жойлашган бўлса, уни сотиб, ишни арзон ерга кўчиришга ҳаракат қилади, чунки ернинг нархи ҳам маҳсулот таннархига таъсир қилади.**»

деган эътироз пайдо бўлиши мумкин. Аввало, шунини айтиш керакки, тўлов унча катта микдорни ташкил этмаслиги айтилапти. Қолаверса, ер участкасини хусусийлаштириш мажбурий эмас. Унинг ихтиёрийлик асосида амалга оширилиши кераклиги қонунда алоҳида белгиланган.

«Юридик ва жисмоний шахслар ер участкаларини хусусийлаштиришга бўлган ҳуқуқларини ўз хоҳиш-иродаси билан ва ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда амалга оширади», дейилади қонуннинг тегишли моддасида.

Порахўрлик манбаига айланмайдими?

Бирон мансабдор билан битадиган ишнинг таъма-гирликсиз амалга ошишини қафолатлаш мушкул. Бу борада ҳам шундай «ўйин»лар бўлмасмикан, деган гумонлар пайдо бўлиши шубҳасиз. Ай-

тайлик, бирон ваз билан ерни хусусийлаштиришга рухсат бермаслик мумкин-да. Аммо қонунда бундай кўрқувга ўрин қолдирилмаган. Яъни ерларни хусусийлаштириш қайси ҳолатларда рад этилиши мумкинлиги аниқ кўрсатиб берилган. Жумладан:

► ер участкаларига нисбатан суд жараёни кетаётган бўлса;

► ер участкаларида жойлашган кўчмас мулк объектларига нисбатан таъкиқ ёки хатлов мавжуд бўлса;

► ариза берилгунга қадар ер участкаларини давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиш, инфратузилма объектларини куриш тўғрисида ваколатли давлат органлари хужжатлари мавжуд бўлса;

► аризада нотўғри, бир-бирига зид бўлган ёки бузиб кўрсатилган маълумотлар аниқланса;

► ер участкаси учун Қонунда белгиланган муддатда ва тўлиқ тўлов қилинмаган бўлса.

Бошқа сабаблар билан рад этиш таъкиқланган.

Хулоса ўрнида

Ерга эгалик, мулкдор бўлиш кишига масъулият юклайди. Бир парча ернинг қадр-қimmatини англаш, унга оқилона муносабатда бўлишга ўргатади. Ўзимизни кучли, мустақам тиреакка эга эканимизни ҳис этишга ёрдам беради. Боиси, у бизнинг эмин-эркин фойдаланадиган, бирор тортиб ололмайдиган, ўзимизгагина тегишли бўлган дахлсиз мулккимиз ҳисобланади. Буларнинг барчаси 2020 йил 1 мартдан эътиборан қучга қирадиган мазкур Қонунда белгиланган қафолатлар тўғрисида юзага чиқади.

Тўлкин ШЕРНАЕВ
«Mahalla»

МЕНДА САВОЛ БОР...

Давлатга қарашли ерлар талон-тороғ бўлмайдими?

— Давлат мулкни қонуннинг тарзида ўз эгалигига ўтказиб олиш ҳоллари ҳам кузатилади. Ерларни хусусийлаштириш жараёнида бундай қонунбузар хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш чораси кўрилади.

Азим ТўРАЕВ,
Сурхондарё вилояти
Жарқўрғон тумани.

Хушнудбек
ХУДОЙБЕРДИЕВ,
хуқуқшунос:

«Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида»ги қонуннинг 11-моддасида хусусийлаштирилмайдиган ер участкалари тоифалари кўрсатилган. Унга кўра, жумладан, тасдиқланган ва эълон қилинган режалаштириш схемалари бўлмаган ҳудудларда, рўй-

хати қонун хужжатларига мувофиқ белгиланмаган, хусусийлаштирилмайдиган фойдали қазилмалар қонлари, давлат мулкдаги стратегик объектлар жойлашган ер участкалари хусусийлаштирилмайди. Шунингдек, табиятни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш, рекреация мақсадлари ва тарихий-маданий мақсадлар учун мўлжалланган ерлар таркибига кирувчи ер участкалари, ўрмон ва сув фондларининг, шаҳарлар ва шаҳарчаларнинг умумий фойдаланишдаги ерлари (майдонлар, кўчалар, тор кўчалар, йўллар, соҳил бўйлари, скверлар, хиёбонлар), хавфли моддалар билан зарарланган ва биоген захарланган дучор бўлган, эркин иқтисодий ва кичик саноат зоналари иштирокчиларига берилган ер участкалари хусусий мулкка айлантирилишига йўл қўйилмайди.

Бироннинг ери бошқага ўтиб кетмайдими?

Ерга эгалик масаласида низо ва жанжаллар келиб чиққанга кўн бор гувоҳ бўлганмиз. Хусусийлаштириш жараёнида бу борада яна турли англашилмовчиликлар юзага келмайдими? Ерни хусусийлаштиришда қандай тамойилга амал қилинади?

Қонунда белгиланишича, юридик ва жисмоний шахсларга тегишли бўлган кўчмас мулк объектлари жойлашган ер участкаларини хусусийлаштириш уларга бўлган мулк ҳуқуқини ёки ашёвий ҳуқуқни тасдиқловчи хужжатда кўр-

Хотин-қизларга тазйиқ ва зўравонлик энди барҳам топади...(ми?)

Олий Мажлис Сенатининг йигирма биринчи ялпи мажлисида мамлакатимизда гендер тенглигини таъминлаш, хотин-қизларнинг ўз интилиш ва қобилиятларини рўёбга чиқариши учун қўлай шарт-шароитлар яратиш, уларни турли тазйиқлар ва зўравонликдан ҳимоя қилишга қаратилган қонун ҳужжатлари қабул қилинди. Ҳўш, уларнинг мазмун-моҳияти нимага асосланган? Янги қонунларда қандай меъёрлар белгиланмоқда? Уларнинг ижроси қай тарихи таъминланади? Умуман, ҳужжатларни ишлаб чиқишга қандай зарурат бор эди?

Абдуллажон ХАМРОҚУЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати.

Энди ҳужжатлар гендер-ҳуқуқий экспертизадан ўтказилади

Таъкидлаш жоиз, бугунги кунда хотин-қизларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, уларни камситишнинг барча шаклларида барҳам бериш аёлларга нисбатан шунчаки адолатли муносабат сифатида эмас, балки мамлакатнинг барқарорлиги ва ҳар томонлама ривожланишини таъминлашнинг асосий шартларидан бири сифатида қўрилмоқда. Бу йўналишдаги ишлар, энг аввало, жинслар тенглиги ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш зарурлигини таъкидлаш эътиборида бўлиши керак. Шу боис **“Хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида”**ги қонун ишлаб чиқилди.

Қонунга кўра, хотин-қизлар ва эркекларга давлат томонидан тенг ҳуқуқ ва имкониятлар кафолатланади, уларни жинс бўйича камситишга йўл қўйилмайди. Бунда бола туғиш ва қўрак сутти билан озиқлантириш, муддатли ҳарбий хизматга фақат эркекларни чакориш, пенсия ёшидаги тафовутлар, қамолда сақлаш, жазони ижро этиш жойларида сақлаш тартибидида фарқларни белгилаш кабилар жинс бўйича камситиш ҳисобланмайди.

Эндиликда норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар гендер-ҳуқуқий экспертизадан ўтказилади. Бунда қонун ҳужжатлари эркеклар ва аёлларнинг тенг ҳуқуқлари ҳамда имкониятларини таъминлаш принциплари мос келмаслиги аниқланган тақдирда, гендер-ҳуқуқий экспертиза ҳулосаси ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилган органга қўриб чиқиш учун юборилади.

Оилавий муносабатлардаги тенглик нимага асосланади?

Қонун билан давлат бошқаруви, сайлов жараёни, соғлиқни сақлаш,

таълим, илм-фан, маданият, меҳнат ва ижтимоий ҳимоя, шунингдек, давлат ва жамият ҳаётининг бошқа соҳаларида аёллар ва эркекларнинг тенг иштироки кафолатланади.

Жумладан, оилавий муносабатларда аёллар ва эркекларнинг тенг ҳуқуқларга эга экани белгиланди. Бундай тенглик никоҳнинг ихтиёрийлиги, эрта никоҳга йўл қўймаслик, эр-хотиннинг шахсий ва мулкӣ ҳуқуқлари тенглиги, оила ичидаги низоларни ўзаро келишув бўйича ҳал қилиш, вояга етмаган ва меҳнатга лаёқатсиз оила аъзоларининг ҳуқуқлари ва манфаатлари, оналик, оталик ва болалик ҳимоясини таъминлашда тенг иштирок этишга асосланган.

Меҳнат муносабатларида эса иш берувчи ишга ёллашда, бўш иш ўринларини эгаллашда эркеклар ва аёллар учун тенг имкониятларни таъминлайди. Тенг қийматли меҳнат учун уларга тенг иш ҳақини ажратади. Малака ошириш, қайта тайёрлаш ва хизматда қўтарилиш учун тенг имкониятларни яратди. Иш берувчиларга бўш иш ўринлари тўғрисидаги эълонларда фақат бир жинс вакиллари иш таклифи қилиш, жинслардан бирига устунилик бериб, турлича талаблар қўйиш, ишга жойлашадиган шахслардан ўз шахсий ҳаёти, фарзандли бўлиш борасидаги режалари ҳақида маълумотларни талаб қилиш таъқиқланади.

Ўзбекистон тарихида биринчи марта қабул қилинган ушбу қонун жамият

«Бугунги кунда Олий Мажлис Сенатида — 17 нафар сенатор, Қонунчилик палатасида — 21 нафар депутат аёл фаолият олиб бормоқда. Маҳаллий Кенгашларда эса халқ вакилларининг 23 фоиздан зиёдини хотин-қизлар ташкил этади. Мингдан ортқ аёл маҳалла фуқаролар йиғинини бошқариб келмоқда.»

ҳаётининг барча соҳасида эркеклар ва аёллар учун тенг ҳуқуқлар ҳамда имконият яратишни таъминлаш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишга қаратилган. Шунингдек, унда гендер тенглик, аёлларни камситиш тушунчаси ва турлари, ваколатли органларнинг вазифалари, давлат бошқарувида иштирок этиш, кредитлар олиш ва тадбиркорлик билан шугулланишда гендер тенгликни таъминлаш бўйича нормалар, гендер тенглик бузилишининг олдини олишга қаратилган чора-тадбирлар ўз аксини топади.

Хотин-қизлар ва эркеклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш соҳасидаги ягона давлат сиёсати Гендер тенглигини таъминлаш бўйича комиссия томонидан амалга оширилади.

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ТАЗЙИҚ ВА ЗЎРАВОНЛИК ТЎҒРИСИДА ОҒЗАКИ ЁКИ ЁЗМА ХАБАР ОЛГАНДА БУНДАЙ ҲАРАКАТЛАРГА ЧЕК ҚЎЙИШ ВА УЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ЮЗАСИДАН КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЯККА ТАРТИБДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ҚЎРИШИ ШАРТ.

Тазйиқ учун жавобгарлик белгиланади

Қатор қонун ҳужжатларига кўра, шахсга нисбатан жисмоний зўравонлик қилиш жиноий жазоланадиган қилмиш бўлишига қарамай, амалиётда аёлларга нисбатан, айниқса, оилавий-маиший ҳаётда зўравонлик ҳолатларига етарлича эътибор берилмайди. Шу боис руҳий ва иқтисодий зўравонлик ҳамда тазйиқ учун жавобгарликни қонунчилик йўли билан тартибга солиш талаб этилмоқда.

“Хотин-қизларни тазйиқлар ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонун ана шу муаммоларга барҳам беришга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Ҳужжат хотин-қизларни турмушда, иш жойларида, таълим муассасаларида ҳамда бошқа жойларда тазйиқлар ва зўравонликнинг барча шаклларида ҳимоя қилишни таъминлашни назарда тутди.

Қонунга кўра, тазйиқ ва зўравонликдан жабрланувчи таҳдид ҳақида тегиниш органларга ёхуд судга мурожаат этиш, бепул ҳуқуқий маслаҳат, ижтимоий, психологик, тиббий ва бошқа ёрдам олиш каби ҳуқуқларга эга. Бунда жабрланувчи етказилган моддий ҳамда маънавий зарарни қоплаш тўғрисида ариза билан судга мурожаат этганида давлат божи тўлашдан озод қилинади.

Қонунда хотин-қизларни тазйиқлар ва зўравонликдан ҳимоя қилишни амалга оширувчи ваколатли органлар кўрсатиб ўтилган. Мазкур органлар тазйиқ ва зўравонликдан жабрланувчини унга тушунарли тилда ҳимоя механизми, кўрсатилмаган ёрдам ва хизматлар турлари тўғрисидаги ахборот билан таништириши шарт. Хусусан, ички ишлар органлари тазйиқ ва зўравонлик

тўғрисида оғзаки ёки ёзма хабар олганда бундай ҳаракатларга чек қўйиш ва уларнинг олдини олиш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган якка тартибдаги чора-тадбирлар қўриши шарт.

Зўравонликка дуч келган аёлларга ҳимоя ордери берилади

Қонунда белгиланишича, тазйиқ ёки зўравонлик тақридан содир этилишининг олдини олиш мақсадида зўравонлик содир этган шахс ҳуқ-атворини ўзгартириш бўйича тузатиш дастуридан ўтади. Ўз навбатида, жабр қўрган аёллар махсус реабилитация марказларига жойлаштирилиши мумкин. Бунда уларнинг иш жойи сақлаб қолинади.

Хорижий тажриба асосида қонунда ички ишлар органлари томонидан тазйиқ ва зўравонликдан жабр қўрганларга ҳимоя ордерини бериш механизми жорий этилмоқда. Бу нима дегани? Мисол учун, эр ва хотин уришиб қолса, эр хотинга нисбатан қуч ишлатса ёки тазйиқ қилса ва бу исботланса, эрнинг аёл билан бевосита ёки билвосита алоқасини 30 кунгача чеклаб қўйиш мумкин бўлади.

Қонунни пишиқ-пuxта ҳолига келтириб, маромига етказиш жараёнида ҳар бир модда синчиклаб таҳлил қилинди. Ҳаволаки нормалар чиқарилиб, тўғридан-тўғри ишлайдиган моддалар киритилди. Бунда халқаро декларациялар атрофида ўрганилди. Шунингдек, Австрия, Бразилия, Малайзия, Қозоғистон, Украина, Грузия, Арманистон, Озарбайжон, Молдова, Литва каби мамлакатларнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари таҳлил қилинди.

Ушбу қонун жамиятда, турмушда, иш жойларида, таълим муассасалари ва бошқа жойларда хотин-қизларга нисбатан муносабатни янада яхшилаш, уларга нисбатан ҳурмат ва эҳтиромни тобора мустаҳкамлашга хизмат қилади. Тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш механизми қонунчилик даражасида мустаҳкамлаб қўйилди.

Йирик солиқ тўловчилар бўйича ҳудудлараро давлат солиқ инспекцияси ўз фаолиятини бошлади.

Мамлакатимизда меҳнат мигрантлари масаласида йиллар давомида тўпланиб қолган қатор муаммолар ҳеч кимга сир эмас. Шу маънода кейинги йилларда мамлакатимизда меҳнат мигрантлари ва уларнинг оила аъзолари учун ишончли ҳимояни шакллантириш, шу жумладан, уларнинг уй-жой ва маиший шароитларини яхшилаш, молиявий ёрдам, ҳаёти ва соғлиғини ҳимоя қилиш масалаларида ижтимоий қўллаб-қувватлаш механизмларини яратишни назарда tutuvchi комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Жорий йилнинг 20 август куни Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан қабул қилинган «Хорижда вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошираётган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва уларнинг оила аъзоларини ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чоралари тўғрисида»ги фармон бу борада янги босқични бошлаб берди.

Меҳнат мигрантларига 3462 та уй ажратилади

Фармонга мувофиқ, уй-жой шароитларини яхшилашга эҳтиёжманд меҳнат мигрантларига 2020 йилда уй-жой қурилиши бўйича давлат дастурларининг ижроси доирасида кўп квартиралли уйлардан 3462 та хонадон ажратилади. Бунда мигрантларга кредит тўловларини Россия давлатидан туриб бевосита амалга ошириш имконини яратиш мақсадида «Азия инвест банк» акциядорлик жамияти ва Россиядаги бошқа ҳамкор банклар орқали Россия рублида, шу жумладан, электрон тўлов тизимлари орқали амалга ошириш механизми

МЕНДА САВОЛ БОР...

Кимлар чет элга чиқарилмайди?

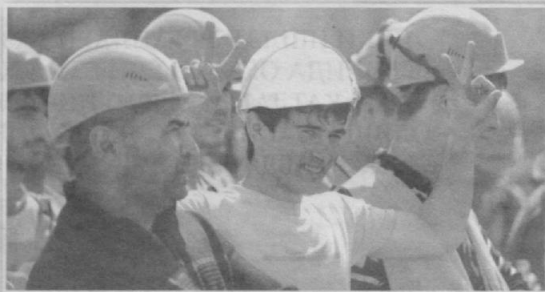
— Мен ўтган йили 7 миллион сўм кредит олган эдим. Кредитни ётиш учун яна 2 йил тўлов қилишим зарур. Россияга ишлаш мақсадида бормоқчи бўлсам, мени чегарадан қайтаришлари мумкинми?

Толибжон Хўжаев.
Фарғона шаҳри.

Севара Ўринбоева, Адлия вазирлиги Жамоатчилик билан ишлаш ва оммавий алоқалар бўлими раҳбари:

— Амалдаги қонунчиликка кўра, агар шахс давлат сири ҳисобланган маълумотлардан воқиф бўлса ёки унинг чет элга боришига монелик қилувчи босма шартнома, контракт мажбуриятлари амалда бўлса — бу ҳолатларнинг амал қилиши тугатунга қадар чет элга чиқиши тақиқланади. Шунингдек, шахсга нисбатан жиноий иш қўзғатилганда иш бўйича якуний қарор қабул қилинганга қадар фуқаро хорижга чиқарилмайди. Бундан ташқари, агар шахс суднинг ҳукми билан алоҳида ҳавфли рецидивист деб тан олинган ёки ички ишлар органларининг маъмурий назорати остида бўлса — судланганлик бекор қилинмагунга қадар ёки назорат қилиш тўхтатилгунгача, шунингдек, шахсга суд томонидан юкланган ижро этилмаган мажбуриятлар бўлса — мажбуриятлар ижро этилгунга қадар, ўзи тўғрисида қасддан сохта маълумотларни берган бўлса, судда шахсга нисбатан фуқаролик даъвоси қўзғатилган бўлса — иш кўриб чиқилгунгача, агар шахс қақирқич участкасида рўйхатга олинган ва ҳақиқий муддатли харбий хизматга

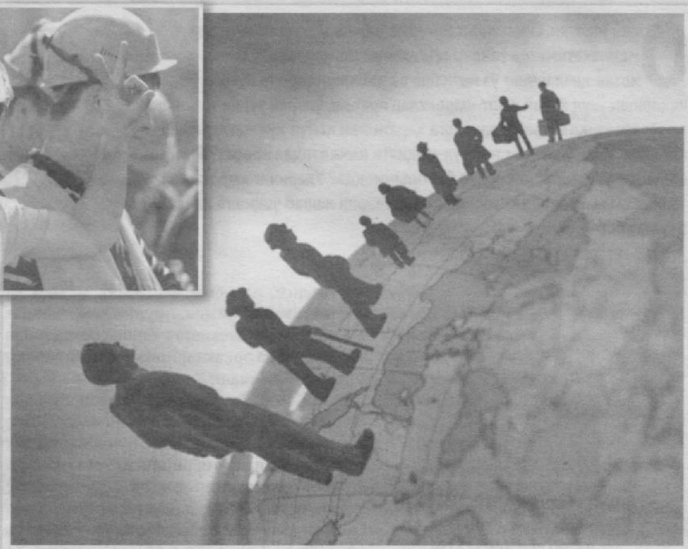
Меҳнат мигрантларининг муаммоларига энди ечим бор. Фақат...

жорий қилинмоқда. Яъни меҳнат мигранти чет элда туриб уй-жой учун олган кредит қарзини онлайн тарзда мунтазам тўлаб бориши мумкин бўлади.

Микроқарзлар ва суғурта — хавфсизлиқни таъминлашга хизмат қилади

Маълумки, аксарият одам савдоси қурбонлари чет элларда ишлаш учун маблаг топа олмаган содда фуқаролардир. Товламачилар уларга йўл харажатларини қоплашини билдириб, хорижга олиб чиқишади. Шундан сўнг, гўёки катта миқдордаги чиқимни тўлатиш баҳонасида ойлаб текинга ишлатади. Фармонда мазкур муаммони ҳал этиш йўллари кўрсатиб ўтилган. Жумладан, хорижда ишга жойлаштириш харажатлари учун микроқарзлар бериш тартибининг жорий этилаётгани яна бир янгиллик бўлди. Яъни жорий йил 1 октябрдан чет элда меҳнат қилиш учун кетаётган фуқаро йўл харажатлари учун бир йил

муддатга 10 фоизлик ставкада 2 миллион сўмгача микроқарз олиш имкониятига эга. Шу билан бирга, фуқароларимизнинг чет элда ишлаган пайтларида уларнинг соғлиғи ва ҳаётини суғурталаш жараёни соддалаштирилиб, суғурта компанияларига суғурталанган ҳар бир меҳнат мигранти учун 50 минг сўм миқдорда бир марталик субсидиялар тақдим этиш амалиёти жорий этилади.

Янги департамент — соҳага янгича ёндашув

Фармон билан, шунингдек, Хорижда вақтинчалик меҳнат фаолиятини амалга ошираётган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва қўллаб-қувватлаш масалалари департаменти ташкил этилмоқда. Мазкур департамент миграция жараёнларини комплекс таҳлил қилиш, ташқи меҳнат миграцияси сабаблари ва омилларини, меҳнат мигрантларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлаш, шунинг баробарида, уларнинг хорижда бўлиш шарт-шароитларини яхшилаш билан боғлиқ тизимли муаммоларни аниқлайди. Соҳадаги муаммоларни ҳал этиш борасида йўл ҳариталарини ишлаб чиқиш, амалга оширади.

Бундан ташқари, соҳада халқаро ҳамкорлиқни кенгайтириш, хорижий давлатларнинг ваколатли органлари билан фуқароларимизни хорижда вақтинча ишга жойлаштириш ҳамда уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш масалалари бўйича ҳамкорлиқни йўлга қўйиш билан шугулланади. Ижтимоий-маиший масалаларни ҳал қилиш, уй-жой шароитини яхшилаш, меҳнатга лаёқатли оила аъзоларини, айниқса, аёлларни иш билан таъминлаш ва меҳнат мигрантларининг болаларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш орқали оила аъзолари даромадлари ва турмуш даражасини оширишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни амалга оширади.

«Ягона миллий меҳнат тизими» нима?

Фармон билан меҳнат миграцияси жараёнини назорат қилиш, жараёндаги ўзгаришлар ва муаммоларни кузатиб

боришнинг онлайн тизимларини ишга тушириш назарда тутилмоқда. Жумладан, жорий йил 1 октябрдан Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан ишлаб чиқилаётган «Ягона миллий меҳнат тизими» ахборот тизими доирасида «labor-migration» дастурий мажмуаси жорий этилади. Дастур орқали фуқароларга иш берувчи мамлакатда бўлиш қоидалари, меҳнат, ижтимоий, уй-жой ва маиший таъминот шароитлари, хорижий иш берувчилар билан меҳнат шартномаларини тузишнинг ҳуқуқий жиҳатлари, шунингдек, қонун ҳужжатларида белгиланган молиявий ёрдам чоралари тўғрисидаги маълумотлар онлайн тарзда етказиб борилади. Хусусий бандлик агентликлари фаолияти тўғрисида, шу жумладан, улар кўрсатадиган хизматларнинг турлари ва нархлари, хорижий иш берувчиларда мавжуд бўлган бўш иш ўринлари, шунингдек, ушбу иш ўринларига ишга жойлаштириш тартиби тўғрисидаги маълумотлар билан таништирилади. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижда вақтинчалик меҳнат фаолияти мониторинги, шу жумладан, касбий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, тақдим этилган молиявий қўллаб-қувватлаш чоралари, кўрсатилган ҳуқуқий ва ижтимоий ёрдам, шунингдек, хорижий иш берувчилар билан тузилган меҳнат шартномалари тўғрисидаги ахборотлар етказилади.

Бундан ташқари, чет элда оғир вазиятга тушиб қолган ва ёрдамга муҳтож меҳнат мигрантлари тизим орқали масофадан туриб мурожаат йўллаш имкониятига эга бўлади. Мазкур дастурий таъминот фойдаланувчилари сонини ошириш мақсадида фармонда назарда тутилган кредитлар, субсидиялар, микроқарзлар ва кўп квартиралли уйлардаги хонадонлар «labor-migration» дастурий мажмуасида рўйхатдан ўтган меҳнат мигрантларига тақдим этилиши белгиланган.

Шухрат ТУРСУНБОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасининг

Меҳнат ва ижтимоий масалалар
қўмитаси раҳбари ўринбосари.

Парламент молиявий мустақиллигини мустаҳкамлашга оид қонун маъқулланди.

Пахта мавсуми яқинлашган сари «Йигим-теримда мажбурий меҳнатга йўл қўйиладими?» деган савол кун тартибидан ўрин эгалламоқда. Сир эмас, яқин-яқингача фуқароларни, жумладан, таълим, соғлиқни сақлаш муассасалари, бюджет ташкилотлари ходимларини, ўқувчи ва талабаларни пахта теришга жалб қилиш одатий тусга кирганди. Давлатимиз раҳбарининг қатъий иродаси туфайли мажбурий меҳнатга, жумладан, одамларни пахта даласига олиб чиқишга батамом чек қўйиш борасида ижобий қадамлар ташланди. Аммо бу — камчиликлар батамом барҳам топганини аңлатмайди. Президентимизнинг яқинда бўлиб ўтган видеоселекторда раҳбарларга пахта теримига бирорта бюджет ташкилоти ходимлари олиб чиқилмаслигини эслатгани ҳам бежиз эмас. Албатта, муаммога барҳам бериш учун айбдорларга қонуний жавобгарлик муқаррарлигини таъминлаш, жамоат назоратини кучайтириш, фуқароларнинг меҳнат соҳасида ҳуқуқий онгини ўстириш, қолаверса, манфаатдорлигини ошириш, раҳбарларда қонунга нисбатан ҳурмат ҳиссини шакллантириш зарур бўлади. Ҳўш, бу йилги терим мавсумида бу борада қандай чора-тадбирлар қўрилади?

Жарима миқдори 10 баробар оширилади

Шу кунларда қонунчиликда юз берган янгилик пахта терими мавсумида мажбурий меҳнатга қарши курашда катта ёрдам бериши шубҳасиз. Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг йигирма биринчи ялпи мажлисида маъқулланган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун асосида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга киритилган нормада, меҳнатга маъмурий тарзда мажбурланганлик учун белгиланган жарима миқдорини 10 баробар ошириш назарда тутилмоқда.

Ҳозирда мазкур қонунбузарлик ҳолати учун жарима

Пахта теримида мажбурий меҳнатга йўл қўйилмайди ёхуд нарх-наво ҳосилга мутаносибми?

батан шундай ҳуқуқбузарлик содир этилган бўлса, энг кам ойлик иш ҳақининг 30 баробаридан 50 баробаригача, бир йил давомида такрор содир этилган тақдирда — энг кам ойлик иш ҳақининг 50 баробаридан 100 баробаригача миқдорда жаримага тортилади.

Қонунбузилиш ҳолатларини ўз вақтида аниқлаш ва бартараф этишда Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазир-

Шерзод Рахимов. — Эсдан чиқармаслик керакки, ҳар қандай киши етарли даражада манфаатдорликка эга бўладиган юмуш билангина шугулланади. Шу нуктаи назардан, давлатимиз томонидан сўнгги йилларда терилган пахта учун муносиб ҳақ тўланишига эътибор қаратилаётгани бежиз эмас. Албатта, бу юрtdошларимизда йигим-терим ишларига рағбат уйғотиб, мажбурий меҳнат ҳолатларининг барҳам топишига сезиларли таъсир кўрсатиши шубҳасиз. Вазирлар Маҳкамасининг «2019 йил ҳосили пахта хомашесини йигиб-териб олиш ишларини уюшқоклик билан ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарор лойиҳасини қўздан кечирсак, пахта теримига қўйидаги миқдорда ҳақ тўлаш қўзда тутилаётганига гувоҳ бўламиз:

► пахта хомашесининг машинада терилган 1 тоннаси учун 500 000 сўм хизмат ҳақи тўлаш;

► пахта хомашесининг қўлда терилган 1 килограмми учун биринчи теримда ўрта толали пахта навлари учун — 800 сўмдан, узун толали пахта навлари учун — 1000 сўмдан, иккинчи теримда ўрта толали пахта навлари учун — 1000 сўмдан, узун толали пахта навлари учун — 1400 сўмдан меҳнат ҳақи тўлаш;

► пахта йигим-терими мавсумида терим отряди раҳбарлари ҳамда Сирдарё вилоятида ташкил этилаётган дала марказларининг раҳбарлари (менежерлари)га истисно тариқасида фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар асосида Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Жамоат ишлари жамғармаси маблағлари ҳисобидан меҳнат ҳақи тўлаш.

Лойиҳада, шунингдек, пахта хомашеси учун теримчиларга меҳнат ҳақини ушбу қарорда белгиланган тариф ставкаларидан келиб чиққан ҳолда ҳар беш кунда, зарурат бўлганда ҳар куни тўлашни ташкил этиш қўзда тутилмоқда.

Ихтиёрий жалб этиш билан ким шугулланади?

Пахта йигим-теримида иш кучи етишмовчилиги кузатиладиганда қандай чора қўрилади? Қарор лойиҳасида қайд этилишича, бу вазиятда туманлар ҳокимликлари, пахта-тўқимачилик ишлаб чиқариш ташкилотлари ҳамда туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгашларининг буюртмаларига асосан, туман (шаҳар) бандликка кўмаклашиш марказлари ва хусусий бандлик агентликлари томонидан қўшимча теримчилар ихтиёрий равишда жалб этилади.

Демак, бу юмушнинг ўз эгаси бор, бошқаларнинг аралашшига ҳожаат йўқ. Шунингдек, хусусий бандлик агентликлари хизматлари томонидан ҳар бир иш билан банд бўлмаган аҳолини пахта йигим-теримига ихтиёрий равишда жалб қилганлиги учун базавий ҳисоблашнинг икки баравар миқдоридида ҳақ тўланади. Бу меҳнат органлари томонидан Бандликка кўмаклашиш давлат жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Аёнки, бундан буён пахта йигим-теримини самарасиз усулларда, яъни барчани бирдек мажбурий жалб қилган ҳолда ташкил этишга йўл қўйилмайди. Собiq тузум давридан мерос қолган пахта сиёсати яқин-яқингача бизни таъқиб этган бўлса-да, ниҳоят барҳам топди. Зеро, ихтиёрий қилинган ҳар қандай ишга барака ёғилади ва бу барака барча учун хайрли бўлади.

Тўлқин ШЕРНАЕВ
«Mahalla»

ДАРВОҚЕ...

Неча гектар ерда пахта етиштириляпти?

Президентимизнинг «2019 йилда қўзғани навлар бўйича жойлаштириш ва пахта хомашесини етиштиришнинг прогноз ҳажмлари тўғрисида»ги қарорига қўра, жорий йилда 1 миллион гектардан ошмиқ ер майдонига пахта экилди.

Тегишли топшириқка асосан, ҳокимликлар ва тегишли масъул ташкилотлар пахтадан қисқартрилган ер майдонларига пахтани қайта жойлаштирмаслик бўйича назоратни кучайтирди.

Жорий йил ҳосилидан етиштириладиган ўрта толали қўзғанининг 2-саноат нави 1-классе пахта хомашесининг ҳар бир тоннаси учун қафолатланган давлат харидининг ўртача нархи 4 000 000 сўм этиб белгиланди.

2019 йил пахта ҳосилини учун экишга мўлжалланган уруғлик чигит «Ўзпахтасаноат» акциядорлик жамияти ёки пахта-тўқимачилик ишлаб чиқаришлари ва кластерлари ташкилотлари тизими доирасида реализация қилинганда ёки фермер хўжаликларида сотилганда қўшилган қиймат солиғидан озод қилинди.

миқдори Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 51-моддасига мувофиқ энг кам ойлик иш ҳақининг 1 баробаридан 3 баробаригача миқдорни ташкил этади. Янги тузатишлар жарима миқдорини энг кам ойлик иш ҳақининг 10 баробаридан 30 баробарига қадар оширишни назарда тутган.

Шунингдек, ушбу модда ҳудди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилгани учун энг кам ойлик иш ҳақининг 30 баробаридан 100 баробаригача миқдорда жарима солишни назарда тутувчи қисм билан ҳам тўдирилмоқда.

Вояга етмаган шахсга нис-

батининг Давлат меҳнат ҳуқуқ инспекцияси, ҳуқуқ-тартибот идоралари фаолияти, нодавлат ташкилотлари ҳамкорлигида амалга ошириладиган жамоатчилик назорати, фуқароларнинг мурожаатлари муҳим аҳамият касб этади.

Барчаси моддий манфаатдорликка боғлиқ

— Маълум бир соҳа вакилларининг пахта теримига мажбурий тарзда жалб этилиши иш қилинган камлигидан эмас, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Аграр ва сув хўжалиги масалалари қўмитаси аъзоси

Ўрмон хўжалиги ходимлари учун арзон уй-жойлар қурилади.

«Тинч атом» тўғрисидаги қонун бизга нима учун керак?

Дунёда газ, нефть, кўмир ва бошқа манбаларга бўлган талаб кун сайин ортмоқда. Бу, ўз навбатида, ушбу ресурслар захирасининг кескин камайиб кетишига олиб келаётир. Шунинг учун бутун башарият эҳтиёж учун ишлатиладиган ресурсларнинг муқобилини топишга интилоқда. Бундай ресурс ўрнини босувчи манбаларни яратишда эса инновацион ғоялар, юқори технологиялардан кенг фойдаланмоқ зарур. Шулардан бири — тинчлик мақсадлари йўлида атом электр энергетикасини ривожлантиришдир.

АЭСлар қанчалик самарали?

Тўғри-да, бугун дунё бўйлаб табиий ресурслар тугаб бормоқда. Одамларни эса электр энергияси, иссиқлик билан таъминлаш зарур. Шу боис илм-фанга таяниб атом қувватини эзгулик мақсадларида ишлатиш вақти келмадими? Хўш, бу йўналишда дунё тажрибаси қандай? Ривожланган мамлакатлар учун атом электр станциялари (АЭС) қандай наф келтирмоқда?

Ҳозирги пайтда жаҳоннинг ўттиздан зиёд мамлакатларида АЭСлардан самарали фойдаланилапти. Дунёда АЭСда электр энергияси ишлаб чиқариш ҳажми бўйича АКШ тўлиқ етакчилик қилади. Ушбу мамлакатда мавжуд юзта энергоблокда 100,3 Гвт. электр энергияси ишлаб чиқарилади, бу дунёдаги барча АЭСларда ишлаб чиқарилаётган электр энергиясининг тўртдан бир қисмини ташкил этади. Бу борада иккинчи ўринни эгаллаган Францияда 58 та энергоблокда 63,1 Гвт. электр энергияси ишлаб чиқарилади, бу мамлакатда ишлаб чиқариладиган умумий электр энергияси ҳажмининг 70 фоизидан ортқидир. Дунёнинг яна 12 давлатида мазкур кўрсаткич 30 фоиздан ошади.

АЭСлар қурилишининг жадал ривожланиб бораётгани Осиё мамлакатларида ҳам кузатишмоқда. Айни пайтда дунё бўйича барпо этилаётган 60 та энергоблоkning 39 таси Осиё қитъасига тўғри келади. Бу мамлакатлар иқтисодиётига катта фойда келтириши билан бирга, табиий ресурслар тежалишига хизмат қилмоқда.

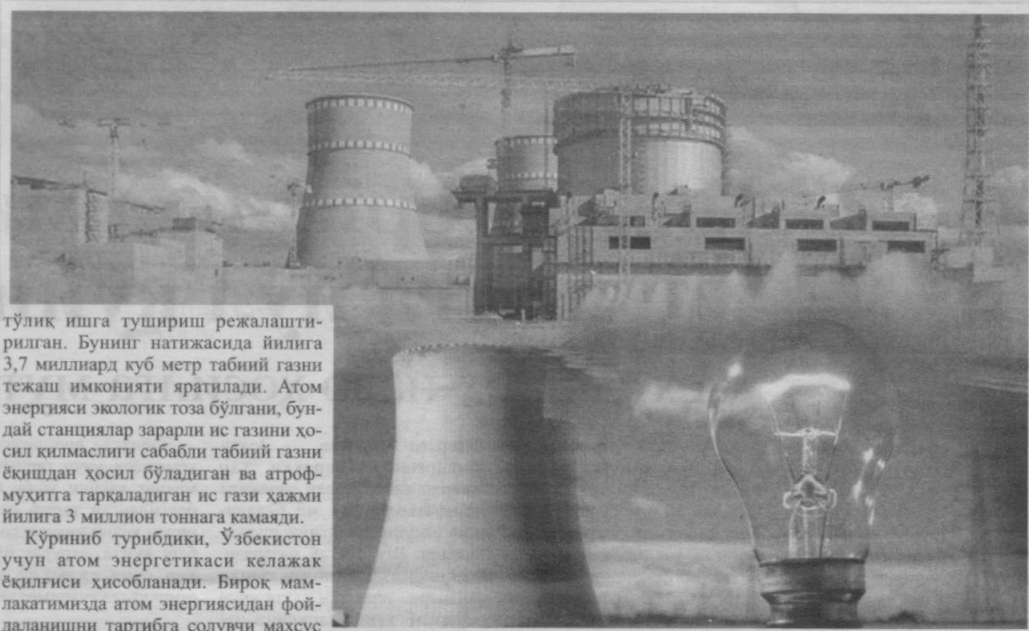
Атом энергетикаси Ўзбекистонга нима учун керак?

Эътибор беринг, Ўзбекистон аҳолисининг бугунги кунда электр энергиясига бўлган талаби 69 миллиард киловатт-соатни ташкил этади. Бу қувватнинг қарийб 85 фоизи газ ва кўмир ёқиб орқали, қолган 15 фоизи гидроэлектр станцияларида ишлаб чиқарилади. Бунинг учун йилга 16,5 миллиард куб метр табиий газ, 86 минг тонна мазут ва 2,3 миллион тонна кўмир сарфланади.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, 2030 йилга бориб мамлакатимизнинг электр энергияга бўлган талаби 117 миллиард киловатт-соатга етади. Айни жиҳатлар ҳисобга олинб, юртимизда тинч мақсадларда фойдаланиш учун экологик тоза ва узоқ мудат тугамайдиган атом энергетикасини барпо этишга киришилди.

Мазкур комплекс 2 та энергоблоктдан иборат, хар бирининг қуввати 1 минг 200 мегаватт бўлади. Уни 2028 йилгача

ОЛИЙ МАЖЛИС СЕНАТИНИНГ ЙИГИРМА БИРИНЧИ ЯЛПИ МАЖЛИСИДА ТАСДИҚЛАНГАН «АТОМ ЭНЕРГИЯСИДАН ТИНЧЛИК МАҚСАДЛАРИДА ФОЙДАЛАНИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН СОҲАДАГИ ЯГОНА ХУҚУҚИЙ АСОСИ ТАШКИЛ ЭТИШИ БИЛАН АҲАМИЯТЛИДИР

тўлиқ ишга тушириш режалаштирилган. Бунинг натижасида йилига 3,7 миллиард куб метр табиий газни тежаш имконияти яратилади. Атом энергияси экологик тоза бўлгани, бундай станциялар зарарли ис газини ҳосил қилмаслиги сабабли табиий газни ёқибдан ҳосил бўладиган ва атроф-муҳитга тарқаладиган ис газни ҳажми йилига 3 миллион тоннага камади.

Кўрииб турибдики, Ўзбекистон учун атом энергетикаси келажак ёқилғиси ҳисобланади. Бироқ мамлакатимизда атом энергиясидан фойдаланишни тартибга солишчи махсус қонун мавжуд эмас эди. Шу маънода 2019 йил 2 июлда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси томонидан қабул қилинган, Сенатнинг йиғирма биринчи ялпи мажлисида тасдиқланган «Атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш тўғрисида»ги қонун айни йўналишдаги ягона хуқуқий асосни ташкил этиши билан ҳам аҳамиятлидир.

Янги қонунда нималар акс этади?

Мазкур қонун 10 та боб, 59 та моддадан иборат. Хужжатни ишлаб чиқиш зарурати бир қатор омилларга боғлиқ бўлди. Биринчидан, бугунгача атом энергиясидан фойдаланишнинг айрим жиҳатлари «Радиациявий хавфсизлик тўғрисида»ги ва «Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг санат хавфсизлиги тўғрисида»ги қонунлар ҳамда бошқа норматив-хуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солиб келинган. Иккинчидан, Ўзбекистон «Ишлатиб бўлинган ёқилғи ҳамда радиоактив чиқиндилар билан муомалада бўлиш хавфсизлиги тўғрисида»ги Конвенция (1997 йил), «Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасида ҳамкорлиқнинг асосий принциплари тўғрисида»ги Битим (1992 йил) ҳамда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги бошқа халқаро ҳужжатлар иштирокчиси ҳисобланади ва уларнинг қоидаларини имплементация қилиш бўйича мажбуриятларни олади.

Эътиборлиси, мазкур қонун атом энергиясидан фойдаланишни таъминлаш тизими учун хуқуқий асосларни яратиш, атом энергияси тўғрисида амалдаги барча меъёр ва қоидаларни унификациялаш, уларни Ўзбекистон Республикаси томонидан имзоланган

халқаро мажбуриятлар билан мувофиқлаштириш, атом энергиясидан фойдаланишда юридик шахслар ва фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш бўйича миллий қонунчиликка хорижий давлатларнинг энг самарали тажрибаси ҳамда механизмларини жорий этишни назарда тутди.

Атом энергетикасидан фойдаланиш соҳасида лицензиялаш, рухсатномалар бериш, давлат назорати, ядро қурилма хавфсизлигини даврий баҳолаш, сақлаш пунктлари бўйича тартиблар қонунда ўз аксини топти. Шу билан бирга, атом энергиясидан фойдаланиш объектларини эксплуатация қилиш, давлат ҳисобини ва ядровий материалларни назорат қилишга оид нормалар ҳам киритилган.

Хужжатга кўра, фуқаролар соғлиғи, жисмоний шахслар мол-мулкини ҳимоя қилиш, хавфсизлигини таъминлаш, ахборотнинг очиқлиги, ядро қуроли ва бошқа ядровий портловчи қурилмалар ишлаб чиқарилишининг тақиқланиши — атом энергиясидан фойдаланишнинг асосий принциплари ҳисобланади.

Халқаро тажриба ўрганилди... (ми?)

Мазкур қонунни пишиқ-пухта ҳолга келтириш мақсадида хорижий мамлакатларнинг тажрибаси атофичла таҳлил қилинди. Шунингдек, бир гуруҳ депутатлар Россия Федерацияси, Япония ва Венгриянинг атом энергетикаси соҳасидаги илғор тажрибаларини ва қонунчилик базасини жойига бориб ўрганди. Депутатлар бевосита Россия Федерациясидаги «Нововоронеж-2», Япониянинг «Токай-2», Венгриянинг «Пакш-1» атом электрстанцияларида бўлиб, уларнинг фаолияти билан бевосита танишиб, тегишли мутасадди ташкилот ва агентликлар раҳбарияти билан мулоқотлар

олиб борди.

Халқаро тажрибани ўрганиш натижаларига кўра, қонунни ишлаб чиқишда илғор давлатларнинг энг ишончли ва мақбул қонунчилик амалиёти қўлланилди. Хусусан, бошқа барча фаолият кўрсатгичлари устидан қатъий хавфсизлик хуқуқий талаблари ўрнатилди, атом энергиясидан фойдаланишда хавфсизлик талабларининг асосий ва бошқа принциплари аниқлаштирилди. Соҳадаги барча фаолият турлари белгилаб олинди, фуқаролар учун атом энергиясидан фойдаланиш ҳақида тўлиқ маълумот олиш кафолатлари таъминланди, эксплуатация этувчи ташкилотнинг хавфсизлик бўйича қатъий масъуллиги ўрнатилди.

Шунингдек, қонун билан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига фақат илғори мамлакатимиз ҳудудидан олиб чиқиб кетилган радиоактив чиқиндилар ва ишлатиб бўлинган ядровий ёқилғидан олинган қайта ишлаш маҳсулотларини олиб киришга йўл қўйилиши белгилаб қўйилди. Хавфсизлиқни давлат томонидан тартибга солишчи органлар, эксплуатация қилувчи ташкилотлар мансабдор шахсларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари аниқлаштирилди. Қолаверса, хужжатда жисмоний ва юридик шахсларга атоф-муҳитга радиациявий таъсир натижасида етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш, бу соҳада халқаро ҳамкорлиқни амалга ошириш тартиби ҳам назарда тутилган.

Мухтасар айтганда, янги қонун атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш, атом энергетикасини ривожлантиришнинг хуқуқий шарт-шароитларини яратишга хизмат қилади.

Фарҳоджон ҚУВВАТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутаты.

Қуйи Чотқол ГЭС қурилиши бошланди.

Ярим йилда 101 триллион сўм инвестиция

Биринчи ярим йилликда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан Ўзбекистонда 1,6 баробар кўп инвестициялар ўзлаштирилди.

Бугунги кунда мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан тараққий этиши ва аҳоли даромадларининг ошиши миллий иқтисодиётнинг турли соҳаларига жалб этилаётган инвестиция маблағларининг ҳажми ва таркибига боғлиқ бўлмоқда. Шундай экан, ҳар бир мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланиш стратегияси миллий иқтисодиётга инвестиция маблағларини жалб этишга қаратилиши муқаррардир.

Шу мақсадда инвестиция маблағларининг ички капитал ресурслар ҳамда хорижий инвестиция ва кредитлар асосида кўпайишига эришиш бўйича бир қанча ишлар олиб боришмоқда. Кундалик ҳаётимизда инвестиция тушунчасига тез-тез дуч келишмоқда. Шу хусусда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги мутахассисларига юзландик.

Инвестициясиз ривожланиб бўлмайди

— Айни пайтда бирорта мамлакат инвестицияларсиз ижтимоий-иқтисодий ривожланишга эриша олмайди, — деди вазирлиқнинг **Инвестиция дастурларини йиғиши ва мониторинг қилиши бошқармаси бошлиғи Зафар Хўжаев**. — Инвестиция ресурсларини ўз вақтида миллий иқтисодиётга жалб қилиш имконияти бўлмаган, пул маблағлари танқислигини бошидан кечираётган давлатлар ижтимоий-иқтисодий ривожланиш бўйича дунё мамлакатлари даражасидан анча орқда қолиб кетishi тайин. Президентимизнинг 2019 йил 28 январдаги фармонида мувофиқ, **Ташқи савдо вазирлиги** ва **Инвестициялар бўйича давлат қўмитаси** негизда Ўзбекистон Республикаси Ин-

вестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ташкил этилди. Ҳозирда иш айни авж палласида. Бугунги кунда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги мутасаддиларининг 2 хил инвестиция таклифи мавжуд. Биринчиси, тўғридан-тўғри, иккинчиси эса — давлат-хусусий шериклик асосида хорижий ва маҳаллий сармоядорлар турли соҳаларни ривожлантириш мақсадида жалб қилиниши. Миллий иқтисодиётга инвестициялар киритиш ҳажмини оширишда ички инвестицияларга альтернатив омиш, бу фақат хорижий инвестициялар ва кредит маблағлари ҳисобланади.

Жорий йилда 86 та истиқболли инвестиция таклифлари ишлаб чиқилган бўлиб, улардан 12 таси бўйича лойиҳалар тайёрланган, 4 та лойиҳа таклифи 2020-2022 йилги инвестиция дастурига киритилган, 3 та лойиҳани молиялаштириш учун инвесторлар жалб қилишмоқда, қолган 62 та лойиҳа таклифи Инвестиция ва ташқи савдо вазирлиги томонидан ўрганиб ишлаб чиқилмоқда. 2020 йилнинг март ойи бошларида инвестицияларни жалб қилиш ва Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳиятини намойиш этиш мақсадида Тошкентда Халқаро форум ўтказилиши режалаштирилмоқда.

Миллий маҳсулотларимиз 47 фоизни ташкил этади

Дарҳақиқат, Ўзбекистоннинг келажаги ва унинг сонаотлашган давлат сифатидаги мақоми мамлакат иқтисодиётини замонавий технологик асосда модернизация қилишга боғлиқ. Бу эса, ўз навбатида, ҳам маҳаллий, ҳам хорижий инвестицияларнинг катта оқимларини таъминлашни тақозо этади. Мамлакат иқтисодиётига жалб қилинаётган чет эл сармоялари ҳажмини кўпайтириш учун, аввало, инвестиция муҳитини дунё миқёсида белгиланган стандартлар даражасига олиб чиқиш лозим.

— Жорий йилнинг биринчи ярмида инвестицияларнинг умумий ҳажми 101

триллион сўмни ташкил этди, — деди **Халқаро ҳамкорлиқни таҳлил қилиш ва режалаштириш Бош бошқармаси бошлиғи Ойбек Ҳамроев**. — Уларнинг 5,6 миллиард доллари хорижий инвестициялардир. 2,1 миллиард доллар хорижий инвестициялар давлат кафолати асосидаги, 3,5 млрд. доллар эса тўғридан-тўғри инвестиция ва кредитлар. 2018 йилнинг шу даври билан таққослайдиган бўлсак, 4,3 баравар ўсишни кузатиш мумкин. Яъни Ўзбекистон иқтисодиётига жалб қилинган инвестициялар ҳажми сезиларли ошмоқда. Агар бу кўрсаткичлар маҳаллий миллий маҳсулотлар билан таққосланса, инвестициялар яъни ички маҳсулотнинг 47 фоизини ташкил этади. Ўтган йилда бу кўрсаткич тахминан 32 фоизга тўғри келган. Тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар яъни ички маҳсулотнинг 14 фоизини ташкил қилади. Давлат кафолати остида жалб қилинган инвестициялар яъни ички маҳсулотнинг эса 3,6 баравардан иборат. Биринчи ярим йилликда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан Ўзбекистонда 1,6 баробар кўп инвестициялар ўзлаштирилди.

Шунингдек, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ўзлаштирилиши 2,7 баробар, халқаро молия институтлари маблағлари жалб этилиши 3,7 баробар ўсган, инвестициянинг яъни ички маҳсулотдаги улуши 38 фоиздан ошди. Олинган йилларда бу кўрсаткич 25 фоизга ҳам етмасди.

Худудларнинг инвестицион паспорти

Бугунги кунда аҳоли турмуш даражасини ошириш ва кўрсатилган хизматлар сифатини яхшилашда тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш муҳим ўрин тутди.

Таҳлилларга кўра, дунёнинг кўплаб мамлакатларида минтакаларнинг иқтисодий ва инвестицион жозибдорлигини ошириш мақсадида худуднинг инвестиция паспортини яратиш амалиёти қўлланилади. У худудларни жадал ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш учун потенциал инвесторларни жалб қилишга мўлжалланган. Худудларнинг инвестиция паспорти инвесторларнинг

эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда минтакадаги инвестицион муҳит ҳақида тўлиқ маълумотни ўзига акс эттирган ахборот-таҳлилий ҳужжатдир.

Кўпгина экспертлар минтакаларнинг инвестицион паспортини хорижий инвесторларни жалб қилиш учун реклама воситаси, деб ҳисоблашади.

Хорижий тажрибанинг кўрсатишича, инвестиция паспортлари тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш, бунинг учун қулай муҳитни яратиш, сармоядорларга мамлакатда яратилган имкониятлар борасида кенг маълумот бериш мақсадида ишлаб чиқилади.

Ўзбекистонда ҳам худудларнинг инвестиция паспортларини ишлаб чиқиш орқали бир қатор масалаларни ҳал этиш мумкин.

Биринчидан, улар асосида хорижий мамлакатларда ташкил этилаётган иқтисодий форумлар учун тақдимот видеороликларини тайёрлаш имкониятлари кенгайди.

Иккинчидан, инвестиция паспортининг электрон кўринишини рус ва инглиз тилларида маҳаллий ҳокимият органлари расмий веб-сайтларида ва хориждаги дипломатик муассасаларда жойлаштириш йўли билан чет эл инвесторларини тегишли худуднинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда инвестицион жозибадорлиги борасида хабардор қилиш мумкин бўлади. Бу эса, ўз навбатида, Ўзбекистонга хорижий инвестициялар оқимини кўпайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

БИЛАСИЗМИ?

Инвестиция — бу иқтисодий ва бошқа фаолият объектига киритиладиган моддий ва номоддий неъматлар ҳамда уларга доир ҳуқуқлардир. Инвестиция фаолияти шуғулланувчи субъектларига қараб миллий ва хорижий инвестицияларга бўлинади. Инвестицияларни биргаликда ҳимоя қилиш тўғрисидаги халқаро шартномаларнинг кўпчилигида «инвестиция» деганда, ҳар бир давлатнинг юридик ва жисмоний шахслари бир-бирларининг худудларига инвестиция сифатида киритган ҳар қандай мулк тушунилади. Шунингдек, халқаро инвестиция фаолияти деганда, юридик ва жисмоний шахсларнинг ёхуд давлатнинг ўз мулкнинг бир қисмини (инвестиция мулкни) ажратиш ва фойда (даромад) олиш ёхуд инвестор учун муҳим бўлган бошқа самарага эришиш мақсадида ушбу мулкни бошқа давлат худудидаги ҳужалиқ муомаласига жалб қилиниши тушунилади.

Хулоса ўрнида

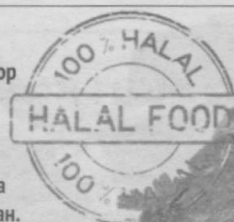
Юртимизда хорижий инвестицияларни жалб қилиш билан боғлиқ механизмни такомиллаштириш борасида босқичма-босқич олиб борилаётган ишлар ўз самарасини бера бошлади. Ҳали олдинда қилинадиган ишлар кўп. Инвестицияларга тўсиқ бўлаётган омиллар борасида амалий ишлар олиб боришгагина миллий иқтисодиётга йўналтирилган ички ва хорижий инвестициялар ҳажмининг орттишига, барқарор иқтисодий ўсишни таъминлашга, пировардида мамлакатимиз тараққиётини юксалтириш, халқимиз фаровонлигини оширишга эришилиши.

Нилуфар ЮНУСОВА
«Mahalla»

Жорий йил охирига қадар Навоий кон-металлургия комбинатида 25 та, «Ўзлентехно»да 18 та, «Ўзавтосаноат»да 7 та, Олмалик кон-металлургия комбинатида 5 та инвестиция лойиҳаси бўйича янги қувватлар ишга туширилиши режалаштирилган.

Ўзбекистон Саноат ва савдода меҳнат инспекцияси тўғрисидаги Женева Конвенциясига қўшилди.

Бугун дунёнинг аксарият мамлакатларида «Ҳалол» белгиси остида маҳсулот тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айниқса, озиқ-овқатдан тортиб, косметикаю фармацевтика, ҳатто хизматлар бозориди ҳам бу бренд оммалашиб борапти. Маълумотларга қараганда, қўшни Тожикистон мамлакатига ҳалол бўлмаган гўшт маҳсулотли олиб кирилиши тақиқланган. Эндиликда барча хорижлик етказиб берувчилар Тожикистонга маҳсулотни фақат маҳаллий ҳукумат аккредитацияси билан олиб кириши мумкин. Бундай рухсатномани олиш учун эса тожикистонлик мутахассислар хорижий корхонада гўшт қандай шароитларда ишлаб чиқарилишини ўз кўзлари билан кўришлари лозим. Бундан ташқари, маҳсулот «Ҳалол» стандарти билан белгиланган бўлиши керак. Ишлаб чиқарувчи фақат шундай шартлардагина ўз маҳсулотини Тожикистонга олиб киришга рухсат олади. Бу каби мисолларни яна ўнлаб келтириш мумкин.

«ҲАЛОЛ» СТАНДАРТИ:

янги сертификатнинг афзаллиги нимада?

Эндиликда Ўзбекистонда ҳам «Ҳалол» стандарти бўйича сертификатлар олиш учун ҳуқуқий асос яратилиб, барча механизмлар ишлаб чиқилди

«Ҳалол» сертификати нима учун керак?

Мусулмонлар учун «ҳалол» атама-си, биринчи навбатда, маҳсулотнинг исломий аъёнларга мувофиқлигини тасдиқлайди. Бир сўз билан айтганда, «Ҳалол» бу исломий нормаларга мувофиқ ишлаб чиқарилган экологик тоза маҳсулотдир. Ёки бошқача айтганда, замонавий экологик талабларга жавоб беради. Шу ўринда биргина маълумот: ер юзи аҳолиси сони етти миллиард нафардан ортганига кўп бўлди. Айни пайтда уларнинг салкам икки миллиардга яқини мусулмонлар.

Ҳўш, дунё глобаллашиб бораётган бир даврда ўз маҳсулотининг харидорчилигини, айниқса, экспортни ўйлаган ишлаб чиқарувчи (хизмат кўрсатувчи)

дартларига амал қилинадиган мусулмон давлатлари билан савдо-сотиқ алоқаларини ривожлантиришга хизмат қилади, — дейди мазкур институтнинг Ҳалол сертификатлаш агентлиги раҳбари Суннат Саидов. — Бундан ташқари, мазкур стандартларни жорий этиш Ўзбекистонга саёҳат қилаётган зиёратчиларга профессионал хизматлар кўрсатиш имконини беради. Шу боис «Ўзстандарт» агентлиги томонидан Стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва

ДАРВОҚЕ...

«Ўзстандарт» агентлиги 2018 йилнинг ноябрь ойида Ислон мамлакатлари стандартлари ва метрология институтига аъзо бўлган. Шу боис янги стандарт ушбу институтга аъзо бўлган 38 мамлакатнинг барчасида амал қилади.

қандай йўл тутати? Албатта, истеъмолчи(лар) талабига қарайди, унинг хоҳиш-истагини, қизиқишини эътиборга олади. Шу маънода давлатимизнинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини олиб кириш рухсат берилган мамлакатлар географиясини кенгайтириш мақсадида «Ўзстандарт» агентлиги ҳузуридаги Стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва техник жиҳатдан тартибга солиш илмий-тадқиқот институти «Ҳалол» стандарти талабларига мос янги сертификатни ишлаб чиққани айни муддао бўлди.

— Янги сертификат «Ҳалол» стан-

техник жиҳатдан тартибга солиш илмий-тадқиқот институти ҳузурида қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотлари, меҳмонхона хизматларини сертификатлаш билан шугулланадиган янги орган ташкил этилди.

Бу брендни олиш катта муаммо эди...

Таъкидлаш жоизки, ҳар бир маҳсулотнинг ўзига хос меъёр ва талаблар асосида, азалий кадриятлар, белгиланган тартиб-қоидалар, санитария-гигиена жиҳати эътиборга олинган ҳолда тайёрланиш услуби маҳсулотни сифатли, тоза ва поклик, фойдали ва

экологик соф бўлишига хизмат қилади. Ҳозирга қадар юртимиздаги аксарият экспортёр корхоналар, маҳсулотини янада оммалаштиришга интилан тадбиркорлар бундай эътирофга сазовор бўлиш учун хориждаги стандартлаш муассасаларига мурожаат қилишга тўғри келарди. Мутахассисларнинг таъкидлашича, бунинг ўзига хос машаққатлари кўп эди. Шу маънода «Ҳалол» сертификатини эндиликда ўзимизнинг юртимизда олиш имконияти яратилгани ишлаб чиқарувчилар (хизмат кўрсатувчилар) учун айни муддао бўлди. Бунга биргина Наманган вилояти мисолида гувоҳ бўлишимиз мумкин.

— Айни вақтга қадар вилоят бўйича жами 687 та корхонада менежмент тизимлари сертификатлаштирилган, — дейди Наманган сиров ва сертификатлаштириш маркази давлат корхонаси менежмент тизимларини сертификатлаштириш идораси раҳбари Мансур Қўтбиддинов. — Шундан атиги 2 таси «Ҳалол» стандартлари асосида сертификатлаштирилган бўлиб, буни хориж давлатларида амалга оширган. Вилоятда сертификатлаштириш ишларини олиб боришга барча шароитлар бор. Масалан, 2017 йилда 176 та, 2018 йилда эса 186 та корхонага ана шундай махсус гувоҳномалар берилди. Жорий йилнинг ўтган етти ойида 70 та корхона сертификат олди. Улардан 17 таси экспортёрлардир. «Ҳалол» сертификатлаш тизими ишлаб чиқилгани боис, ҳозирда айнан шу брендни олиш истагидаги корхоналар сони ортмоқда. Улар орасида товуқ гўшти, тухуми, ҳатто, турли саққан ичимликлар ишлаб чиқаришга ихтисослашган тармоқлар борлиги қувонарли. Шу кунларда айни масалага бағишланган семинарлар, ўқув машғулотлари, давра суҳбатлари ўтказялмиш.

Таъкидлаш жоизки, бузун озиқ-овқат ишлаб чиқарувчиларга ҳам осон эмас: маҳсулотни тез айниб қолмаслиги, муддати ўтмасдан истеъмолчига етказиши, энг асосийси, унинг сифатига қанолат бериши шарт. Айтайлик, қассобдан ёки дўкандан гўшт харид қилмасиз. Энг аввало, қорамол(ёки майда шохли ҳайвон)нинг қандай сўйилгани, маҳсулотнинг сифати, касалликларга чалинмагани ва ҳоказо

ҳолатларни сўрашингиз табиий. Агар ишлаб чиқарувчи «Ҳалол» бренди остида маҳсулот тақдим этса, ҳеч қандай иккиланишларга ҳоҳшат қолмайди. Сир эмаски, «ҳалол» гўшт маҳсулотлари нафақат тайёрланишининг анъанавий усули, балки, биринчи навбатда, молни етиштириш, пичоқлаш, қисмларга бўлиш, омборда сақлаш ва бошқа барча жараёнларнинг санитария ва экологик нормаларига риоя қилини ҳам тақозо этади. Зеро, бундай сертификатни олиш учун тадбиркор ёки корхона қатор талабларни бажариш лозим. (Бу ҳақда сертификатловчи ташкилотда батафсил маълумот берилади).

Сертификатнинг афзалликлари нималарда акс этади?

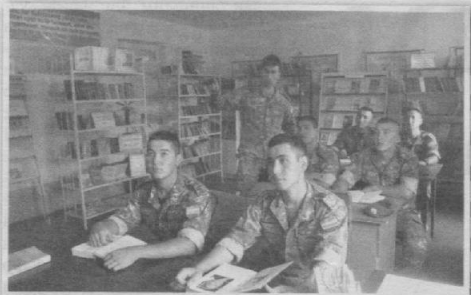
Энг аввало, экспорт салоҳиятини кучайтиришда кўл келади. Қолаверса, мамлакатимизда туризмини ривожлантириш, хорижлик сайёҳлар сафини янада ошириш, ички ва ташқи бозорни хавфсиз маҳсулот билан таъминлаш, дунё рейтингда барқарор ўринларини эгаллаш, истеъмолчилар ишончини қозонишга хизмат қилади.

Шу ўринда алоҳида таъкидлаш жоиз, «Ҳалол» сертификатини олиш мажбурий эмас. Уни қўлга киритиш истагидаги ишлаб чиқарувчи «Ўзстандарт» агентлигига мурожаат қилади. Ариза топириш учун Стандартлаштириш, сертификатлаштириш ва техник жиҳатдан тартибга солиш илмий-тадқиқот институтига барча зарур ҳужжатларни тақдим этиш жоиз. Ушбу ҳужжатлар асосида сертификатлаш ҳақида қарор қабул қилинади. Кейинчалик корхонага бир гуруҳ аудиторлар юборилади. Улар ишлаб чиқаришнинг стандарт талабларига мувофиқлиги бўйича текширув ўтказишади. Аудиторлар хисоботи сертификат олишда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Ушбу сертификатни олиш истагидаги тадбиркорлар фақат ҳалол маҳсулот ишлаб чиқариши ёки уни ишлаб чиқариш линиясидан тўлиқ ажратини керак. «Ҳалол» стандарти талабига мос сертификат бир йил муддатга берилади ва бу вақт давомида корхонада мунтазам равишда текширувлар амалга ошириб турилади. Демакки, тадбиркорда ҳам, корхонада ҳам маъсулият кучаяди.

Илҳомжон РАХМАТОВ
«Mahalla»

Халқаро ҳунармандчилик фестивали олдидан ташкил этилган пресс-тур бошланди.

Мамлакатнинг мустаҳкам таянчи

«Ассалому алайкум қадрли отажон, онажон, укам ва сингилларим!
Сизларга ҳарбий хизматни ўтаётган фарзандингиз ва акангиздан алангали салом. Соғ-саломатмисизлар. Мендан сўрасангиз, ҳаммаси жойида. Сафдошларимиз билан Ватан олдидаги бурчимизни муваффақиятли ўтаймиз. Айни кунларда ҳарбий-амалий машғулотларни ўтказиш билан бирга, ҳудудларни обод қилишдаги ишларда ҳам иштирок этаймиз. Жонажон юртимизнинг янада чирой очишига ҳиссамиз қўшилаётганидан мамнунмиз. Муаммолар йўқ, батальонимизда ҳарбий хизматни аъло даражада ўташ учун барча шароитлар яратиб берилган. Хўллас, аскарлик бурчини бажариб, ҳарбийчасига фаолият юритаямиз. Сизларга сўхат-саломатлик тилаб, ўзингиз Фазлиддин».

Ота-она учун Ватан олдидаги йигитлик бурчини бажариш насиб этиб, ҳарбий хизматни ҳар томонлама намунали ўтказётган фарзандидан мана шундай мазмундаги мактуб олиш катта бахт...

Бугун Қуролли Кучларимиз сафида хизмат қилаётган ҳарбий хизматчилар нафақат тинчлик ва осойишталик ҳимоячиси, балки фаровон келажақ асоси сифатида ҳам эътироф этилмоқда.

Бунинг юртимизда юз бераётган улкан ўзгаришлар ва янгиланишлар жараёнида ҳарбий хизматчиларимизнинг тобора кенг ва фаол иштирок этаётганлиги ҳамда улар томонидан амалга оширилаётган қўлмали ишлар мисолида яққол кўриш мумкин. Биз яқинда Андижон вилоятидаги Фавкуллода вазиятлар вазирлиги қўшидаги махсус мухандислик-қурилиш батальонидан бўлганимизда бунга яна бир бор гувоҳ бўлдик. Бу ерда йигитлик бурчини бажараётган аскарлар ўзларининг ҳарбий соҳадаги билим ва кўникмаларини ошириш билан бирга вилоятнинг Марҳамат туманида ҳушдорларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш йўналишида қабул қилинган Дастурлар доирасида амалга оширилаётган ҳаракатларда ҳам фаол иштирок этишмоқда.

— Миллий армиямиз сафларида хиз-

мат қилиш — шон-шараф иши. Бундай бахт ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Фақат эҳисмоний машқларда чиқиққан, маънавий ва интеллектуал жиҳатдан камолга етган йигитларгина ҳарбий форма кия олади, — дейди батальон отряд командири, лейтенант **Муҳаммадбобур Каримов**. — Шунинг мамнунияти билан айтаманки, бугун Қуролли Кучларимиз сафида хизмат қилаётган аскарларимиз барча жабаҳда ўзларининг билим ва кўникмаларини ошириб, салоҳиятларини намоён этиб келмоқдалар. Зеро, улар зиммасига ниҳоятда масъулиятли вазифа юклатилган. Бу — ўз бурчини фидоийлик билан бажариш, мамлакат равнақига фаол ҳисса қўиш, доимо хушёр ва огоҳ бўлиб, халқимизнинг тинчлик-осойишталигини асраб-авайлаш ҳамда элу юртни мудофаа қилишдир.

Айтиш керакки, Фавкуллода вазиятлар вазирлиги қўшидаги махсус мухандислик-қурилиш батальонидан ўз бурчини бажараётган йигитлар бу ерда нафақат ҳарбий соҳада, балки мухандис-қурувчилик соҳаси бўйича ҳам билим ва кўникмага эга бўлиб бормоқдалар. Бу эса уларнинг келажақда ўз ўрнини топиш, максалларига эришишларида хизмат қилади. Аскарларнинг

тили билан айтганда, армия сафида ўтган давр уларни ўз орзу-ниятлари йўлида дадил ва қатъий қадам ташлашга, бошқача айтганда, ҳарбийчасига қарорлар қабул қилишга ўргатмоқда.

...Ҳарбий қисм машқ майдонида саф тортиб турган йигитларга назар ташлаймиз. Улардаги шижоат ва ғайратни кўриб Ватанимиз сарҳадларини ҳимоя қилиш, халқимизнинг тинчлигини асраш ишончли қўлларда эканлигига амин бўламиз. Яна бир гап, бугун Қуролли Кучларимиз сафида хизмат қилиш ёшлар учун нафақат ҳарбий

бурч, балки мамлакатимизда амалга оширилаётган қўлмали ислохотларнинг фаол иштирокчиси, Ватаннинг ҳамма соҳадаги таянчи ва суянчи бўлиб шаклланиши учун катта майдондир. Бу майдон эса, шубҳасиз, фарзандларимиз турмушининг фаровон, келажагининг ёруғ бўлишига мустаҳкам асос бўлиб хизмат қилади.

Фарход ТОЛИПОВ.
Суратда: ҳарбий батальон ҳаётидан лаҳзалар.
Рустамжон ЭШОНОВ
олган суратлар.

БУРЧГА САДОҚАТ

Бугунги кунда армияни десантчилар қўшинисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Улар Қуролли Кучларнинг бир бўлагидир. Ҳаводан туриб қуруқликка ҳамда сувга сақраб ўз вазифаларини адо этадиган десантчилар жасоратини таърифлашга тил оқиз. Бу гал саҳифамизда айнан Қуролли Кучларимиздаги десантчилар фаолиятини Мудофаа вазирлиги матбуот хизмати билан ҳамкорликда ёритишга ҳажим этдик.

Ҳарбий топшириқка ҳамма шай

Десантчилардан ҳар доим тезкорлик ва матонат талаб этилади. Чунки улар ҳар қандай сарҳада — хоҳ қуруқликда, хоҳ сувда ўз вазифасини адо этишлари лозим.

Мазлумки, вертолёт авиацияси мутахассислари қўшинлар ва моддий воситаларни ҳаво орқали ташини, десант ташлаш ва бошқа қатор масъулиятли вазифаларни бажаради. Десантчиларнинг бу галги амалий машғулотни қуруқликдаги қўшинларнинг вертолёт авиацияси билан ҳамкорликда ўтказилди. Катта тажрибага эга ҳарбий учувчилардан иборат экипаж аъзолари ҳам ўқув-жанговар машғулотда ўз кўникмаларини мустаҳкамладилар.

Тошкент вилоятидаги Аранча кўрғони десантлаштириш дала-ўқув майдонида 121 нафар десантчи парашют билан 164 та сақраш амалиётини бажаришга отланди. Десантчилар ичидан 24 нафари амалиётга илк бор қатнашди.

Мана, бир неча километр масофани босиб ўтган учувчилар десантчилар жойлашган ҳудудга етиб келди. Бу вақтда десантчилар гуруҳи ҳавода парашют билан сақрашдан олдинги машғулотларни бажариб, командирдан тегишли кўрсатмаларни олиб бўлишганди.

Белгиланган режага кўра, ўқув машғулотларини бажариш учун десантчиларнинг дастлабки гуруҳи вертолёт томон югуриб кетишди. Елкасига парашют қопини илган, қадамларида йигитлик кучкувати сезилиб турган, қалбларида эса она юртва муҳаббат ҳисси жўш урган бу ўғлонлар бирин-кетин вертолётга чиқиб жойлашди.

Кўрсатмалар сидқидилдан бажарилди

«Д-6», «Беркут-2», «Мальва аксиома» каби парашютларда бажариладиган сақраш амалиётини киришилди. Гуруҳ командирлари ҳарбий вертолётга чиқиб олди сўнгги кўрсатмаларни берди:

— Икки қондага қатъий

Сарҳадларимиздаги осойишталик ҳарбийлар матонати туфайли

«Энг илғор ҳарбий қисм» танловида десантчилар жамоаси беш маротаба фахрли биринчи ўринни эгаллашган

амал қилинган! Ҳавода тўғри ҳаракат қил, ерга тушаётганингизда оёғингни жуфт қил! Шу икки қонда эсингиздан чиқмасин! Тушунарлими?!

Десантчилар орадан кўп ўтмай ердан анча баландликка кўтаришган вертолётдан бирин-кетин парашют билан сақрашни бошладилар. Машғулотни кузатар эканман, Ватан ҳимоячиси бўлиш, янада аниқроқ айтадиган бўлсак, десантчи бўлиш қанчалар шарафли эканини ҳис қилдик.

— Жанговар вазифани бажариш чоғида ўзига хос мурраккаблар қишдан мустаҳкам ирода ва матонатни, қатъият ва тиришқоқликни талаб қилади, — дейди шартнома бўйича ҳарбий хизматчи, оддий аскар **Феруз Усмонов**. — Турли даражадаги баландликлардан муваффақиятли сақраб, тажрибамни, малакамни бойитдим. Шунингдек, ҳарбий оқуғлардан келган профессионал ҳарбий хизматчилар билан ўзаро тажриба алмашиб, соҳанинг сир-синоатини, нозик жиҳатларини чуқурроқ ўргандик.

Энг илғор ҳарбий қисм

— Таъкидлаш керакки, десантчилар ҳарбий қисми ҳарбий хизматчилари ҳаво авиацияси техникаларидан самарали фойдаланиши, турли усулларда парашютда сақраши билан ҳамда қўл жангининг моҳир усталари сифатида ажралиб туради, — дейди полковник **Исмом Қурбонов**. — Мудофаа вазирлиги миқёсида ҳар йили ўтказиладиган «Энг илғор ҳарбий қисм» танловида десантчилар жамоаси беш маротаба фахрли биринчи ўринни, олти маротаба иккинчи ўринни қўлга киритган. Бир қатор

ҳарбий хизматчилар давлатимиз хавфсизлигини таъминлаш йўлида олиб борилаётган ислохотлардаги фаоллиги, жанговар, маънавий-маърифий тайёргарликда эришган ютуқлари учун давлатимизнинг юксак мукофотларига сазовор бўлишган.

Ҳа, юрт ҳимоячиларининг мана шундай машғулотларда тобланиб, кўникма ва малакаларини бойитишганлиги, шунингдек, қўлга киритаётган ютуқлари осмонимиз мусаффолиги ва сарҳадларимиз дахлсизлиги ишончли қўлларда эканлигидан далолатдур.

Нилуфар ЮНУСОВА
«Mahalla»

Ҳарбий хизматга қақирув бўйича янги тартиблар жорий этилмоқда.

ХОРИЖДА ТАЪЛИМ: имтиёз ва қулайликлар ҳақиқатга яқинми?

БЕРИЛГАН ТАКЛИФНИ ЯХШИЛАБ ЎРГАНИНГ. ЯЛТИРОҚ
КЎРИНГАН ҲАР НАРСА ОЛТИН ЭМАСЛИГИНИ ЁДДА ТУТИНГ

Ўтган ҳафта кўпчилик кутган воқеа содир бўлиб, юракни эзиб турган ҳадик, иккиланишу хавотирлар бирдан ариди. Абитурientлар ва ота-оналар ҳар сониясини санаган тест натижалари эълон қилинди. Жавобни билишнинг ҳар учала усулидан (SMS хабарнома, ДТМ сайти ва олий таълим муассасасига илинган жадвал) фойдаланган абитуриентларнинг бири хурсанд бўлса, бошқасининг тарвузи қўлтигидан тушди. Аслида, уларни ҳам тушуниш керак. Ахир, бир йил тайёргарлик кўриб, яқунда натижага эриша олмасликдан ёмони йўқ.

*Хўш, чиндан
ҳам имтиҳонсиз
талаба бўлиш
мумкинми? Бу
таклиф билан
чиқаётганларнинг
фаолияти нечоғли
қонуний? Уларга
ишонса бўладими?*

Бирок уларга далда бўлувчилар ҳам тезда топила қолди. Кўча-кўйда «Ўқишга қира олмадингизми? Имтиҳонсиз талаба бўлиш имконияти» чақириқлари қайд этилган варақаларни қўлингизга тутказишмоқда. Ижтимоий тармоқлар, айрим оммавий ахборот воситалари эса «Юртимиздаги ОТМ имтиҳонларидан ўта олмадингизми? Талаба бўлиш имкониятидан мосуво бўлдим, деб ўйлаяпсизми? Тўшқунликка тушишга ҳожаат йўқ! Хитойнинг ТОП университетларида гранд асосида тахсил олинг» каби рекламалар урчиди.

Улар билан таниша туриб, наҳотки, «Имтиҳонсиз олий таълим муассасасига кириш мумкин бўлса? Яна гранд асосида-я! Устига-устак чет элда ўқиш келиш имконияти. Бунча яхши», деган ўй ўтди ҳаёлимиздан. Аммо ҳамкасбимиз таниши чет элда ўқиш келгани, дипломи бизда ўтмагани, энди нима қиларини билмай юргани ҳақида айтганида, «ёғли» таклифлар сабаб туғилган ҳавасим тутундек тарқали-қолди. Хўш, чиндан ҳам имтиҳонсиз талаба бўлиш мумкинми? Бу таклиф билан чиқаётганларнинг фаолияти нечоғли қонуний? Уларга ишонса бўладими? Ўзбекистонда қайси хорижий университетларнинг дипломи тан олинади?

Шу каби саволлар билан Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси Бош бошқарма бошлиғи Абдурахим Носировга мурожаат қилдик.

Абитуриентларнинг атиғи 12 фойзи талаба бўлди

Жорий йилда 1 миллиондан зиёд йигит-қиз олий таълим

муассасаларига ҳужжат топширди. Уларнинг 12 фойзигина билим юртларида ўқиш имкониятига эга бўлди. Тўғри, квота ўз-ўзидан белгиланмади. У меҳнат бозори талабидан келиб чиқиб, соҳаларга керакли кадрлар тайёрлашни аниқлади. Квота сони оширилган бўлса, хануз бошқа давлатлардан анча ортадимиз. Ҳатто қўшни Қозғистонда ҳам олий таълим муассасаларига қабул квоталари биздан юқори.

1 миллион талабгордан атиғи 12 фойзи талаба бўлган бўлса, қолган ёшлар нима қилади? Фарзанди келажagini ўйлаган ота-она борки, «Болангизни ўқишга киритиб қўяман», деган кишига ишонади. Бугун ҳамма интернетдан фойдаланади. Биргина сайт ёки тармоқда тарқатилган хабарлар минглаб одамларга улашади. Бу имкониятлардан унумли фойдаланган кўштирноқ ичидаги консалтинг компаниялари инсонларни ўз йўриғига бошлашга ҳаракат қилади. Улар орасида тўғри маслаҳат бераётганлари кўп. Бирок ўз фойдасини ўйлаб, 3-4 сўм топаман деб аҳолини алдаётганлари ҳам йўқ эмас.

«ТОП 1000 талик» — бу нима дегани

Халқаро рейтинг агентликлари томонидан ҳар йили олий таълим муассасаларининг рейтингини эълон қилинади. У «ТОП 1000 талик» университетлари деб юритилади. Инспекциямиз ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиғи ҳамкорликда ҳар йили учта рейтинг агентлиғи натижаларига суянган ҳолда, қўшма қарор билан мингталик университетлар рўйхатини тасдиқлайди. Уни шакллантиришда

жаҳон тан олган «QS», «THE», «ARWU» рейтингларига таянилади. Бу рейтингдан ўрин олган таълим муассасаларида таълим сифати талабга жавоб беради. Улар тайёрлаган кадрларни Ўзбекистон меҳнат бозори жон деб тан олади. Рўйхатга киритилган университетлардан Россияда 26 та, Қозғистонда 5 таси бор. Фарзандини хорижда ўқитишни истаган ота-оналар шу жиҳатга эътибор қаратишса, эртага аттанг деб қолмасди. Рейтингдан ўрин олган олий таълим муассасалари битирувчилари дипломи юртимизда ҳеч қандай синовларсиз тан олинади.

«Ўртақашлар»га ишониб қолманг

Баъзи консалтинг компаниялари ота-онага «Ўқингизни ўқишга киритиб қўяман» деган таклиф билан чиқади. Бу вазиятда қатталар бу олий таълим муассасаси ўз давлатида белгиланган тартибда аккредитациядан ўтганини, унинг муддати тугаб қолмаганини, ўқиш даври ва шакли Ўзбекистонга мос кел-

ладими каби саволларга жавоб топиши керак. Яъни бизда бакалавр 4, магистратура 2, сиртки таълим эса 5 йиллик қилиб белгиланган. Қозғистон, Қирғизистон ва Тожикистонга бориб 3 йил сиртдан ўқиб келдим, дея кўтариб келинган ҳужжатни биз қабул қила олмаймиз. Чунки муддат тўғри келмагач, унинг ўқиган дастури, ўзлаштириш кўрсаткичлари ҳам талабга жавоб бермайди.

Юқоридаги саволларга жавоб берган университетларда олинган дипломлар эса синовдан ўтгач, меҳнат бозорида қучга эга бўлади. Ҳозир бу жараён ҳам соддалаштирилган. Авваллари икки босқичда синовлар ўтказилган бўлса, айни пайтда бир босқич — мутахассислик йўналиши бўйича топширилмоқда.

Масофадан ўқиш олинган диплом ҳеч қандай қучга эга эмас... (ми?)

Бугун масофадан туриб ўқишга қизиқиш катта. Аммо Ўзбекистонда дистанцион таълим бўйича берилган дипломлар тан олинмайди. Уларни кўриб чиқишга ҳам ҳақли эмасмиз. Чунки тизимга оид қонунийликда бу борада биронта норма белгиланмаган. Ўзбекистон шароитида масофавий таълимни тасдиқловчи ҳужжатлар ҳеч қандай қучга эга эмас. Афсуски, бугун кўп-кўпда фарибгарлар бу борада ҳам одамларни алдамоқда.

Фарзандингиз келажagini арзон нарсалар билан баҳоламанг

Яқинда ёшларни Хитойда ўқишга таклиф этаётган «Smart China» фирмаси фаолияти би-

лан танишдим. Фирма масъулари қабул ёз ойлари охирида бошланиши, таълим «4+1» шаклида олиб борилишини билдирди. Айтишларича, бир йил тайёрлов курси ўтилади. Бунинг учун 2 минг 400 АҚШ доллари Ўзбекистонга, яна шунча сумма Хитой учун тўлайсиз. Фарзандингиз беш йил Хитойда ўқиб қайтади. Фирма хизмати учун яна 4 миллион сўм тўланади. Қизиги, улар 2 минг 400 АҚШ долларини шунчаки ўқишга киритиб қўйгани учун олмоқчи. Бу ҳақиқий фарибгарлик-ку. Ваҳолакин, Хитой расмий равишда ҳар йили Ўзбекистон талабалари учун стипендия ажратади. Бунинг учун апрель-май ойларида синовлар ўтказилади.

Консалтинг компаниялари олиб кетаётган абитуриентлар бир йил тайёрлов курсида ўқийди. Бирок уларнинг ҳаммаси ҳам ўқишга қира олмайди. Талаба бўлганлари ўқийди. Қолганлари қаерда қолади, уларнинг кейинги тақдири нима бўлади? Мана шу энг оғрикли нуқта. Уларни тартибга чақириш бизнинг ваколатимизга кирмайди. Консалтинг компаниялари лицензияни маҳаллий ҳокимликлардан олади. Шунинг учун уларнинг фаолиятини назорат қилишга ҳам улар масъул. Ота-она, абитуриентлар оғох бўлиши керак. Ахир, арзон, текин деган нарсалар билан фарзанд келажagini яратиб бўлмайди.

Имтиҳонсиз талаба бўлиш ҳақиқатга яқинми?

Имтиҳонсиз олий таълим муассасаларига қабул қилиш жаҳон таърибасида бор. Мисалан, Франция, Англия ва Германияда шундай тизим амал қилади. Аммо уларнинг таълим тизими биздан тубдан фарқ қилади. Бу давлатларда ўрта таълимни битириш имтиҳони ва олий таълим муассасаларига қабул имтиҳонлари битта қилиб ўтказилади. Аммо биринчи курсда белгиланган талабларни бажармаганлар ўқишдан четлатилади. Қолаверса, уларда кредит тартибидан унумли фойдаланилади. Бизда бу тизим Тошкент ахборот технологиялари университетида жорий қилинган. Кредит тизими — маълум мавзу ўтилгач, ўқитувчи талабани синовдан ўтказилади. Белгиланган меъёрни бажара олмаганлар қўшимча тўлов эвазига мавзунини қайтадан ўрганади. Қисқаси, бу — ўқишга кириш эмас, уни тамомлаш қийин бўлган таъриба.

Юқоридаги фикрлардан кўриниб турибдики, имтиҳонсиз талаба бўлишга ошқмаслик керак. Берилаётган таклифни яхшилаб ўрганиш, ҳар бир жиҳатини синчиқлаб текшириш шарт. Зеро, ялтироқ кўринган ҳар қандай нарса олтин эмаслигини ёдда туттиш лозим.

Садокат МАХСУМОВА
«Mahalla»

Судьяликка номзодлар илк бор иншо ёзиб, тест топширди.

Хориждаги ватандошларимиз

Ўзбекистонга кўмаклашишга тайёرمى?

Ёхуд тараққий этган давлатлар қаторига қўшилиш учун неча йил керак?

Бугун илм-фан, тадбиркорлик ва бошқа соҳаларда ривожланган мамлакатларда тажриба ортирган ватандошларимизни Ўзбекистондаги ислохотларга жалб қилиш, улар билан мулоқотни йўлга қўйиш масаласига алоҳида аҳамият берилмоқда. Шу мақсадда Президентимизнинг «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳамкорлик соҳасида Ўзбекистон Республикаси давлат сиёсатини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори, «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳамкорлик соҳасида Ўзбекистон Республикаси давлат сиёсати Концепцияси» ҳамда «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳамкорлигини ривожлантириш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар дастури» тасдиқланган. Натижада кўплаб ватандошларимиз юртга қайтиб келди ёки чет элдаги бизнесларини Ўзбекистон тараққиётига хизмат қилиш учун мослаштирдилар. Мавзу юзасидан Германия давлатидаги «Давра» ўзбек-олмон маданий жамияти раиси Анваржон Шерматовнинг фикрлари билан қизиқдик.

Туризм юртни жаҳонга танитишнинг самарали усули

— Самарқанд вилоятининг Иштихон тумани Бахрин қишлоғида таваллуд топганман, — дейди Анваржон Шерматов. — Тақдир экан, 2000 йилда Берлин университетига ўқишга кирдим. Ўқидан сўнг туристик фирма ташкил қилиб, мусофирчиликда бизнесимни ривожлантиришга бошладим. Бизнинг фирма орқали немислар дунёнинг 50 дан ортиқ мамлакатларига саёҳат қилишади. Ўзбекистон ҳам туризм йўналишида ул-

МЕНДА САВОЛ БОР...

Ҳамкорлик нимага асосланади?

— Хориждаги юрtdошларимиз билан ҳамкорлик қайси тамойиллар бўйича амалга оширилади?

Баҳодир ҒАНИЕВ,
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги мутахассисларни хорижда тайёрлаш ва ватандошлар билан мулоқот қилиш бўйича «Эл-юрт умиди» жамғармаси мутахассиси:

— «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳамкорлик соҳасида Ўзбекистон Республикаси давлат сиёсати Концепцияси»га мувофиқ, мамлакатимиз ривожланишига ҳисса қўшмоқчи бўлган ватандошларимизга ҳар томонлама кўмак кўрсатилади, уларнинг истиқомат қилаётган давлатларида юртимизнинг маданий, илмий, маърифий меросларини ва замонавий ютуқларини сақлашга ва оммалаштиришга ёрдам берилади.

Иқтисодиёт, илм-фан ва технологиялар, тиббиёт, таълим, маданият, спорт

кан салоҳиятга эга. Ватанимизда мавжуд маданий мерос объектларининг 8000 га яқини ЮНЕСКО рўйхатида киритилган. Президентимизнинг Олий Мажлисга йўллаган илк Мурожаатномасини интернет тармоғи орқали Германиядаги 40 нафар ватандошимиз билан бирга кўрсатдик. Шавкат Мирзиёевнинг юқори лавозимларда фаолият юритаётган ўзбек ёшлари ҳақида илқ фикрлари, уларни қўллаб-қувватлагани, бундан ташқари, туризм соҳасини ривожлантириш ҳақидаги ташаббуслари шу соҳада шугулланаётган тадбиркор сифатида бизни ҳам руҳлантирди. Кейинроқ хориждаги ватандошларни ислохотлар жараёнига жалб қилиш бўйича қабул қилинган қарор ва дастурлар бизга янада куч бағишлади.

Мен туғилиб ўсган дийр — Самарқанднинг туристик имконлари юқори. Мавжуд салоҳиятимизни дунёга кўз-кўз қилиш учун оз бўлса-да ҳисса қўйиш мақсадида Самарқандда ҳам сайёҳлик

фирмасини очдик. Меҳнатларимиз сабаб Германиядаги нуфузли сайёҳлик фирмалари эътиборига тушиб, улар билан яқин ҳамкорлиқни йўлга қўйдик. Натижада бугунга қадар минглаб немис сайёҳларини Ватанимизнинг бой тарихи, кўҳна маданияти билан таништиришга муваффақ бўлдик. Бу ватанимиз иқтисодига оз бўлса-да ҳисса қўшаётгани бизни қувонтиради.

«Ўзбек мўъжизаси» қачон содир бўлади?

Тарих ҳамда немис филологияси факультетларида таҳсил олганман. Мени, айниқса, Германиянинг Иккинчи жаҳон урушидан кейинги тараққиёти кизиктиради. Ўша пайтлар мамлакат бомбардимонлар остида вайрон бўлган. Зарар кўрмаган шаҳар ёки қорхона қолмаган. Ҳатто бирор-бир яроқли кўприк, темир йўл, вокзал ёки автомагистрални топиш мушкул эди. Бундан ташқари, яхлит давлат иқтисоди бўлиниб, ғолиблар тасъири остига олинганди. Шунга қарамай, халқ «немис мўъжизаси»ни ярата олди. Атиги ўн-ўн беш йил ичида Германия Федератив Республикаси уруш жароҳатларидан буткул халос бўлди. Тараққий этган давлатлар қаторига қўшилди. Урушда қашшақча мағлубиятга учраган мамлакат аҳолиси ғолиблардан ўн чандон яхшироқ яшай бошлади. Мўъжизага бутун немис халқига хос меҳнаткашлик, аниқлик, изчиллик, фидойилик, ислохотларга садоқат ва албатта, чет элларда яшаётган немис диаспорасининг катта кўмағи сабаб бўлди. Германиянинг «Маршал режаси» асосида тикланиш учун катта миқдорда қарз олинишига кўмаклашганлар ҳам айнан шулар ҳисобланади. Худди шундай мўъжизани Япония давлати мисолида ҳам кузатиш мумкин.

Шуқри, йирик урушлар, тўполонлар мамлакатимизни худудини четлаб ўтди. Шунга қарамай, Ватанимиз ҳам узок йиллар мустақлақ остида қолди. Натижада ҳавас қилгудек ривожланиб кетганимиз йўқ. Аҳолининг яшаш шароити ривожланган давлатларникига нисбатан ўнлаб қарра паст. Яқинда мустақилликка эришганимизга 28 йил

тўлади. Тан олиб айтиш керакки, бу давр мобайнида ҳам эришган ютуқларимиз мактанарли эмас. Аслида эса, Германия, атом бомбаси билан яқсон қилинган Япония ёки мустақлақчиликдан яқиндагина озод бўлган бошқа баъзи давлатлар тажрибасидан келиб чиқиб, ривожланган давлатлар қаторига қўшилиш учун йигирма йил ҳам кифоя қилишини айтиш мумкин. Бунинг учун ислохотларга садоқат билан хизмат қилиш, мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиш кифоя. Ана шундагина тез орада дунё «Ўзбек мўъжизаси» ҳақида гапира бошлайди.

Президентимиз билан фахрланаман

Биз-чи, биз нима қилдик... Узок йиллар мобайнида ўзимизда мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланмадик. Жумладан, хорижда иш юритаётган, ривожланган давлатлар тажрибасини ўрганган ватандошларимиз ислохотларга жалб қилинмади. Аксинча, уларга шубҳа кўзи билан қараш анъанага айланди. Ҳар қандай хорижий, илғор тажрибага маънавиятимизга салбий таъсир қиладиган «ёт унсур» сифатида ёндашилди.

Аслида эса Ўзбекистон фарзанди сифатида юрт тақдирига дахлдорлиқни ҳис қилиб яшаш, ҳар онда унинг тараққиёти учун улۇш қўйишга интилиш дунёнинг қайси минтақасида бўлмасин барча ўзбекистонликларнинг бурчидир. Шу маънода Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан кейинги йиллар давомида амалга оширилган ишлар, шиддатли ислохотлар хорижда яшаётган ватандошлар қаторида мени ҳам хайратга солади. Юрт тараққиёти йўлида хизмат қилишга имкон яратилаётганидан қувондим. Эртанги кунга бўлган ишончимни мустаҳкамлайди. Европада «Шу ислохотчи» деб аталаётган Президентимиз билан ҳақли равишда фахрланаман.

Давра кенгаймоқда

2013 йилда ўз фаолиятини бошлаган «Давра» ўзбек-олмон маданий жамиятига ҳам раислик қиламан. Жамиятимизнинг асосий мақсади Европада ўзбек маданиятини кенг тарғиб қилиш, Ўзбекистон ва Германия муносабатларининг янада мустаҳкамланишига ҳисса қўйиш, Европадаги ватандошларимизни қўллаб-қувватлаш, уларни бирлаштириб, бир-бирлари билан мулоқот қилишлари учун кенгрок имконият яратишдан иборат. Аъзоларимиз сони кўпайиб бормоқда. Нафакат Германия, балки Европанинг бошқа минтақаларидаги ўзбекистонликлар билан алоқаларни йўлга қўйганмиз. Кўҳна китъада ишлаётган, таълим олаётган юрtdошларимиз ўртасида турли маданий тадбирлар, спорт мусобақалари уюштириб борамиз. Ўзбекистонга кимнинг қандай фойдаси тегиши мумкинлиги устида бош қотирамиз. Аниқ айтишим мумкинки, уларнинг ҳар бири ўз юртига хизмат қилиш истағи билан ёнмоқда.

Улутбек ИБОДИНОВ
«Mahalla»

Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ва Хитой Давлат тараққиёт банки 309 миллион АҚШ доллари миқдоридаги шартнома имзолади.

Президент топириғи асосида Самарқанд шаҳри аҳолисининг уй-жойга бўлган эҳтиёжи юқорилиги инобатга олиниб, 2018 йилда «Қорасув» масканида жами 1 минг 344 хонадондан иборат 32 та етти қаватли ва ўн икки қаватли арзон уйлар барпо этилди. Бундан ташқари, Мудофаа, Ички ишлар, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари, Миллий гвардия хизматчилари ва ёш оилаларга мўлжалланган беш қаватли 12 та тураржой қурилиб, фойдаланишга топширилди. Аммо, афсуски, айрим мутасаддиларнинг бепарволиги туфайли уй-жой олиш учун навбатга қўйиш пала-партиш ташкил этилди. Онлайн тартиб жорий этилмагани боис қоғоздаги рўйхатлар «тасодифан» ўзгариб қолаверди. Боз устига, Самарқанд шаҳар уй-жой тақсимооти комиссияси номигагина ташкил этилди. Комиссия раиси шаҳар ҳокими бўлишига қарамай, негадир унга ҳоким ўринбосари Т.Эсирганов раҳбарлик қилди. Натижада мазкур маскандаги кам таъминланган оилалар учун мўлжалланган 344 та хонадон уйга мутлақо эҳтиёжи бўлмаган, айрим «чўнтаги бақувват» кимсаларга бериб юборилган.

«Қорасув» масканидаги ўйинлар: кингирликми ёки масъулиятсизлик?

Бу одамлар эса мазкур хонадонларга фуқароларни ижарага қўйиб, мўмайгина даромад топа бошладилар. Жумладан, масканининг 23-уй, 22-хонадони шаҳарнинг «Кумзор» маҳалласида яшовчи, Самарқанд лойиҳалаш институти архитектори Акмал Мирзаев ва унинг турмуш ўртоғи, Самарқанд давлат тиббиёт институти ўқитувчиси Дилафрўз Восиевага тегишли. Аммо айни пайтда бу ерда туркиялик курувчилар ижарада туришибди. Улар ҳар ой А.Мирзаевга 300 АҚШ доллари миқдорида ижара пули тўлайди.

Битта хато яна бошқасига сабаб бўлади

Шу ўринда туркиялик курувчилар ҳақида ҳам икки оғиз. Айни пайтда «Қорасув» масканида 16 қаватли осмонўпар тураржойлар қад рўстлаётти. Қурилиш ишларини эса «Агромир Билдинг» фирмасининг 400 нафарга яқин турк курувчиси бунёд этишмоқда. Ўзaro келишувга кўра, хорижлик бунёдкорларнинг яшаши учун шаҳардан маълум бир жой ажратилиши керак эди. Аммо негадир меҳмонлар Акмал Мирзаевники каби хонадонларни 2-3 киши бўлиб ижарага олишни маълум қўрган.

— Ижарага олган хонадонлариди тинчгина, оёқинишга яшасалар-ку майли-я, аммо улар бу жойларни исловотхона, фоҳишахонага айлантириб юборишди, — дейди «Обод маскан» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Дўстмурод Саидов. — Бу эса аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлиб, улар ички ишлар идораларига мурожаат қилишга мажбур бўлишмоқда. Шундай мурожаат асосида жорий йилнинг 20 август куни ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари томонидан ўтказилган табири довомида А.Мирзаевга тегишли бўлган юқоридаги хонадонда турк курувчилари бир нечта енгил табири аёллар билан яқин алоқада бўлаётган вақтида ушланди.

Шуниси ачинарлики, кам таъминланган оилаларга берилиши керак бўлган «Қорасув» масканидаги хонадонларни исловотхонага айлантираётган кимсалар орасида ички ишлар идоралари

МАЗКУР МАСКАНДАГИ КАМ ТАЪМИНЛАНГАН ОИЛАЛАР УЧУН МЎЛЖАЛЛАНГАН 344 ТА ХОНАДОН УЙГА МУТЛАҚО ЭҲТИЁЖИ БЎЛМАГАН, АЙРИМ «ЧЎНТАГИ БАҚУВВАТ» КИМСАЛАРГА БЕРИБ ЮБОРИЛГАН

ходимлари ҳам бор экан. Жумладан, ички ишлар ходими Умрзоқ Жўраев (исм-фамилиялар ўзгартирилган)га тегишли 3-уйнинг 37-хонадонидида ўтказилган тезкор тадбир давомида турк ишчилари яна бир бор енгил табири аёллар билан ушланган.

— Бундай ҳолатларга барҳам бериш мақсадида бундан 3 ой муқаддам ички ишлар ходимлари билан биргаликда турклар ишлайётган қурилиш ташиқлотиса бориб, улар билан алоҳида суҳбат уюштириш, биздаги тартиб-қоидаларни тушунирдиқ, — дея сўзида давом этди Д.Саидов. — Шундан кейин аҳвол бироз исжобий томонга ўзгаргани, аммо кейинги пайтда яна ишқоятлар кўпаймоқда. Йўл қўйилган битта хато бошқасини бошлаб келади, дейдилар. Қўриб турганингиздек, кам таъминланган оилалар учун мўлжалланган уйларни тақсимлашдаги нопоклик, таниш-билишчилик бошқа хунук оқибатларга олиб келаёттир.

Нотўғри тақсимланган уйлар масаласи қайта кўриб чиқилади

Кўп йилдан бери уй олиш орзусида юрган, бошланғич бадал учун маблағни бир амаллаб жамгарган фуқаролар ташвишини тушунса бўлади, аммо одамлар дардида «қўлини иситиб олиш»ни ўйлаган, лидерлики даъво қилган айрим кимсаларнинг хатти-ҳаракатига қандай баҳо бериш мумкин?

Қайд этиш жоиз, вилоят ҳокими Эркинжон Турдимов мавжуд ҳолат бўйича «Қорасув» масканида аҳоли билан бир неча бор учрашди. Нотўғри тақсимланган уйлар масаласи қайта кўриб чиқилиши, хонадонлар ҳақиқатда уйга эҳтиёжи бор оилаларга берилишини таъкидлади. Бу борада масъулиятсизликка йўл қўйгани учун шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари, ҳокимлик уй-жой масалалари бўлимининг ходимлари ишдан олинди.

Шундай кингирлик ва қонунбузарликларнинг олдини олиш мақсадида жорий йилда «Қорасув» масканида қурилаётган кўп қаватли уйларни тақсимлаш бўйича вилоят ҳокимининг ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси Гавхар Алимова бошчилигида махсус комиссия ташкил қилинди. Айни пайтда ушбу комиссия томонидан уй-жойга талабгорларнинг электрон рўйхати шакллантирилмоқда. Уй-жой муаммолари билай шугулланиш учун «Обод маскан» йиғини биносидида масъул шахс ва навбатчилик ташкил этилиб, ҳар шанба кунлари вилоят ёки шаҳар ҳокимлиги вакили фуқароларни қабул қилаётти.

Қурилиш материаллари қачон сифатли бўлади?

Яна бир гап. Ҳали кам таъминланган оилаларга берилиши керак бўлган уй-жойлар бошқаларга берилгани ҳақидаги масалалар яқунланмай туриб, «Қорасув» масканидаги 21-уйнинг пойдевори ёрилиб кетгани ҳақидаги хабар кўпчиликни ташвишга солди. Қурилиш назорати инспекцияси вилоят бўлими бошлиғи вазифасини бажарувчи Шокир Элмуратовнинг айтишича, бу борада белгиланган тартибда экспертиза тайинланган.

— Уйлар ён-атрофининг чўкиши ҳам кўпчиликни хавотирга солгани бор гап, — дейди Ш.Элмуратов. — Мутахассис сифатида айтишим мумкинки, уйларнинг пойдевори мустаҳкам, унинг асоси чуқур (котлаван) ичига қўйилган. Тупроқ билан тўлдирилиб, тез суръатда топириш учун қўйилган «стяжка» тупроқ чўкиши оқибатида ёрилиши уйнинг асосий конструкциясига ҳеч қандай салбий таъсир кўрсатмайди.

«Қорасув»да 2018 йилга режалаштирилган уйлар 2019 йилда топширилган, аммо вақт ўтиб уй қурилишидаги камчиликлар юзага чиқавергани ҳам рост. Муҳандислик-коммуникация тар-

моклари, эшик ва деразалар, деворлардаги камчиликлардан кўпчилик норози бўлгач, вилоят ҳокими топириғига кўра, бу ердаги масалаларни ҳал этиш бўйича штаб ташкил қилинди. Бугун штабда «темир дафтар» юритилган. Кимда уй қурилиши, таъмири бўйича муаммо бўлса, шу ерга келиб мурожаат қилади. Асосий буюртмачи — «Ўзшаҳарқурилишинвест», Қурилиш назорати инспекцияси вилоят бўлими, шаҳар кадастр идораси, «Ипотека банк» вакиллари мурожаатда кўтарилган муаммоларни ўрганади. Сўнгра вазиятга қараб, зарур чораларни кўради.

Бирок ҳамон айрим муаммолар борки, уларнинг ечими бўйича жиддий ўйлаб кўриш керак. Хусусан, сифатсиз эшикнинг ёки эшик туткичининг алмаштирилгани, хожатхонага қўйилмаган «диҳаход» уй эгасининг талаби билан ўрнатилгани ҳеч бир ҳужжатсиз амалга оширилган. Бундан ташқари, биз кирган уйларда сув қувурларининг уланган жойларидан томчи томаётганининг гувоҳи бўлдик.

Худуддаги ўрганишларимиз шуни кўрсатдики, Давлат дастури асосида қурилаётган кўп қаватли уйларга ҳомаш ва қурилиш материалларини етказиб бериш масаласини яна бир бор ўйлаб кўриш зарур. Негаки, штабга бўлаётган мурожаатларнинг аксарияти айнан эшикнинг сифатсизлиги, қурилиш материаллари ноқилиғи сабаб деворлар бир йил ўтмай нураб бораётгани тўғрисида бўлмоқда.

Ҳалининг индаллоси шуки, соҳага масъул бўлган идоралар, кези келганда, манфаатдор ташкилотлар вақтида ўз вазифасини тўлақонли амалга оширишса, муаммо ва норозиликка ўрин қолмайди. Ўйлаймизки, «Қорасув»даги муаммолар ҳам тез орада счим топади. Биз эса мавзуга яна қайтамиз.

Ёрмат РУСТАМОВ
«Mahalla»

Ички ишлар вазирлиги: етти ойда 18 минг 23 жиноят қайд этилди.

Яхши куй инсон онги ва қалбида чуқур акс-садо беради. У қайси халқ ёки миллат вакили томонидан ижро этилмасин, юксак инсоний кечинмаларни ифодаласа, таъсириланаверамиз. Олижаноб мақсадлар сари илҳомланамиз, яхши ишлар қилишга интиламиз. Халқимиз қадимдан мусиқани ардоқлаб келган. Оҳанглар одамларга яхши кунда ҳам, ёмон кунда ҳам ҳамроҳ бўлган.

Мусиқа таъсирини сезиш учун таржимон шарт эмас

Қадимий ва ҳамisha навкирон Самарканд бугун қўшалок байрам оғушида. Мустақиллигимизнинг 28 йиллиги ҳамда «Шарқ тароналари» XII халқаро мусиқа фестивалига қўрилган тайёр-гарлик бу гўзал кенга янада фойз бахш этган. Кенг ва озода кўчалар бўйида ранг-баранг байроқлар ҳилпирайди. Сўлим боғу хибоблар таровати кишига хушқайфият улашади. Одамлар юзидаги қувонч, табассум катта айём шукухнини ифодалаб турибди.

Санъат шундай илоҳий қудратга эгаки, сўз билан таърифлаб, қалам билан тасвирлаб бўлмайдиган хис-туйғулар мусикада ўз муҳассасини топади. Уни тушуниш, таъсирини сезиш учун таржимон шарт эмас. Мусиқа халқларни, турли миллат ҳамда элатларни бир-бирига танитади, яқинлаштиради.

Бугун Самаркандга ташир буюрган киши ана шундай байрамона, дўстона муҳитнинг гувоҳи бўлмоқда. Зеро, бу ерда «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали ўн иккинчи бор ўтказилган. Ётмиш беш давлат санъаткорлари, минглаб сайёҳлар ва муҳлис-ларнинг бир-бирига ширинсўзлиги, очикюзлигини кўриб, шундай гўзал анжуманга жонажон диёримиз мезбонлик қилаётганидан гурурланасан, киши. Зеро, дўстлик, бағрикенглик, тинчлик тараннумига қаратилган олижаноб мақсадлар ҳаётда ўз ифодасини топмоқда. 1997 йилдан буён ҳар икки йилда ўтказиб келинаётган «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали жаҳон аҳлининг ўзаро маданий мулоқотга бўлган ҳаётий эҳтиёжини рўёбга чиқаришда бекиёс восита бўлиб хизмат қилаётир.

«Регистонда қўшиқ куйлашнинг гашти бошқача экан»

«Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг тантанали очилиш маросимида Президент Шавкат Мирзиёев иштирок этиб, фестиваль иштирокчилари ва меҳмонларни самимий қутлади. Жаҳонда тинчлик ва миллатлараро тотувликни таъминлашда мазкур санъат

Регистондан таралар етти иқлим наволари

«ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ» ХАЛҚАРО МУСИҚА ФЕСТИВАЛИ ЖАҲОН АҲЛИНИНГ ЎЗАРО МАДАНИЙ МУЛОҚОТГА БЎЛГАН ҲАЁТИЙ ЭҲТИЁЖИНИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШДА БЕКИЁС ВОСИТА БЎЛИБ ХИЗМАТ ҚИЛАЁТИР

анжуманининг аҳамияти бекиёс эканини таъкидлаб, иштирокчиларга ижодий муваффақиятлар тилади.

Маросимда сўзга чиққан ЮНЕСКО Бош директори Одре Азуле хоним Ўзбекистонда маданият ва санъатни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётгани, «Шарқ тароналари» фестивали ана шу эътиборнинг юксак намунаси эканини қайд этди.

27 август кунини иштирокчилар танлов дастури бўйича чиқишларини бошлади. Перунинг «Луз Катарине» жамоаси бу галги фестиваль танловидида биринчи мусиқий дастурни намойиш этган жамоа сифатида тарихда қоладиган бўлди.

— Бундан йигирма йил олдин китобда Самарканд ҳақида ўқиб, бу шаҳарга мафтун бўлиб қолганман, — дейди Луз Катарине хоним. — Шундан буён Самаркандга келишни орзу қилардим. Мана, «Шарқ тароналари» фестивали тўғрисида дунёнинг энг қадимий ва гўзал шаҳрига келганимиздан жуда хурсандмиз. Танловда ҳам биринчи бўлиб чиқишимиз бизга ўзгача қувонч бағишлаши билан бирга катта масъулият ҳам юклади. Бу гўзал майдонда қўшиқ куйлашнинг гашти бошқача экан.

Шундан сўнг бирин-кетин Жанубий Корея, Бангладеш, Афғонистон, Мўғулистон, Португалия, Сингапур, Туркменистон, Озарбайжон, Ўзбекистон вакил-

лари ўз мусиқий дастурларини томошабинлар ва ҳакамлар эътиборига ҳавола қилди. Танлов иштирокчиларининг чиқишлари икки йўналиш — профессионал тарздаги халқ мусиқа ва қўшиқлари ҳамда анъанавий йўлда ижод қилинган замонавий мусиқа ёки қўшиқ йўналишларида баҳоланмоқда. Уларни 11 нафар халқаро ҳакамлар хайъати баҳолаб бораётир.

— «Шарқ тароналари» дунёда ўхшаши йўқ нуфузли санъат ва мусиқа фестивалидир, — дейди аргентиналик мусиқашунос Калабрес Жозе Лукас. — Мазкур тадбирда иштирок этиш биз учун улкан шараф. Регистонда бетақрор мажмуада қўшиқ куйлаш, миллий санъатимизни намойиш этиш имконияти берилаётганидан жуда хурсандмиз. Фестивалнинг тантанали очилиш маросими бунчалик катта байрам бўлишини кутмаган эдик. Ўзбек халқининг мусиқа санъати жуда бой ва ранг-баранг экан. Биз бу дастурни томоша қилиб бир олам завқ, улкан таассурот олдик.

Асрлар қаъридан таралаётган нур

Фестиваль доирасида «Шарқ халқлари анъанавий мусиқа санъатини ривожлантириш истикболлари» мавзусида халқаро илмий-амалий конференция ўтказилди.

Унда АҚШ, Буюк Британия, Хитой, Корея Республикаси, Россия, Қозғистон, Озарбайжон, Эрон, Афғонистон, Франция, Норвегия, Молдова давлатлари ва юртимиздан 30 га яқин санъатшунос ва тарихчи олим, бастакор иштирок этди. Конференцияда Шарқ мусикасининг шаклланиши ва ривожланиши билан боғлиқ долзарб муаммолар, «устоз-шогирд» анъаналари, қадимий мусиқа санъатини авайлаб-асраш масалалари муҳокама қилинди.

«Ўзбекистон — Буюк йўллар ва цивилизациялар чорраҳаси: империялар, динлар, маданиятлар» маданий мерос

хафталиги доирасида эса Самарканддаги Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот марказида «Асрлар қаъридан таралаётган нур» мавзусида исломшунос олимларнинг халқаро конференцияси ўтказилди.

— Бугун Ўзбекистон дунёга янги-ча нигоҳ билан боқмоқда, — дейди Консерватив мусулмон форуми президенти Муҳаммад Илтоф Шайх.

— Президент Шавкат Мирзиёев халқаро анжуман ва конференцияларда

БИЛАСИЗМИ?

Фестивалнинг энг фаол иштирокчиси қайси мамлакат?

Шу пайтгача ўн бир мартаба ўтказилган «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали танловидида 36 мамлакат вакиллари ғолиблар сафидан жой эгаллаган.

Ўзбекистонлик санъаткорлар 9, Жанубий Корея 7, Озарбайжон 6, Хитой 5, Эрон ва Ҳиндистон вакиллари 4 мартабадан ғолибликни қўлга киритган. Шунингдек, Россия, Италия, Грузия ва Қувайт гуруҳлари 3 марта, Туркия, Мўғулистон, Тожикистон, Афғонистон, Бангладеш, Исроил, Туркменистон, Литва, Япония санъат усталари 2 мартадан ғолиблар қаторида эътироф этилган.

Қозғистон, Саудия Арабистони, Покистон, Греция, Миср, Кения, Малайзия, Мадагаскар, Буркина Фасо, Буюк Британия, Австрия, Польша, Эстония, Коста-Рика, Қирғизистон ва Индонезия жамоалари эса бир мартадан совриндор бўлган.

фақатгина Ўзбекистонни эмас, балки бутун дунёни ўйлантираётган муаммолар ҳақида гапирмоқда. Хусусан, Президентингизнинг ислом динининг нуфузини ошириш борасидаги ташаббусларини тўлиқ қўллаб-қувватлайман. Мен асли ҳиндистонлик бўлганим учун Бобурийлар сулоласи тарихини чуқур ўрганганман. Бундан ташқари, темирўйлар даври тарихини ҳам жуда кўп ўқиганман. Ҳозир бемалол айтишим мумкин: менинг томиримда ҳам Амир Темурнинг қони оқмоқда.

«Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали давом этмоқда. Дунёнинг турли мамлакатларидан келган хонандаю созанда, бадий жамоалар тайёрлаб келган мусиқий дастурларини намойиш этаётир. Самарканд вилоятининг истироҳат боғлари, сайлоҳ ва хибобларида фестиваль катнашчилари билан маданий талбирлар ўтказилмоқда.

Ёрмат РУСТАМОВ
«Mahalla»

Латиф шаҳар — хунармандрлар фестивалига ҳозир

Қўқон қадим-қадимдан ўзининг бетакрор санъати, адабиёти, тадбиркору хунармандрлари билан етти иккилмга донг таратган. Айниқса, сўнгги йилларда ёғоч ўймакорлиги, кўнчилик, темирчилик, пичоқчилик, мисгарлик, тўқувчилик, бешиксозлик, сандиқсозлик каби хунармандрчилик мактаблари янада тараққий этиб, жаҳонга юз тутди.

Президентимиз ташаббуси билан Қўқон шаҳрида биринчи бор ўтказилаётган Халқаро хунармандрчилик фестивали бу борадаги ишлар салмоғини янги босқичга олиб чиқди. Бу ерда дунё халқлари, хунармандрлари эътиборини тортганидан қўлаб масканларнинг борлиги халқаро ҳамжамиятнинг Қўқон шаҳрига бўлган қизиқишини янада ошириб, ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамламоқда. Айниқса, хунармандрчилик, шаҳарсозлик тармоқларини ривожлантириш, уста хунармандрларни қўлаб-қувватлаш борасида амалга ошириладиган ишловлар қадим шаҳар тараққийоти, маданий ҳаётини дунё ҳамжамиятига яқинроқ танитиш имконияти бермоқда.

Беш қитъа хайрати

— Қўқонликлар маъмур фестивалини қўқонлик руҳ ва юқори савияда ўтказишга нўхта ҳозирлик кўрмоқда, — дейди Қўқон шаҳар ҳокими фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича шаҳар кенгаши раиси Маъруфжон Усмонов. — Фестивалдан қўзғалган асосий мақсад — хунармандрчилик анъаналари ва мактабларини сақлаш, қайта тиклаш, соҳа ривожини йўлидаги ишлар қўлағини илмий жиҳатдан ўрганиш, тадқиқ этиш, ўзаро тажриба алмашиш, маҳорат дарслари ташкил этиш, иштиборли хунармандрларни ҳар жиҳатдан қўлаб-қувватлашдан иборат. Фестиваль олти кун давом этиб, унда ҳоржасий ва маҳаллий хунармандрларнинг кўргазма савдоси, илмий-амалий конференция, фольклор-этносрафик сўзхўрларнинг чиқишлари, халқ ўйинлари, театр томошалари, миллий дизайнерларнинг мода намоёналари, палю танловлари ҳамда кураш мусобақалари сингари турли қўлғочлар ва маданий тадбирларни ўтказиш кўзда тутилган. Асосий тадбир Худобўхон

ўрдаси ва унга туташган маданият ва истироҳат боғи ҳудудида бўлиб ўтади. Бу ерда мамлакатимиз уста қўлғоччилик мактаблари намоёндалари томонидан маҳорат дарслари, тренинглар ташкил этилади. Шунингдек, Ўзбекистон халқ устаси, ёгон ўймакор Муҳаммадани Юнусовнинг ижодига бағишланган кўргазма, «Дастурхончи» мадрасасида «Риштон мовий гўмбазини» номли қўлғоччилик санъати кўргазмаларини ўтказиш режаси ташкил этилган. Эътиборли эътиҳоти, илк бор ўтказилаётган фестивалга дунёнинг 72 та давлатидан 200 нафардан ортиқ хорижий хунармандрлар келиши кутилмоқда.

Қўқоннинг машҳур қоғозлари

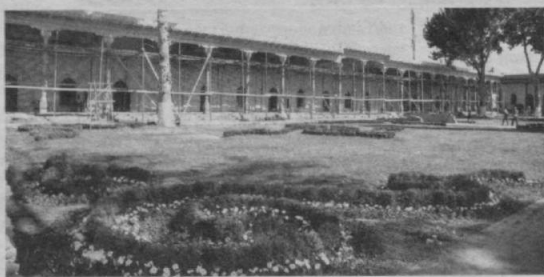
— Ташкил этилган жонлиқ, ўрта асрларда шаҳарда қоғоз ишлаб чиқариш хунармандрчилиги ривожланиб, Марказий Осиёда «Қўқон қоғози» номи билан маълум ва машҳур бўлган, — дейди тарихчи алим Яхёҳон Дадабоев. — Тарихчиларнинг эътирофи этилишича, Қўқон ҳолидаги қоғозгарлик устaxonаси Марказий Осиёда фаолият кўрсатаётган бирдан-бир фабрика ҳисобланган. Бундай ишлаб чиқариш тармоқларидан бири шаҳарнинг Чорусида, иккинчиси Овчи қишлоғида жойлашган. Бу қоғозлар ўзининг юқори сифати, чидамлилиги, нафислиги билан алоҳида ажратиб турган.

ДАРВОҚЕ...

Халқаро хунармандрлар кенгаши (WCC) 1964 йилда Бельгияда нодавлат нотижорат ташкилот сифатида ташкил этилган. У барча халқлар маданий меросини асраб-авайлаш ва ривожлантириш учун семинарлар, конференциялар ўтказиш орқали дунёда хунармандрчилик ташкилотларини қўлаб-қувватлашга хизмат қилади.

Унинг «Абрибахор», «Абринем», «Хафтарин» каби ўнга яқин турлари ўз вақтида машҳур эди. Жумладан, «Абрибахор» қоғози Миср пахтасидан ишланган. Шунингдек, қўқонлик усталар шойин қоғоз тайёрлашни ҳам билганлар. Маъсумотлар Шимолий Афғонистон, Қазғар, Миср бозорларигача етиб борган. Қолаверса, Бухоро амирлиги бу маъсумотлардан қоғоз туз ишлаб чиқаришда фойдаланган. 1863-1873 йиллар Қўқонда хон ўрдаси бунёд этилиши муносабати билан қоғоз устaxonалари ва қоғозгарлик обьектлари Сўх туманидаги Қалъача ва Тул қишлоқларига кўчирилган ва ўтган асрнинг ўттизинчи йилларига қадар ишлаган.

Қувонарлиси, ушбу халқаро фестивал доирасида бу каби хунармандрчилик анъаналарини қайта тиклаш борасида амалий ишларга қўл урилди. Жумладан, қоғозгарлик устaxonасини қуриш учун ер майdonи ажратилиб, бунинг учун 350 миллион сўм маблағ ажратилди. Ҳозирги кунда ёш олим ва хунармандр Хуршидбек Бегматов қоғоз тайёрлаш анъаналарини давом эттирмоқда.

Топилмалар сири нимада?

Халқаро фестивалга таралдул кўриш билан боғлиқ бўлган бунёдкорлик, ободончилик ишлари жараёнида кўхна кент аҳолисининг урф-одати, маданияти ҳақида қизиқарли маълумотлар берувчи ноёб осори-атикаларнинг топилаётгани ҳам қадим масканнинг бой ўтмиши, маданий ҳаётида янги саҳифалар очмоқда. Хусусан, хунармандрчилик фестивалига тайёрларлик кўриш жараёнида Жоме маъмуасида олиб борилган ободонлаштириш ишларида қадимий тангалар топилиди. Араб тилида ёзувлар битилган мис тангалар ҳозирги кунда Қўқон маданияти ва тарихи музейи мутахассислари томонидан ўрганилмоқда.

— Аввалроқ «Дастурхончи» мадрасасини таъмирлаш ишлари вақтида ҳам қадимчи кўзалар топилиш эди, — дейди Қўқон маданияти ва тарихи музейи директори Ҳабибулло Сулаймонов. — Мадрасани асл кўринишига қайтариш мақсадида қурилиш ишларига киришган кўрувчилар ана шу хунармандрчилик санъати намуналарига дуч келиди. Дастлабки хулосаларга кўра, кўзалар «Дастурхончи» мадрасаси қурилган пайтдан анча олдинги даврга тааллуқли эканидан дарак беради. Айни кунда бу топилмалар сири, улар қайси даврларга тегишли эканлиги ва уларнинг ёшани аниқлаш бўйича илмий изланишлар олиб бориляпти.

Кўхна обиди сирлари

Тарихчилар берган маълумотларга кўра, ўтмишда кўхна шаҳарда 660 та масжид, 67 та мадраса, 26 та қорихона, 100 тадан зиёд хонақоҳ, 6 та марказий бозор, 30 га яқин қарвонсарой ва бошқа меъморий обидалар бўлган халқимизнинг бой ўтмиши, ҳаёт тарзидан ҳикоя қилувчи ноёб манба сифатида баҳоланади. Ана шундай меъморий обидаларнинг бир қисми турфа урушлар оқибатида вайрон бўлган бўлса, бошқа бирлари собиқ тузум «қурбони»га айланган. Шаҳарнинг бой маданий ҳаётидан далолат берувчи ва бутунги кунда Муқимий ҳужра музе-

ий сифатида сақланиб қолган меъморий обидаларнинг бири Соҳибни Ҳазрат мадрасасидир. Мазкур тарихий обиди 1827-1860 йилларда тасаввуф илмининг йирик намоёнаси, уламо ва давлат арбоби Миён фазл Ҳамад-Соҳибзода Ҳазрат томонидан қурилган. Мадраса уч ҳовлили мажмуа ҳосил қилган бўлиб, ҳар бир ҳовли ва мадраса таҳсилнинг турли босқичлари (Адно, авсат, аъло — қуйи, ўрта ва олий) учун мўлжалланган бўлиб, 24 та ҳужрадан иборат бўлган.

— Фестиваль доирасида шаҳримиздаги тарихий обидаларни таъмирлаш, ободонлаштириш ишларига алоҳида эътибор берилмоқда, — дейди Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Қўқон шаҳар кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Рашид Исмоилов. — Қолаверса, ҳозирда ҳар бир маҳалла фуқаролар ишчида фестивалга ҳозирлик кўриш, хунармандрчилик анъаналари, мактаблари фаолиятини самарали ташкил этиш, иқтидорли хунармандрларни қўлаб-қувватлаш ишлари узвий олиб бориляпти. Чунки маъмур халқаро анжуман Қўқон хунармандрчилигининг ўзига хос эътиҳотларини жаҳонга бор бўйбаста билан кўрсатиш, тарғиб этиш имконияти беради.

Жаҳон хунармандрлар шаҳри

Хунармандрларнинг Халқаро фестивалига ҳозирлик кўраётган Қўқон шаҳрига Жаҳон хунармандрлар шаҳри мақоми берилди. Шу кунга қадар бу номга жаҳоннинг турли мамлакатларидаги 30 та шаҳар сазовор бўлган. Қувонарлиси, Қўхна Қўқон МДХ давлатлари ичида биринчи бўлиб маъмур рўйхатга киритилди. Айтиш мумкинки, Халқаро хунармандрлар кенгаши (WCC)га аъзо бўлиш хунармандрларнинг халқаро ҳамкорлигини ривожлантириш, уларнинг хориждаги кўргазмаларини ташкил этишда янги имкониятлар эшигини очди.

Расул КАМОЛ
«Mahalla»

Марказий банк банк хизматларида истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари бузилиш ҳолатлари аниқлангани тўғрисида ахборот берди.

Учқун ТИЛЛАЕВ:

Чин кўнгилдан қилинган ниёт, албатта, амалга ошади. Бунинг учун турли синнов ва қийинчиликларини енгиб ўтган қанчадан-қанча инсонлар эътироф этишган. Энг муҳими, қалб тоза, мақсад ҳолис бўлса бас.

«ТЕАТРГА, АЛБАТТА, ҚАЙТАМАН»

Бунга Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги маданият саройи бошлиғи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, полковник **Учқун Тиллаев** билан бўлган суҳбатимизда яна бир қарра амин бўлдик.

— Санъатга болалигимдан қизиқибман, актёр бўлиш энг катта орзуим бўлган. Лекин ўша вақтдаги шароит сабаб бу ниятимнинг амалга ошишига бироз ишончсизлик бор эди. Ён-атрофимизда санъатда катта ютуқларга эришган инсонлар бўлмагани учунми ич-ичимдан қандайдир иккиланардим. Шундай бўлсада, бир марта бўлса ҳам санъат олийгоҳига имтиҳон топшириб кўришга қарор қилдим. Қўлимдан келмаса, имтиҳонлардан ўта олмасам, ички ишлар ходими бўлмоқчи эдим.

Мақтабни тамомлагач, икки йиллик туйғуси ва ўша пайтдаги оилавий шароит ўқишга ҳужжат топширишимга имкон бермади. Бир йил Самарқанд вилояти Каттакўрғон туманидаги «Чаман» ашула ва ракс ансамблида бошловчи бўлиб ишладим. Кейин ҳарбий хизматга кетдим. Бунинг қарангки, икки йиллик хизматдан қайтиб келганимда ҳам юрагимдаги учқун, актёрликка бўлган меҳр сўнмади. Шундан сўнг санъат олийгоҳининг актёрлик факультетига ҳужжат топширдим ва биринчи уринишдаёқ институтга қабул қилиндим.

Шу йўналиш бўйича ўқишни тамомладим. Ўзбек миллий академик драма театрига ишга қабул қилиндим. Саҳнада ўн йил ижод қилдим.

2006 йилда эса Ички ишлар вазирлиги ансамбли раҳбарлигига таъин қилиб қўйилди. Ўша пайтдаги театр директори Ёқуб Аҳмедов: «Сен театрдан кетмайсан, ижодинг давом этади. Лекин бу топшириқ ҳам-

мага ҳам берилавермайди. Бу давлатимизнинг сенга бўлган ишончи», деб менинг бир қарорга қилишимга ёрдам берди. Шунга қарамай, 5-6 йил давомида театр билан ҳамкорликни давом эттирдим. 2014 йилда Маданият саройи раҳбари лавозимига тайинланганимдан кейин эса иш ҳажми янада ортиб, театрга боришга имкон тополмай қолдим.

Мана, 13 йилдан буён ички ишлар органларида фаолият олиб боришман. Шундай бўлсада, раҳбариятимиз тушунади ва роллар ижро этишни учун шароит яратиб беришади. Таклифлар кўп, узок вақт талаб этмайдиган суратга олиш жараёнларида қатнашиб турибмиз. Дубляж соҳасидаги фаолиятимни ҳам давом эттирялман. Умуман олганда, ижоддан тўхтаганимиз йўқ.

Ҳаётни қарангки, инсон яхши ниёт қилса, ҳаммасига эришар экан. Мана, бугун ўзим орзу қилган ҳар икки соҳада самарали меҳнат қилияман.

— Ижодкор учун янги роль ижро этиш завқидан ёқимлироқ хис бўлмас керак. Ишончимиз қомил, сизнинг ҳам кўнглингиздан шундай туйғулар ўтади. Истеъдодли актёр сифатида бу имкониятдан тўла фойдалана олмаётганингизга ачинайсизми? Келажакда яна ижод ола-мига, театрга қайтишни ниятингиз борми?

— Ичимдаги дардини кўзгаб қўйдингиз. Актёрлик — мен севган касб. Лекин инсон ҳаётда нимадандир воз кечмаса, нимагадир эриша олмас экан. Ички ишлар тизимида қилаётган ишшим ҳам долзарб. Ижодимиз билан халқнинг ва ходимларнинг

қайфиятини кўтарамиз. Уларнинг маданий ҳордик чиқаришини таъминлаб, халқимиз оёқ-қўлига йўлида яхши хизмат қилишга, юртимиз тинч, халқимиз фаровон ҳаёт кечиришига ўз ҳиссамизни қўшаётганимиздан фахрланамиз.

Шу йиллар давомида ансамблимиз бормаган чекка кишлоқ ва туманлар қолмади. Хизмат вақтида ҳалок бўлган ходимларнинг оилалари билан кўришамиз, уларнинг кўнглига озгина бўлса ҳам ёрдам олиб киришга ҳаракат қилиялми. Тўғри, ижод қилиб катта-катта образларни яратиш билан шахсий актёрлик фаолиятимни қучайтириш мумкин. Аммо бунинг Ватан, юрт ва халқимиз фаровонлиги учун олиб бораётган савий-ҳаракатларимиз билан солиштириб бўлмайди.

Ички ишлар тизимидаги 20 йиллик хизматдан кейин нафақа даврида, албатта, театрга қайтиб, фаолиятимни давом эттирмоқчиман. Ҳозир ҳам, ҳақиқатан зўр роль тақлиф қилинса, жонимни бериб, вақт ажратиб ўша образни яратишга тайёрман.

— Хайрли ишлар ҳақида гапирдингиз. Эшитишимизча, дўстингиз Алишер Ҳамроевнинг фарзандларидан тез-тез хабар олиб турар экансиз. «Йўғламагин» номи фильмидаги ролингиз ҳам қайсидаир маънода шу ҳолатга яқин. Ҳаёт ва кинодаги бу ўхшашлик тасодифийми ёки...

— «Йўғламагин» фильмига тақлиф қилишганда, сценарийни ўқиб юрагим жиз этди. Ҳаётимда шундай воқеаларнинг бўлиб ўтгани ҳаёлимдан ўтди ва

шу ролни ўйнашга иштиёқ билдирдим.

Алишер билан жуда кўп яхши ва ёмон қувларни бошдан кечирдик. Таалабликнинг ташвишли ва бахтли онларини бирга ўтказдик. Бир кунда Ўзбек миллий академик драма театрига ишга кирдик. Кўп ролларни дублёр бўлиб ўйнадик. Дў-

стимнинг орзу-умидлари жуда кўп эди. Афсуски, ўзи ва турмуш ўртоғи ҳам бу дунёни эрта тарк этишди. Фарзандлари эса ўзимнинг болаларимдек бўлиб қолишган. Улар ота-онаси истгандек инсон бўлиб воқеа етиши учун озми-кўпми ҳиссамни қўшишга ҳаракат қилиялман. Ахир, одам қимгадир яхшилик қилиши керак-ку.

— Шу ўринда тарбия борасидаги ёндашувингиз ҳақида ҳам бироз тўхталиб ўтсангиз. Зеро, бугун фарзанд улғайтириш, уларни жамият учун фойдаси тегадиган инсон қилиб воқеа етказиш жуда долзарб масалалардан бирига айланган?

— Тартиб-интизомни жуда яхши кўраман. Айнан тарбия масаласида ҳам худди шундай. Шу билан бирга, болаларимнинг фикр-мулоҳазаларини ҳам инобатга оламан. Касб танлаш масаласида ҳам ихтиёрни ўзларига қўйиб бердим. Катта қизим иқтисод йўналишини танлади, ҳозир банкда ишлаяпти. Ўғлим санъат институтининг операторлик ва монтаж йўналишида тахсил оляпти. Кичик ўғлим эса актёр бўлиш ниятида. Лекин актёр бўлса ҳам ҳақиқий санъаткор бўлишига қўзим етмаса, унинг бу йўлни танлашига рози бўлмайман. Бу соҳага кириб адашиб қолганлар жуда кўп. Фақат ташқи кўринишининг ўзи роль ўйнаш учун етарли эмас. Актёрлик профессионаллар қиладиган иш.

— Ёшлар ҳусусида сўз борар экан, бугун ён-атрофимизда рўй бераётган турли салбий ҳолатлардан ҳам кўз юма олмаيمиз. Айниқса, жиноятчилик, ёш оилалар орасидаги ажралиш ҳолатлари киши дилини хира қилади. Шундай эмасми?

— Тўғри, айрим ёшларимиз қийинчиликларга чидамсиз бўлиб қолишган. Тезроқ чиройли ҳаёт кечиришни, осонгина бирор натижага эришишни истайдилар. Ахир, бунинг учун қанча меҳнат қилиш, машаққат чекиш керак. Арзимаган сабаб билан жиноятга қўл уриш, арзимаган қелишмовчиликни деб эр-хотиннинг ажралиб кетиши ҳақиқатан ҳам жуда ачинарли ҳолат. Халқимиз шу кунга қадар қанча қийин давларни бошдан кечирмади дейсиз. Аввалги турмуш шароити билан ҳозирги ҳаётимизни солиштириб бўлмайди. Бунинг ёшларимизга чуқурроқ тушуниришимиз керак.

Қувонарлиси, ораимизда икки-учта тилни мукаммал биладиган, юртимиз байронини бутун дунёда юксакларга кўтарайотган, ўз билим ва салоҳияти билан ҳаммани лол қолдираётган ёшларимиз ҳам кўп. Уларнинг сафи янада кенгайиши учун биз, ота-оналар зиммасига анча залворли масъулият юклатилган. Қолаверса, бугун маҳалла ҳам ёшлар таълим-тарбиясида ўзининг муносиб ҳиссамини қўшиш келмоқда. Ўзим истикомат қилаётган Қибрай тумани «Чинор» маҳалла фуқаролар йиғинида ҳам ҳуқуқбузарликларни инг олдини олиш, оилалар мустаҳкамлигини таъминлаш борасида самарали ишлар амалга ошириб келинмоқда.

— Оила мустаҳкамлиги жамият ривожига катта аҳамиятга эга. Лекин баъзан ўзаро қелишмовчилик ва тушунмовчиликлар унинг дарз кетишига сабаб бўлиб қолмоқда. Айтингчи, бахтингизда оилавий бахтга эришишнинг сирини нимада?

— Оила мустаҳкам бўлиши учун, аввало, эр-хотин бир-бирини тушуниши, ҳурмат қилиши керак. Оиланинг ички муаммоларини бирга ҳал қилиши, фарзандлар тарбиясида ҳам ҳамнафас бўлиши зарур. Ҳаётда турли вазият ва шароитларга тушиб қолишимиз табиий. Ҳар қандай ҳолатда ҳам фақат ақл билан иш қилиш тарафдориман. Инсон фақат ўзи учун яшаш эмас, ён-атрофидаги одамларнинг ҳам бахту саодати учун ҳаракат қилиши керак. Нафсимизни тийиб яшасаккина ортимиздан бирор яхшилик қолдирамиз. Маншат ва кайфу сафога берилган одам оиласи, дўстлари олдидаги ҳурмати ва ўзлигини ҳам йўқотди. Бу менинг ҳаётим қарашларим.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур!

«Mahalla» мухбири
Шахноза
РАҲИМХУҲАЕВА
суҳбатлашди.

Самарқандда Ўзбекистон халқ ҳофизи Ҳожи Абдулазиз Абдурасулов уй-музеи очилди.

Нафас қиси-
ши, ҳансираш — нафас
олиш тезлиги, чуқурлиги ва
маромининг бузилиши бўлиб,
одатда, ҳаво етишмаслиги билан
кечади. Нафас қисилишини келтириб
чиқарувчи бир қанча омиллар
мавжуд, улар физиологик
ва патологик турларга
бўлинади.

Ҳансираш қандай касалликлар аломати?

Физиологик нафас қисилиш жисмоний иш қилаётганда организмнинг кислород эҳтиёжи ошиши натижасида пайдо бўлади. Нафаснинг чуқурлашуви ва тезлашуви туфайли организмга ўпка орқали қирадиган кислород миқдори нафас қисилишда 2-3 баробар кўпаяди. Айни вақтда организмдан нафас билан ортикча карбонат ангидрид газини ҳам чиқарилади. Ҳаводаги кислород миқдори одатдагидан анча кам бўладиган баландликка кўтарилганда, таъки муҳит ҳарорати ошганда ва шу каби ҳолларда нафас қисилиш рўй беради. Одам ўз ихтиёрига кўра, яъни онгли равишда нафаснинг тезлиги ва чуқурлигини ўзгартириши мумкин.

Масалан, физиологик (*табиий*) нафас қисилиш зинапоядан тез тушиб-чиққанда ёки автобуснинг орқасидан югурганда юзага келади. Мушакларнинг тезда қисқариб бўлашиш қондаги кислород миқдорига бўлган талабни бир неча маротабагача ошириб юборади. Бош миёна эса кислород етишмовчилигини рефлектор йўл билан тез нафас олиш орқали қоплашга ҳаракат қилади.

Физиологик нафас қисилиш йигирма дақиқадан сўнг ўтиб кетса, организм учун ҳеч қандай ҳавф туғдирмайди. Аммо иккинчи қаватга юриб чиққанингиздан сўнг ҳам узок вақт нафасингиз қиса бошласа, демак танангизнинг жисмоний ҳолати ҳавас қилгудек эмас.

Нафас тизимига алоқадор ҳансираш

Патологик ҳансираш айрим касаллик белгилари сифатида юз бериши мумкин. Аксарият ҳолларда ҳансираш асаб, нафас олиш, юрак-қон томир тизими ва бошқа аъзолар касалликларидан учрайди.

Марказий нафас қисилиш нафаснинг илорди қилиниши бузилганда ёки бош миёдаги нафас маркази захарланганда, организм, масалан, тинчлантирувчи дорилар ёки наркотик моддалар билан захарланганда, бош миёна жароҳатларида, бош миёна қон қулоқлишида содир бўлади.

Нафас тизимига алоқадор ҳансираш кўкрак кафаси шикастланганда, нафас олиш тизими аъзолари зарарланган (*ўпка зотилжамми, ўпка туберкулезини, бронхит, астма, ўпка эмфиземаси, сурункали бронхит (тамаки чекувчилар), плеура варақлари касалликлари ва бошқалар*) да кузатилади. Нафас қисилишнинг бу тури

ТАВСИЯЛАР...

ҲАНСИРАШНИ ЕНГИЛЛАШТИРУВЧИ МАШҚЛАР

Мунтазам равишда очик ҳавода жисмоний машқлар билан шуғулланиш билан киши ўзини анча енгил ҳис этади. Бундай машқлар нафас ритми ва юрак уриши тезлашишига олиб келиб, нафас олиш ҳамда юрак-қон томир тизимини мустаҳкамлайди. Ҳар куни камида ярим соатдан мунтазам равишда тез-тез қадам ташлаб пиёда сайр қилиш ҳам яхши натижа беради. Шунингдек, зинапоядан 3-4-қаватларга пиёда тушиб-чиқиш ҳам фойда беради.

Нафас қисилиш авж олганда беморнинг кўкрагини қисиб турган кийимини ечиш, нафас олишини енгиллатиш учун ўрнига ўтказиб қўйиш, у ётган хона деразасини очиб, судлик билан тез ёрдам қақариш керак. Ўпкага боғлиқ ҳолда ҳансираш билан кечадиган касалликларнинг олдини олишда организмни мунтазам чиниқтириш, жисмоний машқлар ва нафас гимнастикаси билан шуғулланиш, нафас йўлларининг юқумли ва аллергия касалликларини ўз вақтида даволатиш, тўғри овқатланиш, тамаки чекмаслик, семиришга йўл қўймаслик лозим.

Унутманг, қутилмаганда кучайиб борувчи ҳансираш рўй берса дарҳол тез тиббий ёрдамни қақариш зарур. Чунки бу ҳол организмдаги аъзолар ишининг жиддий бузилишидан даракдир.

Ўта ҳаяжонланиш,
ваҳима босиши, қат-
тиқ жаҳл ва қўрқув
адреналин гормони
ишлаб чиқарили-
шини кучайтиради.
Адреналин қонга
тушгач, ўпкада меъ-
ёрадиган кўп ҳаво
айланади, оқибатда
нафас сиқилиши рўй
беради.

нафас чуқурлиги ва тезлигининг бузилиши, аксарият нафас чиқаришнинг кийинлашиши, тери ва шиллик қаватларининг кўкариши, бўйин веналарининг бўртиб чиқиши, акроцианоз билан кузатилиши мумкин.

Нафас аъзолари касалликлари туфайли келиб чиқадиган нафас қисилиш инспиратор ва экспиратор турларга бўлинади. Инспиратор нафас қисилишда бронхлардаги шиллик, балғам ёки ўпкадаги ўсма сабабли нафас олиш кийинлашади. Экспиратор турдаги нафас қисилишда бронхлар мускулатураси спазми туфайли нафас чиқариш кийинлашади. Одатда, бўтилиб қолишгача олиб келадиган нафас қисилиш бронхит астма ва юрак астмасида кузатилади. Ўпка тўқимасидаги қатта ҳажмдаги зарарланишларда бўладиган нафас қисилиш, ҳатто, озгина жисмоний ҳаракат қилганда ҳам кучаяди. Нафас қисилишнинг умумий амалиёт шифокори ва пульмонолог кўригидан ўтиш ва нафас йўллари касаллигини даволаш орқали бартараф этиш мумкин.

Кечқурун безовта қиладиган хуруж

Юрак-қон томир тизимига боғлиқ бўлган ҳансираш юрак етишмовчилигида рўй беради, бунда тери кўкариб кетиши, оёқ-қўллар совқотиши кузатилиши мумкин. Жисмоний юклама камайганда бундай нафас қисилиш кескин камайди.

Юрак етишмовчилиги туфайли нафас қисилиш одам паст ётишда ётганда бошланиб, бош ва танани бироз кўтарганда ўтиб кетади. Кескин пайдо бўлиб, бўғилишга айланиб кетадиган нафас қисилиш юрак астмаси учун хос белги. Одатда бундай хуруж кечаси безовта қилади, беморнинг ранги оқаради, баданини муздек тер босади, қон босими тушиб кетади, безовталанади, нам хирлилашлар пайдо бўлади. Қутилмаганда кучайиб борувчи

нафас қисилиш рўй берса, дарҳол тез тиббий ёрдамни қақариш зарур. Чунки бу ҳол организмдаги аъзолар ишининг жиддий бузилишидан дарак бериши мумкин.

Кўпинча, тож артериялари спазми ёки обструкциясида ҳам нафас қисилиш мумкин. Юракнинг ишемик касаллиги туфайли нафас қисилиш қутилмаганда пайдо бўлади, беморга ҳаво етишмаётгандек туюлади, кўкрак кафасининг чап қисмида оғрик туриб, пастки жағ ва қўлга ҳам ўтиши мумкин. Электrokардиография ўтказилиб, ташхис қўйилгач, кардиолог шифокор даволаш тартибини белгилайди.

Темир ионлари етишмаси...

Ҳансирашнинг яна бир сабаби камқонлик (*анемия*) касаллиги ҳам бўлиши мумкин. Темир ионлари қоннинг кислород билан тўйиниши, тўқималар орқали нафас олишини таъминлаб, қон яратилишида муҳим рол ўйнайди. Темир ионлари етишмаганда организмда гипоксия (*тўқималарда кислород етишмаслиги*) ривожланади. Бунга жавобан ўпкамиз билан зўриқиб нафас олиш юзага келади. Анемияда овқатланишнинг тўғри йўлга қўйиш керак. Шифокор буюрган дори воситалар ва овқатлар таркибида темир организмга яхши сўрилиши учун беморга темир сакловчи дорилар билан бирга витамин С ҳам буюрилади.

Ваҳима ва қўрқувга берилманг!

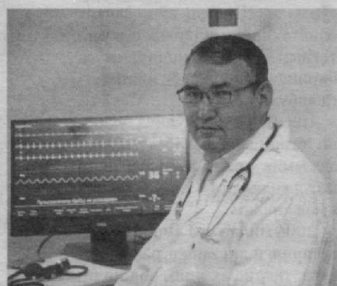
Ҳиссий зўриқиш рўй берса ҳам баъзан нафас қисилиш кузатилиши мумкин. Ўта ҳаяжонланиш, ваҳима босиши, қаттиқ жаҳл ва қўрқув адреналин гормони ишлаб чиқарилишини кучайтиради. Адреналин қонга тушгач, ўпкада меъёрадан кўп ҳаво айланади, оқибатда нафас сиқилиши рўй беради.

Ҳиссий зўриқиш туфайли юзага келган нафас қисилишнинг саломатлик учун деярли зарари йўқ. Лекин ваҳима хуружлари (*вегетатив криз*) кузатиладиган бемор мутахассис шифокорга кўриниши зарур. Вегетатив криз пайтида киши ўз-ўзидан ваҳима ва қўрқувга берилади, бу ҳолат эса бирор касаллик, масалан вегетатив-қон томир дистониясининг белгиси бўлиши ҳам мумкин.

Ортиқча вазн ҳам нафас олишга ҳалал беради

Кишида ортиқча вазн тўпланса қалин ёғ қавати ўпка ва юракни ўраб олиб, меъёрий нафас олишга ҳалакит беради. Бундан ташқари, ортиқча вазнга эга одамларнинг юраги ҳам зўриқиш билан ишлайди. Натижада керак бўлган муҳим аъзоларга меъёрадан камроқ бўлган кислород етиб боради.

Ортиқча ёғ тўқимасидан ҳалос бўлишда парҳез ва жисмоний ҳаракатлар ёрдам беради. Жисмоний машқларни оддийдан мураккабга қараб секин-аста кўпайтириб бориш лозим. Акс ҳолда машқ пайтида одам ҳушини йўқотиши ҳам ҳеч гап эмас.

Шерали МУССАВИЙЕВ,
Тошкент тиббиёт академияси
қатта ўқитувчиси, фтизиатр.

Инсон органлари ва тўқималарини кўчириб ўтказиш амалиётини кенгайтириш кўзда тутилмоқда.

Тиббиётда эпилепсия деб аталувчи хасталик бор. Бу касаллик халқ орасида «шайтонлаш» ёки тутқаноқ деб ҳам юритилади. Маълумотларга кўра, мазкур дард катталарга нисбатан бу ёшдаги болаларда кўпроқ учрайди. Чунки, боланинг мияси ҳали тўлиқ ривожланмаган ва ҳар қандай ташқи таъсирга, жумладан, иситма кўтарилишига нисбатан ҳам эпилептик хуруж қилиши мумкин.

Тутқаноқ қандай хасталик? Унинг давоси бор...(ми?)

Тутқаноқ хасталиги юқумлими?

Айтиш керакки, эпилепсия ҳеч қандай руҳий касаллик эмас. Баъзилар уни одамдан одамга юкиши ҳақида айтишади. Аммо бу маълумот нотўғри. Шу боис ҳеч қандай хавотирга ўрин йўқ. «Эпилепсия» ташхиси инсонга тутқаноқ хуружининг сони иккитадан кам бўлмаган ҳоллардагина қўйилади. Бундай ташхиснинг аниқ қўйилиши, танада эпилептик тутқаноқларни келтириб чиқарувчи бошқа касалликлар аниқланмаганлигига ҳам боғлиқ.

Мутахассисларнинг маълумотларига кўра, ўн олти ёшгача бўлган ҳар мингта боладан тахминан еттитаи шу касаллик билан хасталанади. Катта ёшдаги инсонларда эса нисбатан камроқ, яъни ҳар икки юзта одамдан бирида айнан шу дард кузатилади.

Эпилепсия билан хасталанганларнинг 75 фоизини йигирма ёшгача бўлган беморлар ташкил этади. Йигирма ёшдан ошган кишиларда эса тутқаноқ хуружларининг кузатилиши асосан турли хилдаги жароҳатлар ёки инсульт (бош мия қон томирларида қон айланишининг бузулиши) билан боғлиқ бўлади.

Касалликни келтириб чиқарувчи сабаблар мавҳумлигича қолмоқда

Тутқаноқ хуружларининг бир неча тури мавжуд. Унинг келиб чиқишида бош миянинг ярами шикастланган бўлса, парциал ёки фокал ҳисоблана-

ди. Агар бош миянинг ҳамма қисми хасталанса, унда бу – генераллашган (марказлашган) хуруж деб аталади. Яна аралаш хуружлар ҳам бор: улар олдин бош миянинг яримдан бошланиб, сўнг бутун мияни қоплайди. Афсуски, бутунги замонавий тиббиёт 70 фоиз ҳолларда касалликни келтириб чиқарувчи сабабларни аниқлай олмаётти.

Бироқ хасталикни келтириб чиқарувчи қуйидаги сабаблар тез-тез учраб туради: бош мия жароҳати, инсульт, бош мия ўсмаси, туғруқ жараёнида кислот ва қон-томир етишмовчилиги, мия тузилишининг бузилиши (мальформациялар), менингит, вирус ва паразитар касалликлар, мия абсцесси (йиринглаши).

Эпилепсияга ташхис қўйиш учун шифокор, энг аввало, хасталикни келтириб чиқарувчи сабабларни текширади. Аниқ ташхис қўйиш эса жуда мураккаб. Бунинг учун бемор кўп босқичли текширувлардан ўтиши лозим. Дастлаб касалликнинг белгилари, сўнг, хуружлар сони

Аниқ ташхис қўйиш эса жуда мураккаб. Бунинг учун бемор кўп босқичли текширувлардан ўтиши лозим. Дастлаб касалликнинг белгилари, сўнг, хуружлар сони аниқланади.

аниқланади. Кейин хуруж батафсил таърифланади. Бу эса унинг кечиш жараёнини оидинлаштиришга катта ёрдам беради. Боиси хуружни бошдан кечирган одам ҳеч нарсани эслай олмайди. Сўнг, бемор электроэнцефалография (ЭЭГ) қилиниши лозим. Бу орқали бош мия фаолияти чуқур текширувдан ўтказилади. Шунингдек, хасталикка тўғри ташхис қўйишда компьютер томография ёки магнит-резонанс томография каби текшириш усуллари ҳам қўлланилиши мумкин. Агар касаллик тўғри даволанса, 80 фоиз ҳолларда бемор одам тутқаноқ хуружсиз ва фаоллиги чегараланмаган ҳолда яшайди.

Хавфли томони нима?

Бу касаллик билан оғриган аксарият инсонларга умри давомида тутқаноқка қарши (антиэпилептик) препаратларни ичиш тавсия этилади. Агар беморда бир неча йил давомида хасталик хуруж қилмаса ёки ўтказилган ЭЭГ кўрсаткичлари меъёрга бўлса, шифокор тутқаноқка қарши препаратни бекор қилиши мумкин. Эпилепсиянинг хавфли тарафларидан

Босинқираш хасталикми?

Босинқираш – уйқунинг бузилиш турларидан бири ҳисобланиб, бунда киши ҳадеганда ухлай олмайди. Ухлаб қолса ҳам қўрқинчли тушлар кўради. Уйқусида гўлдираб, тушунарсиз гаплар айтади, ғалати товушлар чиқаради.

Кўпинча руҳий ёки жисмоний жиҳатдан қаттиқ чарчаган кишилар, шунингдек, ички касалликлар билан оғриган баъзи беморлар ўқтин-ўқтин босинқираши кузатилади. Айрим ҳолларда уйқусираш баъзи руҳий касалликларнинг илк белгиси бўлиши ҳам мумкин. Бундай кишилар, албатта, шифокорга учраб, тегишли маслаҳат олишлари, босинқираш сабабини аниқлаб, даволаш чораларини кўриши лозим. Шунингдек, улар ётишдан аввал кофе, аччиқ чой ичиши ёки бўлмаса, қўрқинчли фильмлар томоша қилиши мумкин эмас. Очик ҳавода сайр қилиш босинқирашнинг олдини олишда энг муҳим воситадир.

бири шуки, катта тутқаноқ хуружи пайти инсон бўғилиб қолиши (беморнинг юзи билан ёстикка ётиб қолса, ва ҳоказо ҳолатларда) ёки бўлмаса йиқилиб тушиши натижасида қаттиқ жароҳат олиши, бу эса ўлим ҳолатигача олиб келиши мумкин. Қолаверса, катта тутқаноқ хуружлари қисқа вақт оралиғида ривожланиши мумкин. Бу эса, ўз навбатида, хаста кишида нафас олишнинг тўхтаб қолишига олиб келади.

Генераллашган (марказлашган) тонико-клоник (тана аззолари ва баданнинг тиришиб қолиши) хуружларига келсак, бунинг оқибати ҳам аянчли яқунланиши мумкин. Шу боис бундай хуружлар кузатиладиган беморлар доимо яқинлари назоратида бўлишлари зарур.

Касаллик қандай даволанади?

Ҳозирги вақтда шифокорлар ушбу касалликни даволаш учун бир неча препаратлардан фойдаланади. Уларнинг баъзилари миянинг факатгина бир қисми, яъни эпилепсиянинг маълум турига таъсир кўрсатиши мумкин. Дорининг асоратлари беморларда турли қўрқинишда намоён бўлади. Шу боис бундай препаратларни қабул қилишда ўзбошимчалик қилиш мутлақо ярамайди.

Эпилепсия бор аёллар ҳомиладорликдан олдин ва кейин шифокор кўригидан ўтишлари шарт. Ҳомиладорлик пайтида антиэпилептик препаратларни бирданига тўхтатиб қўйиш

катиъян тақиқланади.

Агар дори воситалари билан даволаш ёрдам бермаса, бошқа усулга ўтиш мумкин. Жумладан, миянинг шикастланган қисмининг жарроҳлик операцияси ёрдамида олиб ташлаш зарур. Лекин бунинг учун махсус тиббий ускуналар ёрдамида ўтказиладиган юқори технологияли текширув усуллари зарур.

Биринчи ёрдам қандай кўрсатилади?

Агар бемор бошини орқага ташлаб, қўл ва оёқларини ноаниқ ҳаракатлантираётган бўлса, унинг кўз қорачиқларига эътибор бериш лозим. Агар улар кенгайган бўлса, демек эпилепсия хуружи тутганидан далолат беради. Бундай вақтда, энг аввало, беморни қорни билан ётқизиш ва бошига бирор юмшоқ буюм қўйиш лозим. Бу эса фавқулодда жароҳатларнинг олдини олади. Агар қусиш кузатилса, беморнинг бошини ёнга буриш керак. Шунингдек, хаста киши тилини тишлаб олмаслиги учун унинг тишлари орасига қошиқ қўйиш мақсадга мувофиқ. Эпилептик хуруж пайтида беморга сув бериш ярамайди. Биринчи ёрдам кўрсатилгач, зудлик билан шифокорга мурожаат қилиш лозим.

Алишер ТўРАЕВ,
Академик Н.М.Мажидов
номидаги неврология кли-
никиси бош шифокори, олий
тоифали невропатолог.

АСАБИНГИЗ БУЗИЛЯПТИМИ? ҚАТИҚ ИЧИНГ!

Кўпчилик сут маҳсулотлари, жумладан, қатикни севиб истеъмол қилади. Унинг таркибида оқсил, минерал туз ва бир қанча витаминлар мавжуд.

Қатик осон ҳазм бўлиш билан бирга, танани бир қанча касалликлардан ҳимоялайди. Жумладан, ушбу маҳсулот иммун тизимини тикловчи, руҳий зўриқиш ҳамда уйқу бузилиш ҳолатларининг олдини олишда асосий воситадир.

Мутахассисларнинг фикрига кўра, доимий равишда қатик ичиб юрган одамнинг асаб тизими мустаҳкам бўлади. Қолаверса, у танадаги чарқоқнинг олдини олади. Айниқса, қатик таркибидаги фосфор мушакларга қувват бағишлаб, танага тетиклик улашади.

Кўшни-ким, кўшниччилик ҳақлари нималардан иборат?

ДИНИЙ МАЪРИФАТ

Нафс тарбияси энг ҳассос мавзулардан бири ҳисобланади. Бу мавзуда кўплаб олимлар, тариқат машойихлари сўз юритганлар, қатор китоблар ва рисоалар битганлар.

Нафс балосини қандай енгиш мумкин?

Дарҳақиқат, нафсга бўйсунмасликда инсон учун жуда кўп яхшиликлар, баракалар бор. Унга эргашмиш эса ёмонликларнинг пойдевори ҳисобланади. Шу кунгача ўтган солиҳ бандалар барча яхшиликларнинг асоси нафсни тарбия қилиш, барча ёмонликларнинг асоси эса унга тобе бўлишда эканини таъкидлаганлар.

Нафсига эргашмай, уни тарбиялаган киши ютукка, муваффақиятга етишади. Унга фақат гумроҳ кимсаларгина эргашадилар.

«Ҳақиқатда, ким у (нафс) ни покласа, ютукка эришади» (Шамс сураси, 9-оят). «...Уз ҳавони нафсига эргашган кишидан кўра адашганроқ кимса борми?!» (Қасос сураси 50-оят).

Донишманд халқимиз «Менинг нафсим балодир, ўтдан чўкка солондир» деб ҳам бежиз айтмаган.

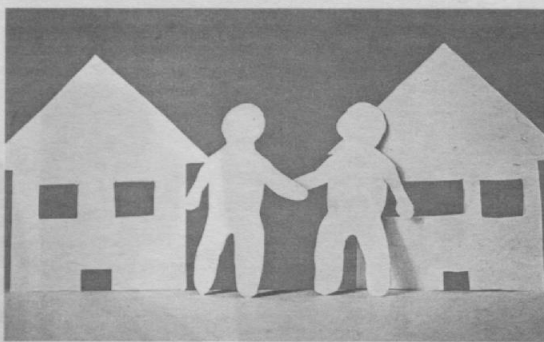
Уламолар нафс истакларига тескари ҳаракат қилишни ибодатнинг боши, дейдилар.

Бир киши ҳавода муаллақ ўтирган одамни кўриб, бунинг сабабини сўради. У айтди: «Мен ҳавони тарқ қилган эдим, Аллоҳ ҳавони бўйсундириб қўйди». Яъни, ичимдаги нафсим истакларига ҳилоф қилган эдим, Аллоҳ ташимдаги ҳавони хизматимда қилди.

Машойихлар айтди: «Нафсга ҳилоф қилишнинг баракаси, таъсири ҳар бир инсонга гарчи у Ислом аҳлидан бўлмаса ҳам ўтади». Ривоят қилинишича, Мисрда мукошафа билан машхур бўлган роҳиб бўлар эди. Унинг бу ҳолати мусулмонларни фитнага солишидан қўрққан бир олим заҳарланган пичокни олиб, роҳибнинг уйига борди. У эшикни тақиллатган эди, ичкаридан: «Ҳой мусулмонлар пешвоси! Пичокни ташла», деган овоз эшитилди. Олим пичокни ташлаб, уй ичига кирди. Роҳибга қараб: «Сенда мукошафа нури қаердан пайдо бўлди? Ёки мусулмонмисан», деди. Роҳиб айтди: «Ҳа, мусулмон бўлдим». Имом: «Бу қандай содир бўлди?», деди. У: «Нафсга ҳилоф қилиш билан бўлди. Нафсимга исломни тақлиф қилганим, у бош тортиди. Мен эса унга ҳилоф қилдим», деб жавоб қайтарди.

Аввалбой ҚАЮМОВ,
Тошкент шаҳридаги
«Абдуллоҳ ибн Масъуд» жоме
масжиди имом-нонби.

Шарқ мамлакатлари, шу жумладан, юртимизда ҳам қадимдан якка ҳолда яшашдан кўра, жамоавий бўлиб умргузаронлик қилиш эзгу анъанага айланган. Ирмоқлардан азим дарёлар вужудга келгани каби оилалар, хонадонлар бирлашиб кўшнilar, кўшнilarнинг аҳилиги туфайли маҳаллалар, маҳаллаларнинг ободлиги натижасида Ватан пайдо бўлади.

Ҳўш, мукаддас динимизда кимга «кўшни» дейилади? Кўшниччилик ҳақлари нималардан иборат?

Қуръони каримда: «Аллоҳга ибодат этингиз ва Унга ҳеч нарсани шерик қилмангиз! Ота-оналарга эса яхшилик қилингиз! Шунингдек, қариндошлар, етимлар, мискинлар, қариндош кўшнilar бегона кўшнilar, ёнингиздаги ҳамроҳингиз, йўловчи(мусофир)га ва кўл остингиздаги(қарам)ларга ҳам (яхшилик қилингиз)! Албатта, Аллоҳ қибрили ва мактапчоқ кишиларни севмайди» (Нисо сураси, 36-оят), деб марҳамат қилинган.

Ислом инсонларнинг икки дунё саодатини таъминловчи диндир. Бошига мусибат тушган киши Аллоҳни зикр қилса, таскин топади. Ўзини ёлғиз ҳис этган одам оила аъзолари билан суҳбатлашса, ҳамдардлари борлигини англаб етади. Ён кўшнilarи ва маҳалла-кўй билан яхши муомала қилган киши ўзини бахтиёр ҳис этади.

Кўшниччилик нақадар масъулиятли экани оят қаримада очик-ойдин баён этилиб, аввало, ҳеч нарсани шерик қилмасдан Аллоҳ таолога ибодат қилиш, сўнгра ота-онага, қариндошларга, етиму мискинларга ҳамда қариндош кўшнilar ва бегона кўшнilarга яхшилик қилиш амр этиляпти.

Оят қаримадаги «вал жари зил қурба» сўзини муфассирлар турлича шарҳлашган. Али ибн Абу Талха Ибн Аббосдан ривоят қилади: «Оятдаги «вал жари зил қурба» сўзи қариндош кўшнilarдир. «Вал жарил жунуб» эса қариндошлиги бўлмаган кўшнilarдир. Икристи, Мужоҳид, Маймун ибн Михрон, Зайд ибн Аслам, Муқотил ибн Хайс ва Қатола ҳам шу сўзга кўшилган» («Тафсирул

Қуръанил азим», Ибн Қасир, 1-жисд, 500-бет).

Оятда кўшнilarни мўмин ёки кофир деб ажратмаган. Шунинг учун муфассирлар кофир кўшнilarга ҳам яхшилик қилиш керак, дейдилар.

Ҳадисларда ҳам кўшниччилик ҳақи ҳассослик билан тушунтирилган. Абдуллоҳ ибн Амр розияллоху анхундан ривоят қилинади. «Набий соллаллоху алайҳи ва саллам: «Менга Жаброил кўшнilar ҳақида жуда кўп васият қилдики, кўшнilar кўшнilarдан мерос оладими, деб ўйлаб қолдим» деганлар» (Имом Бухорий ривояти).

Бошқа бир ҳадисда: «Ким Аллоҳга ва охират кўнига ишонса, яхшиликни гапирсин ёки жим турсин. Ким Аллоҳга ва охират кўнига ишонса, кўшнисига азият бермасин» (Имом Бухорий ривояти).

Кўшнilarга азият бермаслик, озор етказмаслик Аллоҳга ва кўшнilar кўнига имон келтириш билан ёнма-ён зикр этиляпти. Демак, мўмин киши кўшнilar кўнига ва Аллоҳнинг борлигига ишонса, кўшнисига ҳам зарар бермаслиги керак экан.

Бошқа ҳадисда эса: «Аллоҳга қасамки, мўмин бўлолмайди» деб (уч марта) айтдилар. «Ким у, эй Аллоҳнинг расули?» деб сўралганда: «Кўшнисига ёмонлик қилган киши», дедилар (Имом Термизий ривояти).

Кўшнilarнинг кўшнilarи қандай ҳақлари бор?

Абу Бакр Баззор Жобир ибн Абдуллоҳдан ривоят қилади. «Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам айтдилар: «Кўшнilar уч хил бўлади. Битта ҳақи бўлган кўшнilar, иккита ҳақи бўлган кўшнilar ва учта ҳақи бўлган кўшнilar. Мусулмон бўлмаган кўшнilarда фақат битта

кўшниччилик ҳақи бор. Иккита ҳақи бўлган кўшнilar — қариндош бўлмаган мусулмон кўшнilar. Унинг мусулмонлиги туфайли бир ҳақи, кўшнilarлиги сабабли иккинчи ҳақи бор. Учта ҳақи бўлган кўшнilar — қариндош мусулмон кўшнilar бўлиб, унинг қариндошлиги туфайли бир ҳақи, мусулмонлиги туфайли иккинчи ҳақи ва кўшнilarчилиги сабабли учинчи ҳақи бор» («Тафсирул Қуръубий» 5-жисд, 184-бет). «Эшиги энг яқин бўлган кўшнilar яхшилик қилиш учун энг лойиқ кўшнilarдир» (Имом Бухорий ривояти).

Кўшнilar ким?

Бу саволга ҳам динимизда жавоб бор. Ҳазрат Али қарамаллоху ваъжаҳу: «Ўйидан овози эшитилиб турадиган даражадаги киши кўшнilar», деган. Ойша онамиз розияллоху анҳо ҳар томондан 40 уйнинг кўшнilar эканини айтганлар.

Имом Қуртубий раҳматуллоху алайҳ: «Энг яқин қирқта уй, ҳар томондан қирқта уй, бақирганда эшитиладиган масофадаги уйлар, бондод намозини бир масжидда ўқийдиган кишилар, масжиддаги тақбир овозини эшитган кишилар кўшнilarлардир», деган.

Бу сўзларнинг баъзилари ҳадислар асосида айtilган бўлса-да, лекин кўшнilarчилик замон ва маконга қараб ўзгариб туради. Шундай экан, кўшнilarчиликни таърифлашда энг яхши ўрнак ҳар бир жойнинг ўзига ярашадиган урф-одатидир.

Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва саллам Абу Зарр розияллоху анхунга: «Эй Абу Зарр шўрва қилсанг, сувини кўпроқ сол ва кўшнilarнинг ҳам узат...» деганлар (Имом Муслим ривояти).

«Кўшнilar» сўзи ҳеч қандай ажратмасдан мусулмон-ғайримусулм, дўст-душман, муқим-мусофир, яқин-ёмон, яқин-узоқ — ҳаммасини ўз ичига олади.

Мусулмон кишининг энг асосий ахлоқий вазифаларидан бири Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва саллам айтганларидек: «Мусулмон киши бошқа мусулмонларнинг тилидан ва қўлидан омонда бўлган кишидир» (Имом Бухорий ривояти).

Оиламиздан кейинги энг яқин ижтимоий доирани кўшнilarлар ташкил қилади. Яхши-ёмон қўнларимизга кўшнilarларимиз яради. Шу боис мўмин киши ўзи эришган неъматларга кўшнilarларини ҳам эриштиши, ўзи ёмон қўрган нарсаларни кўшнilarларига ҳам раво қўрмаслиги лозим. Шу жиҳатдан қарайдиган бўлсак, кўшнilar кўшнilarга зарар бермайди.

Кўшнilar ҳақлари тўғрисида сўраган саҳобага Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва саллам: «Қасал бўлса, бориб кўр, вафот этса, жанозасида қатнаш, қарз сўраса бер, қийин аҳволда бўлса ёрдам қил. Бошига мусибат тушса, тасалли бер, уйининг томини баланд кўтариб, унга етиб турадиган шамол ва шабадалдан тўсма, пиширган нарсангдан унга ҳам чиқар!» (Имом Аҳмад ривояти) деганлар.

Муктасар айтганда, кўшнilarни моддий ёки маънавий азият бериш мумкин эмас. Моддий азият уйига, боғига, мол-мулкига тажовуз қилиш билан бўлса, маънавий азият ор-номуси, шаъни ва обрўсига тажовуз қилишдир.

Фазилдин ТОШЕВ,
Навобий вилояти
Навбахор тумани бош
имом-хатиби.

Чин иқтисодий ўсиши секинлашди

Хитой иқтисодиёти 1990 йиллардан буён илк бор ўсишнинг энг қуйи даражасига тушган. ХХР Давлат статистика бошқармаси маълумотларига кўра, 2019 йилнинг биринчи ярмида ўсиш 6,3 фоизни ташкил этган.

Таҳлилчилар мамлакатнинг шундай муаммо билан юзланиши муқаррар эканини таъкидлаб келар эди. Бирок АҚШ билан бошланган савдо уруши иқтисодий ўсиш суръатига ҳам жиддий зарба берган. Шу боис хитойликлар бизнес юритишда бироз қийин аҳволга тушиб қолган. Хитой ҳукумати жорий йилда иқтисодиётни жонлатириш мақсадида бизнесменларга нисбатан давлат молиявий ёрдамини оширган ва солиқларни маълум даражада камайтирган.

Иқтисодиётчиларнинг фикрига кўра, 30 йил давомида ўсиш кўрсаткичи 10 фоиз бўлган Хитой иқтисодиётининг секинлашиши ҳайратланарли ҳолат эмас. Улар ҳукумат бу йиллар мобайнида хусусий бизнесни турли усуллар билан дастаклаб келганидан иқтисодиётнинг гуллаб-яшнагани, аммо бундай ҳолат яна узоқ йиллар давом этишининг имкони йўқлигини таъкидлайдилар. Ҳуллас, Хитой иқтисодиёти ўсишда секинлашди ва бутун дунё хавотир ичра воқеалар ривожини кузатмоқда.

Агар Чин иқтисодиёти кулагудек бўлса, бир ярим миллиард инсон жаҳон иқтисодиёти юритувчисидан унинг гардания осилган оғир юкка айланади. Гап ҳозирча Хитойнинг иқтисодий жиҳатдан синиши ёки инкирозга юз тутиши ҳақида кетма-кет. У доимийдек иқтисодиёти энг тез суръатларда ривожланаётган давлатлар қаторида турибди, лекин ўсиш йилдан-йилга пасайиб бормоқда: 2018 йилда Хитойдаги иқтисодий ўсиш 2017 йилдагидан 0,2 фоизга пасайиб, 6,6 фоизни ташкил қилган. Жорий йилда иқтисодий ўсишнинг янада секинлашиши тахмин қилинмоқда — 6,2 фоизга қадар.

Асосий сабаб савдо урушими?

Хитой иқтисодий ўсишининг пасайишига асосий ташки сабаби — АҚШ билан кечаётган савдо урушидир. Бу сабаб ҳали у қадар катта зийн келтирмаётган бўлса ҳам, иқтисодиётнинг ичида жуда чуқур ва жиддий касаллик етилиб келмоқда. Хитойнинг иқтисодиёти ҳажми 13,5 триллион АҚШ долларига тенг, яъни дунёда АҚШдан сўнг иккинчи ўринда. Ушбу мамлакат иқтисодий жиҳатдан ҳар нарсада йирик: у дунёдаги йирик экспортёр, йирик ҳомашё импортёри, йирик автомобиль бозори ва бу рўйхатни яна анча давом эттириш мумкин.

Хитойда ҳам бой, ҳам ривожланаётган, ҳам қашшоқ давлатларга хос хусусиятларни учратиш мумкин. Аввало, истеъмол даражаси секинлашяпти. Иқтисодиётнинг орқага кетиши туфайли хитойликлар ГАРБда ишлаб чиқаришдан қўл телефонлари, автомобиллар ва бошқа қимматбаҳо буюмларни камроқ сотиб ола бошлади. Бундан Apple, BMW ва Tiffany каби компаниялар жиддий зарар кўрмоқда. Хитой ГАРБ компаниялари учун ҳаётини муҳим бозор — хитойликлар шахсий истеъмол йўлида йилга 5 триллион доллардан кўпроқ маблаг сарфлайди. Бошқа томондан ишлаб чиқариш ва қурилиш суръати секинлашган. Бу икки соҳадан ўсиш суръатининг пастга қулаши оқибатида Хитой янада ҳам нефть ва пўлатга эҳтиёж сезмоқда. Натияжада Россия ёки Австралия каби Хитойга йирик миқдорда

ҳомашё экспорт қилувчи давлатлар тушқунликка тушиб бормоқда.

Сармоя камайса қайси давлатлар зарар кўриши мумкин?

Айни вақтда хорижга сармоя чиқаришда эҳтиёткорлик кузатишмоқда. Хитойликлар ўнлаб давлатларга миллиардлар доллар инвестиция киритиб, у ерларда йўللар ва электростанциялар қурмоқда, денгиз портлари ва конларни сотиб олмақда. Бирок иқтисодиётда кўрина бошлаган муаммолар ортидан улар хорижий давлатларга пул тикишга эҳтиёткорлик билан қарай бошлади.

Бундан ташқари, Хитой ҳукумати бир неча йил олдин янги Ипак йўли иқтисодий лойиҳасини эълон қилган эди. Мабодо хитойликлар хорижга инвестиция чиқаришини камайтирса, бундан биринчи бўлиб Украина, Россия ва Қозғоғистон каби транзит давлатлари, шунингдек, Осиё ва Африкадаги — Покистондан тортиб Бангладеш, Малайзия ва Эфиопияга қадар — қатор мамлакатлар зарар кўриши мумкин.

Хитойда пайдо бўлган иқтисодий муаммолар барча ривожланаётган, ҳатто, бой давлатларда ҳам акс-садо беради. Мамлакат иқтисодиётининг ўсишдан тўхташи кутилгандан ҳам салбийроқ оқибатларга сабаб бўлиши мумкин. Айниқса, бу халқаро савдонинг секинлашуви, молия ва ҳомашё бозорлариди нархларнинг кескин тушиб кетишида кўринади, деб огоҳлантиради Халқаро Валюта Фонди.

Иқтисодчилар нима дейишмоқда?

Иқтисодчилар анчадан бери хитойликларнинг истеъмол учун янада ҳам маблаг сарфлаётганини муҳокама қилиб келади. Январ ойининг бошида Apple раҳбари Тим Кук компания хиссдорларига мурожаат қила туриб, Хитойда талабнинг тушиб кетгани туфайли компаниянинг ишлари орта кета бошлаганини очик тан олган эди. Хитойликлар нафақат Apple маҳсулотларидан воз кечаётди. Ҳисоб-китобларга қараганда, дунёдаги йирик автомобиль бозорига кечаётган савдо ҳам 1990 йиллардан бери илк бор сезиларли қисқарган.

Шунингдек, АҚШ билан давом этаётган савдо уруши оқибатида импорт товарларнинг нархи ошиб кетиб, юаннинг қадри тушиб бормоқда. Айни дамда Хитой

ҳукумати жисмоний шахслар томонидан мамлакатга қимматбаҳо буюмлар олиб килинишини ҳам чеклаб қўйган. Бундай ҳолат, биринчи навбатда, ғарблик ишлаб чиқарувчиларга оғир зарба бўлди. Хитойликлар бутун дунёда ишлаб чиқариладиган «люкс» синфига мансуб барча товарларнинг учдан бир қисминини сотиб олади ва бунга ҳар йили 120 миллиард доллар сарфлайди.

Хитой ўрнини қим эгаллаши мумкин?

Хитойликлар жаҳон туризми ўсишининг асосий манбаи ҳам. Аммо ҳеч қим хитойлик истеъмолчилар ўрнини боса олмайдилар. Хусусан, дунё иқтисодиётининг 2008 йилда рўй берган халқаро молиявий инқироз оқибатларидан сўнг тикланиб олишда айнан хитойлик ўрта синфга мансуб истеъмолчилар асосий роль ўйнаган. Уша йиллари бойиб бораётган хитойликлар жаҳондаги товарларга бўлган талабини 3 триллион АҚШ долларга оширган. 2017 йилга келиб, бу рақам деярли 5 триллион долларга етган. Яқин ўн йил ичида истеъмолчилар қуввати бўйича Хитойнинг ўрнини эгаллай оладиган бирор давлат чўкмас керак. Ҳиндистон, Индонезия ва Нигерияда ана шундай имконият бор, аммо улар ҳозирги ривожланиш суръатида давом этса, Хитойнинг ўрнини яна 20 йилдан кейингина эгаллай олиши мумкин.

Хитойликлар факат тайёр товар сотиб олмайдилар. Мамлакатнинг асосий импортини ҳомашё ташкил қилади: нефть, мис, темир рудаси. Мамлакатда ишлаб чиқариш ва қурилиш ўсишининг секинлашуви ортидан жаҳон бозорига ҳомашёга бўлган талаб тушиб кетган, бунинг ортидан нархлар ҳам пастга қулаган. Ўтган йили Хитой 2010 йилдан бери биринчи марта темир рудаси импортини қисқартирди. Бу пўлат қуйиш ҳажмининг ҳам камайишини аниқлагани. Бундай ҳолатнинг асосий сабаби қурилиш компаниялари томонидан пўлатга бўлган талабнинг тушиб кетганидир. Тураржой ва темир йўллар қуриш суръати секинлашиб бормоқда — бунинг ортидан молия секторида ҳам инқироз бошланишини кутиш мумкин. Сабаби кредитларнинг асосий талабгори шу вақтга қадар қурилиш соҳаси бўлиб келган.

Ҳукумат билан кўринмас ришталар орқали чамбарчас боғланиб кетган қурилиш компаниялари, асосан, имтиёзли қарзлар ҳисобига ривожланиб келган. Коммунистик

партия ҳозирда қурилиш соҳасини қандай қилиб қарзлардан халос қилиш йўлида бош қотирмоқда. Масалан, давлатга қарашли биргина темир йўл компаниясининг қарзи 740 миллиард долларга етган ва ушбу қарзлар фоизи компаниянинг даромадидан кўпроқ. Бу компания фоизларни тўлаш орқали юзага келаётган қамомаднинг янги қарзлар билан ёпишга мажбур эканини аниқлагани. Оқибатда иқтисодий ўсиш ҳам пасайиб бораверади.

«Бир макон, бир йўл» ташаббусининг мақсади нима?

Хитой ҳукумати кенг қўламли «Бир макон, бир йўл» ташаббусини илгари сурганига ҳеч қанча бўлмади. Бу ташаббусдан асосий мақсад — мамлакатни юзлаб давлатлар билан савдо мақсадида боғлаш. Ташаббус доирасида хорижий давлатларга киритилиши кўзланган инвестицияларнинг умумий миқдори ҳали очикланмаган. Бирок баъзи ҳисоб-китобларга кўра, Хитой биринчи беш йил давомида бу мақсадда 1 триллион АҚШ доллардан ортқ маблаг сарфлашни кўзламоқда.

Бу нафақат иқтисодий, балки геосиёсий лойиҳа ҳамдир. Лойиҳа доирасида Хитой давлат компаниялари ўнлаб давлатларда қаргиз темир йўллари, денгиз портлари, қўриқлари, электростанциялари ва телекоммуникация тармоқларини барпо этади. Оқибатда бу давлатларда Хитойнинг таъсир доираси кескин ортади. Ҳозирда ушбу мамлакатнинг ташқи инвестицияларга ажратаётган ҳар ўн доллар мазкур лойиҳага йўналтирилмоқда. Украина, Россия ва Қозғоғистон — бу иқтисодий «макон»нинг асосий ўтиш нуқталарида жойлашган. Агар бу «макон» узилгудек бўлса, улар иқтисодий жиҳатдан жиддий талафот кўриши турган гап.

Албатта, расмий Пекин иқтисодиётни қайта оёққа турғазини йўлида қўл қовуштириб ўтирмаётди. Ўтган йилдан буён ҳукумат иқтисодиётни молиявий таъсирлар ва солиқ имтиёзлари билан дастаклаб келмоқда, аммо ҳозирча бундай уринишлар бирор сезиларли самара бермаган. Коммунистик партия эса ташвишланишга ҳожаат йўқлиги, ҳаммаси режа бўйича кетаётганини таъкидлайди. Ҳукумат кўра, Хитойдаги иқтисодий ўсиш йирик қўламли капиталларни сарфлаш, давлат томонидан тақдим қилинган қатта имтиёзлар ва молиявий қўлаб-қувватлаш ҳисобига юзага келган. Энди эса ривожланишнинг навбатдаги босқичи бошланмоқда ва бу ўтиш даврида турғунлиқни кузатиш табиий ҳол. Хитойдаги ўсишнинг қанчалик даражада секинлашини мумкинлиги ҳали номаълум. Бизнес ва иқтисодий масалаларни ёритишда етакчи нашр бўлган Financial Times газетасининг ёзишича, дунё иқтисодиётининг келажаги Хитойнинг иродасига боғлиқ.

Савдо уруши — бу факатгина ҳаммасини бошлаб берадиган туртки. Бу уруш Хитой иқтисодиётида яширин ётган касалликни очиб берди. Мазкур иллатдан қутулишнинг ягона йўли — тезкор ва дадил ислохотлар.

Абдували САЙБАЗАРОВ,
сиёсий шарҳловчи.

Бир суткада 1 минг 300 га яқин қочоқ Сурияга қайтди.

Кумуш
ФАЙЗУЛЛАЕВА: BEKIST

«Қиз болага тош кўтаришнинг нима кераги бор?» деганлар кўп бўлган»

Этиборлиси, Кумуш кун кеча Чирчиқ шаҳрида ўтказилган Ўзбекистон кубогига ҳам зафар кучиб, шохсупанинг энг юқори поғонасидан жой эгаллади. Биз эса фурсатдан фойдаланиб, у билан оғир атлетика спорт турининг ўзига хос жиҳатлари, танлаган соҳасининг машаққатлари ҳақида суҳбатлашдик.

«Онам дастлаб оғир атлетика билан шуғулланишимга қарши бўлган»

— Юрт шон-шухратини ошириш, она Ватан номини бутун дунёга танитишда спортнинг ўрни ва аҳамияти бекиёс. У инсонни нафақат жисмонан, балки маънан камолга етишида ҳам муҳим роль ўйнайди. Қолаверса, спорт иродани тоблайди, машаққат, қийинчиликларни сабр-бардош, чидам билан енгишга, орзу ва мақсадлар сари олға интилишга ундайди. Инсон

қалбида ўзига ишонч туйғусини шакллантириб, туғилиб ўсган юртинг, миллиятининг севишга ўргатади. Шу боис ҳам спорт билан келажагини боғлаганман.

Болалигимда тасквондо билан шуғулланмоқчи бўлганман. Аммо бўйим пастлиги учун мураббий мени машғулотларга олмаган. Шундан сўнг отамнинг маслаҳатлари билан оғир атлетика спорт турини танлаганман.

Тўғриси, қизларнинг бу спорт тури билан шуғулланишини қўлчилик нотўғри қабул қилади. Ҳар ҳолда нозик хилкат эгаларининг бир неча юз килограммга тошни кўтариб, ўзларини руҳан ва жисмонан синов ва машаққатларга рўбарў этиши ғалати туюлади. Айниқса, менга ўхшаб қишлоқда тутилган спортчи қизлар ҳақида турли фикрлар билдирилади. Эсимда, илк бор машғулотларга қатнай бошлаган пайтларим: «Қиз болага тош кўтаришнинг нима кераги бор?» деганлар кўп бўлган.

Бу гап-сўзларни эшитган ойим спорт билан шуғулланишимга қаттиқ қаршилик қилган. Аммо мақсадим жиддий эканини билгач, омад тилаган. Бугун онам мусобақаларда ғалаба қозонсам, севиनाди, мағлуб бўлганимда ёнимда далда бўлиб, руҳан қўллаб-қувватлайди. Тўғриси айтганда, спортчи учун яқинлар ишончи жуда муҳим. Ҳар ҳолда мен бундан куч оламан.

«Хаяжонга берилганингиз сари тошни бўйсундириш қийин кечади»

— Бошқа спорт турларини билмадиму аммо оғир атлетика билан шуғулланган одам руҳан хотиржам бўлиб бораверади. Ушбу спорт турида куч ва тезлик мушакларининг яхши ривожлангани, жисмоний устуқлик муҳим аҳамиятга эга. Аслида инсон мушаклари икки хил, яъни оқ ва қизил бўлади. Қизили — қўзилувчан, оқи — қотувчан. Мураббийлар ана шу жиҳатларга қараб атлет билан тайёргарлик машғулотларини олиб борадилар.

Баъзан йирик мусобақаларда оғирликка буюртма бериш пайти мураббийлар ўртасида тактик кураш кечади. Ана шундай кезларда спортчи ўз хотиржамлигини сақлаб қолиши лозим. Акс ҳолда мағлубиятга учрашинг аниқ. Хаяжонга канча тез таслим бўлсанг, тошни ўзингга бўйсундириш шунча қийин кечади. Айтмоқчиманки, беллашувлар пайти тош сента дўст ҳам, рақиб ҳам бўлиши мумкин. Фақат пухта тайёргарлик орқалигина бирор муваффақиятга эришилади.

«Ҳар бир спортчига эътибор берилади. Фақат...»

— Бугун мамлакатимизда ўсиб келаётган ёш авлодини спортга кенг жалб этиш, улар орасидан ҳақиқий иқтидор эгаларини излаб топиб, орзуларига етишлари учун керакли шарт-шароитлар яратиш борасида қатор эзу ишлар амалга оширилмоқда. Айниқса, сўнгги йилларда қишлоқ жойларидagi таълим ва спорт-таълим муассасаларини юқори малакали мураббийлар, спорт мутахассис-

Навоийлик ёш иқтидор эгаси, 2018 йил Аргентинанинг Буэнос-Айрес шаҳрида бўлиб ўтган III ўсмирлар Олимпия ўйинлари ғолибаси, Осиё ва жаҳон чемпиони Кумуш Файзуллаеванинг номи нафақат юртимиз, балки дунё спорт жамоатчилигига ҳам яхши таниш. Эришилган ютуқлар, қўлга киритилган натижалар туғайли бугун моҳир спортчимиз халқаро мусобақаларда, қитъа ва дунё биринчиликларида кучлилар сафида эътироф этилмоқда.

лари билан таъминлаш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Бу эса қўллаб-қувватлов ишлари бўлиб, спортчи ошмоқчи бўлиб, мақсадлари сари олға қадар ташлашга ундамоқда.

Биргина мени олайлик. Туғилиб ўсган қишлоғим нафақат вилоят, балки юртимизнинг ҳам энг олис гўшаларидан. Ота-онам ҳам оддий инсонлар. Энди айтинг-чи, чекка бир қишлоқда, камтаргина оилада туғилиб ўсган оддий ўзбек қизи, қандай қилиб ўсмирлар ўртасида Олимпия ўйинлари ғолиби бўлди? Қандай қилиб қитъа ва жаҳон чемпионлигини қўлга киритди? Буларнинг барчаси давлатимизнинг биз, ёшлар келажагига қаратаётган юксак эътибори ва ғамхўрлиги туғайлидир. Ўйлайманки, бундай имконият юртимизда камол топаётган ҳар бир тенгдошимга берилган. Энг муҳими, яратилган шароитлардан оқилона фойдаланиш зарур.

Афсуски, баъзи ёш спортчилар бир-икки халқаро мусобақаларда ғалаба қозонгач, юлдузлик касалига учрайди, атрофдагиларни писанд қилмай қўяди. Айримлар эса машҳурлик юқини кўтаролмай, турли номақбул ишларга қўл уради. Қарабисизки, бу атлетдан ном-нишон қолмайди. Шу боис устозларим машғулотлар давомида спортчи, энг аввало, камтар бўлиши кераклигини, манманлик, кибру ҳавога берилиш барча муваффақиятларни йўққа чиқаришини уқтиради. Мураббийларимнинг бу маслаҳатларига доим амал қилишга ҳаракат қиламан.

«Спортчининг китоб ўқиши шарт эмас» деганлар қаттиқ адашади»

— Хозирги кунда юртимизда ёшлар ўртасида китобхонлик маданиятини юксалтириш мақсадига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айниқса, ёш авлод ўртасида ташкил этилаётган кўрик-танловлар, фестиваль ҳамда беллашувлар улар истеъдодини рўёбга чиқаришга хизмат қилаётир.

Аммо шунча шароит ва имконият яратилгани билан баъзи тенгдошларим хали ҳам китоб ўқймайди. Уларнинг энг катта

муаммоси ҳаётида бир марта бўлса ҳам мутолаа завқини ҳис этиб кўрмаган. Бундайларга кунда йигирма тўрт соат вақтини интернетда ўтказиш муаммо эмас, аммо мутолаага келганда вақти йўқлигини рўкан қилиб, баҳона излайди.

Яқинда бир дутонам «Спортчи бўлсанг, сенга китоб ўқишнинг нима кераги бор? Кучинг бўлса, бўлди-да» деб қолди. Тўғриси, унинг бундай муносабатидан қаттиқ ранжидим. Аслида инсон қайси касб эгаси бўлмасин, доим мутолаага эҳтиёж сезади. Шу қатори спортчилар ҳам. Агар атлет интеллектуал жиҳатдан етуқ бўлса, муваффақиятга эришиши, ғалаба қозониши осон кечади. Бежизга «Билаги зўр бирни, билими зўр мингни йикитар» деб айтишмаган.

Яқинда Ўтқир Ҳошимовнинг «Икки эшик ораси» ва Одил Ёқубовнинг «Улуғбек хазинаси» романини ўқиб тугатдим. Тўғриси, бу икки асардан олган таассуротларимни сўз билан ифодалаб беролмайман. Шу боис тенгдошларимга ҳам китоб ўқишни тавсия этган бўлардим. Ишонинг, бу машғулотнинг завқини ҳеч нимадан топа олмайсиз.

«Олимпиада — ҳаётим мазмуни»

— 2018 йил Аргентинанинг Буэнос-Айрес шаҳрида бўлиб ўтган III ўсмирлар Олимпия ўйинларида ғолиб бўлганимда бундай нуфузли мусобақада шохсупага кўтарилишнинг хаяжони ўзгача эканини ҳис этганман. Қўлга киритган ғалабанг учун юрт байроғи баланд кўтарилиб, она Ватанинг мадҳияси янграганида хурсандчиликдан беихтиёр йиғлаб юбораркансан. Насиб қилса, 2020 йил Япониянинг Токио шаҳри мезбонлик қиладиган тўрт йилликнинг энг нуфузли спорт анжумани — Ёзи Олимпиадада ҳам муваффақиятли иштирок этиб, олтин медалини қўлга киритишга, устозларим, менга тарбия берган ота-онам ишончини оқлашга ҳаракат қиламан. Бу — энг катта орзум, ҳаётим мазмунидир.

«Mahalla» муҳбири
Саъдулло ТУРСУНОВ
суҳбатлашди.

ХАБАРЛАР

Шаҳрам 30 сонияда рақибини рингга қулатди

Моҳир боксчимиз Шаҳрам Ғаёсов ўзининг профессионал боксдаги тўққизинчи жангини ўтказди. Бу сафар унга колумбиялик Дарлей Перес (34-4-2, 22КО) рақиблик қилди.

Этиборлиси, 10 раундга мўлжалланган жанг жуда қисқа фурсатда якунланди. Аниқроғи, Ғаёсов тажрибали рақибини жангнинг 30-сониясидаёқ нокаутга учратди ва чемпионлик камарини ўзига саклаб қолди.

Маълумот учун, боксчимиз бунгача профессионал боксда 8 марта рингга кўтарилган ва уларнинг барчасида ғалабага (6 нокаут) эришган.

Шарофиддин — жаҳон чемпионати совриндори

Шу кунларда Япониянинг Токио шаҳрида дзюдо бўйича катталар ўртасидаги жаҳон чемпионати кўтаринки руҳда давом этмоқда.

Жумладан, -60 кг. вазн тоифасида юртимиз шарафини ҳимоя қилган Шарофиддин Лутфуллаев мусобақа давомида беш нафар рақибини мағлубиятга учратди. Ҳал қилувчи баҳсда эса ҳамюртимизга грузиялик дзюдо устаси Чхвимиани Лухуми рақиблик қилди. Афсуски, ушбу қарама-қаршиликда Шарофиддинга бироз омад етишмади ва у жаҳон биринчилигининг кумуш медалига эга чикди. Бундан ташқари, Лутфуллаев жаҳон ва Токио Олимпиадаси рейтингини учун зарур бўлган 1400 очкони ҳам ўз ҳисобига ёзиб қўйди.

Волейболчиларимиз Непалдаги халқаро мусобақадан қайтиб келишди.

ВАТАН МАНЗУМАСИ

АМИР ОЛИМХОННИНГ ЯШИРИН ТУННЕЛИ МАВЖУДМИДИ?

**Абдулла
ОРИПОВ**

Мен нечун севаман Ўзбекистонни...

Мен нечун севаман Ўзбекистонни,
Тупрогин кўзимга айлаб тўтиё.
Нечун ватан, дея еру осмонин,
Муқаддас атайман, атайман танҳо.
Аслида дунёда танҳо нима бор?
Пахта ўсмайдими ўзга элда ё?
Ёки қуёшимни севгимга сабаб?
Ахир қуёшли-қу, бутун Осиё.
Мен нечун севаман Ўзбекистонни,
Богларин жаннат, деб кўз-кўз этаман.
Нечун ардоқларкан тупрогини мен,
Ўпаман, тупрогинг бебаҳо, Ватан!
Аслида тупроқни одил табиат,
Тақсим айлаган-қу, ер юзига тенг
Нечун бу тупроқ, деб йиглади Фурқат,
О, Қашқар тупроги, қашшоқмидинг сен?
Мен нечун севаман Ўзбекистонни?
Сабабини айтгин, десалар менга.
Шоирона, гўзал сўзлардан олдин,
Мен таъзим қиламан она халқимга:
Халқим, тарих ҳукми сени агарда,
Мангу музликларга элган бўлсайдиги,
Қорликларни макон этган бўлсайдиги,
Меҳрим бермасмидим ўша музларга?
Ватанлар, Ватанлар, майли, дўласин,
Бог унсин мангулик музда ҳам, аммо,
Юртим, сени фақат бойликларинг чун
Севган фарзанд бўлса, кечирма асло!

Бундан бир ойча муқаддам Бухоро амирининг яширин ерости туннели кашф этилгани хусусида хабарлар тарқалган эди. Қизиғи шундаки, ушбу хабар нечоғли тез тарқалган бўлса, шу қадар жимиб кетди.

— Арк қўргонидан шимол томонидида 150 метр узоқликда жойлашган мазкур топилмалар XVI-XIX асрларга тааллуқли, — дейди Ўзбекистон тарихчилар жамияти Бухоро вилояти бўлими раиси Азалишох Ҳамроев. — Самарқанд ва Хива археология институтлари вакиллари ва маҳаллий археологлар билан бу объектни ўз ўрнида ўргандик. 2 метрдан ортиқроқ бўлган чуқурликда тишиқ обидишдан қилingan, пойдевори мустаҳкам бўлган бир неча хоналардан iborat археологик объектининг бурчаклари топилди. Бурчаклар ўртасида йўлаклар ва улардан ўтайдиган жойлар мавжуд бўлса-да, там қисмларининг тушиб кетганлиги аниқланди.

Хоналарнинг бурчакларидаги қувурлар бўлаклари маҳаллий аҳоли орасида яширин ерости йўли ҳақидаги минимал тарқалишга сабаб бўлди.

Азалишох Ҳамроевнинг таъкидлашича, бу каби минималлар ҳеч қандай тарихий асосга эга эмас. Ерости йўлининг ўзига хос умумий меъморий қондалари бўлади. Бу объектларда эса ҳеч қандай туниелнинг аломатлари кўринмади.

— Мана қўлимда Бухоро шаҳрининг қадимий топографик харитаси турибди, — дейди тарихчи А.Ҳамроев. — Ушбу майдонларда бир вақтлар Мадрасаи бозори Ғофариди, Масжиди Меҳтарий Шодибек ва яна қўлаб масжид, мадрасалар қад ростлаган. Фрунзе бомбардимони вақтида ушбу объектлар вайрон бўлган. Кейинчалик ана шу масжид, мадрасалар пойдеворида Ҳукумат уйини тиклашган. 60-70-йилларда ушбу бино бузиб ташланган. Бунинг ишиотини қазини чоғида қадимий усулдаги гиштлар билан бирга «Никозай гиштлари» топилганлиги ҳам исботлаб турибди.

Меҳмонхона остида қадимий ҳаммом

Тадбиркор Муҳаммад Болтаев Бухоро шаҳрининг Эски шаҳар қисмидаги анчадан бун бўш турган майдонда уй меҳмонхонаси барпо этмокчи бўлиб, 6 сотихли қазини ишларини олиб бораётганда ажойиб топилмага дуч келди.

Тадбиркорнинг тарихта қизиқиши юқорилиги сабаб, қазини чоғида қадимий усулбани биргина гишт топиллиши билан ниҳоятда эҳтиёткорона йўл тутди. Натияжада еростида ўзига хос кичик шаҳарча киёфаси ақсланди.

Мутахассисларнинг фикрича, қадимда ушбу манзилда «Бозори қафш», яъни оёқ кийим сотиладиган бозор бўлган. Мазкур бозорда «Қафш ола» номи билан юритилган эски ҳаммом ҳам бўлиб, қазинишлар жараёнида

чиққан бу топилма ана шу ҳаммомнинг қолдиқлари эканлиги аниқланди.

— Бухоронинг қадимги рабоб қисмидаги еростидан топилган бу ишиот, бизнинг назаримизда, XVI асрга оид ҳаммом, — дея таъкидлайди Россиянинг Эрмитаж музейи қатта илмий ходими Ҳасан Тарзуев. — Олиб борилаётган тадқиқот ишлари ЮНЕСКО талабига тўлиқ жавоб беради ва бу борада аниқ фикрга келиши учун тезкор ишлар олиб бориляпти. Ишиот ичидан топилган яна бир қанча бўкамлар XIX асрга оидлигини исботлайди. Топилма тарихий аҳамиятга эга бўлиб, ундан туристик манзил сифатида фойдаланили мумкин. Ушбу ишиотни реставрация қилиши, махсус ойналар орқали ўраши ва сайёҳлар учун кўргазма ва намоишлар масканига айлантириши тақдирини бераман.

Манбаларда келтирилишича, XIX аср охири XX аср бошларида Бухорода бу каби 18 та ҳаммом бўлган.

Пойкент қадим синоатлар маскани

Тарихчилар Бухоридан 50 км. жануби-ғарбда, Жондор ва Қорақўл туманлари туташган ҳудудда жойлашган Пойкент ёдгорлигини Бухоридан-да қадимий эканини таъкидлашади. Эра-миздан аввалги IV-III асрларда Эрон ва Турон чегарасидаги истеҳком шаҳар сифатида қад кўтарган, буюк муҳаддис Имом ал-Бухорий таваллуд топган ушбу кўҳна маскан вайронларни хали-хануз тўлиқ талқин этилмаган.

Азалишох Ҳамроевнинг билдиришича, бир неча ой илгари Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Археология институти ва Россия давлат Эрмитажи Шарк бўлими томонидан қадимий Пойкент шаҳри харобаларида археологик қазиниш ишлари бошланган. Қазиниш ишларининг навбатдаги жараёнида ҳудуддан сополдан ясалган қозон топилган. Мутахассислар томонидан мазкур ноёб топилма тахминан эра-мизнинг II асрига тегишли эканлиги аниқланган.

Пойкент деворлари бўйлаб олиб боришган изланишлар давомида яна бир тарихий топилма топилгани маълум қилинди. Ёш археолог Элбек Собиров томонидан металга ишлов бериш уста-хонаси, яъни ҳумдон топилди. Ҳумдон милоддан аввалги III асрга тааллуқли энг қадимий топилма, деб ҳисоблан-моқда.

1981-1982 йилларда Пойкент жанубий шаҳар дарвозасидан бошланган марказий кўчада X асрга оид темир-чилик устaxonани казиб топилган. Бу ердан металсозлик ҳунардончилигига

оид иш асбoblари: металл билан иш-лаш учун арра, искана ва зарб, қурол-аслаҳа, хўжалик пичоқлари, ўроқ, теша, тақа, эшик қисмлари — тамба, қулф, қалип, мих ва ҳокзозлар топилган. Бу археологларда Пойкент — металлни қайта ишлаш маркази, деган тахмин уйғотиб келган.

Ҳумдоннинг топилиши эса шу илмий фаразин ҳақиқатга айлантирди. Ҳумдондан ташқари, экспедиция аъзо-лари томонидан сўғд ёзуви туширилган идишлар парчаси, Сосонийлар даврида зарб этилган танга ва ўқ-ёилар учлари ҳам топилди. Идишлардаги сўғд ёзувлари нусхаси сўғд ёзувини ўқий оладиган мутахассисга жўнатишган.

— Саёҳатчиларнинг эсдаликларида Пойкент — «Муъжизалар ва эртaқлар шаҳри» дея тилга олинади, — дейди тарихчи Шавкат Бобожонов. — Бу махсус антик шаҳарнинг атрофида қўлаб қўргонлар барпо этилган. Пойкент атрофида қўлаб рабоблар қурилишдан ҳам унинг ҳудуди янада кенгайиб боради. Умумий майдони 20 гектарни ташкил этади. Пойкент атрофида 3000 та рабоб бўлашлиги ёзма манбаалар асосида исботланган. Буюк Ипак йўли чорраҳасида жойлашган бу шаҳарни қадимги Хитой тарихчилари «Пами-ян», араб тарихчилари Ат-Табарий, Ибн ал-Хордабейх ва Ибн Фахрлар «Машинаат-тузжор» — савдогарлар шаҳри, Муҳаммад Наршахий «Шахристинони» — Бронза шаҳристини ёхуд «смишар» дея таърифлаганлар. Ўрта аср ёзма манбааларида эса шаҳар Бойқанд, хитой солномаларида Би номлари билан юритилган. Унинг номлари «Қўлашар» маъносини англатади. Пойкент мустаҳкам мудофаа деворлари билан ўраб олинганлиги сабабли «жездан қурилган шаҳристон» (жезидшар) номи билан ҳам маъруфат топган. Қадим Пойкентдан тарихий устaxonанинг топилиши ҳали бу масканнинг янагача ҳайратланарли янгиликлар борлигидан далолатдор.

Айни пайтда Пойкентда археологик қазинишлар давом этмокда.

Қадимий Бухоро заминин ўз бағрида неча минг йиллик сир-синоатларни яшириб турибди. Қолаверса қадимий шаҳарнинг ҳар бир қисми қадимий хариталарда акс эттирилган. Шу боис шаҳар ҳудудида олиб бориладиган ҳар бир қурилиш жараёниларидан олдин Маданий мерос объектларини муҳо-фаза қилиш инспекциясидан рухсат олиш тартибини жорий этиш мақсадга мувофиқ.

Аббар РУСТАМОВ
«Mahalla»

Моддий маданий мерос объектларига зарар етказганлик учун жавобгарлик кучайтирилади.

ТЕХНИК КЎРИК

Қиёслаш бўйича янги тартиб белгиландими?

— Эшитишимча, электр энергияси, табиий газ, ичимлик ва иссиқ сувни ҳисобга олиш ускуналарини қиёслаш тартиби ўзгарибди. Энди ушбу ускуналарни қаерда, қачон ўқатишимиз керак?

Мухайё ОЧИЛОВА.
Тошкент шаҳри.

Алипаша АХМЕДОВ,

Уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги матбуот хизмат раҳбари:

— Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 20 августдаги «Юридик ва жисмоний шахсларнинг электр энергияси, табиий газ, ичимлик ва иссиқ сувни ҳисобга олиш ускуналарини қиёслашдан ўтказиш бўйича маъмурий регламентлар тасдиқланди. Унга кўра, 2019 йил 1 ноябрдан бошлаб ҳисобга олиш ускуналарини қиёсловдан ўтказиш бўйича давлат хизматлари фақат Давлат хизматлари марказлари ёки Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали амалга оширилади.

Ҳисобга олиш ускуналарини қиёслаш даврийлиги: юридик шахслар учун — 4 йил, жисмоний шахслар учун — 8 йилни ташкил этади.

ҲУҚУҚ

Давлат божи қайтариладими?

— Фуқаролик судига никоҳни бекор қилиш юзасидан даъво ариза билан мурожаат қилган эдим. Суд даъво аризамни Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик процессуал кодексининг 124-моддаси 1-қисмига асосан, иш судга тааллуқли бўлмагани сабабли иш юртишни тугатиш тўғрисида ажрим чиқариб менга ФХДёга мурожаат қилиш ҳуқуқимни тушунтирди. Суд ишни кўриб чиқиши учун 405 минг 460 сўм миқдорида давлат божи тўлаган эдим. Тўлаган давлат божи пулим қайтариладими?

Содиқ БҮРИЕВ.
Андижон вилояти.

Достон ЖҲРАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий суди Мурожаатлар билан ишлаш бошқармаси катта консультант:

— Мазкур ҳолатда сиз тўлаган давлат божи суд томонидан қайтарилади. Солиқ кодексининг 342-моддаси 4-бандига мувофиқ, агар иш судга тааллуқли бўлмай суд томонидан иш юртиш тугатилган бўлса, тўланган давлат божи қайтарилади. Давлат божи суммаларини қайтариш тўловчининг ёзма аризасига биноан ёки суднинг ҳал қилув қарорлари асосида амалга оширилади. Давлат божи суммасини қайтариш учун аризачи давлат божини ундирган тегишли давлат органига ёки ташкилотга мурожаат қилиши керак. Давлат божини ундирган давлат органи ёки ташкилотнинг раҳбари уни қайтариш қонунийлигини тасдиқлаган тақдирда қонун ҳужжатларига мувофиқ қайтарилади. Ўз навбатида, давлат органи ёки ташкилот қайтарилиши лозим бўлган, илгари давлат бюджетни даромадига ўтказилган давлат божи суммасининг бир қисmini қайтариш тўғрисида давлат солиқ хизмати органига ёзма шаклда хабар юборади.

ТАЪЛИМ

Ҳарбий тавсиянома қандай имкониятлар беради?

— Айни пайтда ўғлим муддатли ҳарбий хизматни ўтамоқда. Агар у ҳарбий хизматни намунали ўтаб, ҳарбий қисм қўмондонлигининг тавсияномасини қўлга киритса, ўқашига кириши учун имтиёзга эга бўладими?

Фароғат КАРИМОВА.
Сурхондарё вилояти.

Фарход БАБАШЕВ,
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ахборот хизмати бошлиғи:

— Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 17 августдаги қарори билан Ўзбекистон Республикаси Қурулли Қучлари сафида мудатли ҳарбий хизматни ўтаб, ҳарбий қисм қўмондонлигининг тавсияномаларига эга бўлган фуқароларни олий таълим муассасаларига қабул қилиш тартиби тўғрисидаги низо тасдиқланди. Низога мувофиқ, тавсияномага эга абитуриентлар учун республика олий таълим муассасалари бакалавриатига қабул бўйича

давлат буюртмаси параметрларига қўшимча равишда алоҳида қабул кўрсаткичлари белгиланади.

Алоҳида қабул кўрсаткичлари ҳар бир ОТМ бакалавриатига (ҳар бир таълим шакли — кундузги, кечки, сиртки бўйича) давлат буюртмаси параметрларининг 5 фоизини ташкил этади. Кириш имтиҳонларида тўплаш мумкин бўлган энг юқори баллнинг 30 фоизидан кам бўлмаган балл тўплаган, тавсияномага эга абитуриентлар талабалikka тавсия этилади.

Низомга кўра, тавсияномага эга абитуриентлар улар учун белгиланган биринчи олий таълим муассасаси бўйича танловда иштирок этади. Улар мазкур йўналишда ўқишга киришмаган тақдирда, кейинги таълим йўналишларида танловда умумий тартибда қатнашади (яъни бу йўналишларда тавсияноманинг аҳамияти бўлмайдми, барча абитуриентлар қатори умумий рақобатга киришади).

Эслайтиб ўтамиз, мазкур Низом талаблари олий ҳарбий таълим муассасалари, Ўзбекистондаги хорижий олий таълим муассасалари ва уларнинг филиаллари, нодавлат ОТМларга нисбатан татбиқ этилмайди.

ТАРТИБ

Ички ишлар ходими жисмоний куч ишлатишга ҳақлими?

— Бугунги кунда интернет сайтларда ички ишлар ходими билан фуқаро ўртасида турли тортишувлар, ҳатто, муштлашувлар акс этган видеолар ҳам тарқалмоқда. Аслида, ички ишлар ходими қандай вазиятларда жисмоний куч ишлатишга ҳақли?

Манас ЖОЛДАСОВ.
Нукус шаҳри.

Ортик ҲАМИДОВ,
Қарши шаҳар 4-сон ИИБ тергов бўлинимаси бошлиғи:

— Қонунчиликка кўра, агар ички ишлар ходими зиммасига юклатилган мажбуриятларни куч ишлатмасдан туриб бажаришининг иложи бўлмаса, жиноятларга ва маъмурий ҳуқуқбузарликларга

чек қўйиш учун, жиноятлар ёки маъмурий ҳуқуқбузарликлар содир этган шахсларни энг яқиндаги ички ишлар органига ёхуд ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органга олиб бориш ва бу шахсларни ушлаб туриш ҳамда ички ишлар органи ходимининг қонуний талабларига қаршилик

кўрсатилишини бартараф этиш ҳолларидангина куч ишлатиши, жумладан, қурашнинг жанг усуллари қўллаши мумкин.

Жисмоний куч ишлатилиши шахсларнинг ҳатти-ҳаракатлари хусусиятига ва ҳавфлилик даражасига мувофиқ бўлиши керак. Шунингдек, жисмоний куч ишлатилганидан ва махсус воситалар қўлланилгани натижасида шахсларнинг ҳаётига, соғлиғига ёки мол-мулкига зарар етказилган ҳар бир ҳолат ҳақида ички ишлар органи прокурорга дарҳол хабар бериши шарт.

КОММУНАЛ

Иссиқлик таъминоти иситмаса узиш мумкинми?

— Кўп қаватли уйда яшайман. Ўтган йили иссиқлик таъминоти (отопление) хонадонимни яхши иситмади. Бу йил ҳам етарли даражада иситишига ишонмаяман. Шу боис хонадонимни иситиш тармоғидан узмоқчиман. Лекин иссиқ сувазгилар мумкинмас дейишпти, шу тўғрисида?

М.ЙЎЛДОШЕВА.
Тошкент шаҳри.

Фуркат ТОЖИЕВ,
Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Истеъмолчига кўп қаватли уйнинг иситиш ва иссиқ сув таъминоти тизимидан алоҳида турар ва нотурар жой-

ларнинг иситиш асбобларини демонтаж қилиш орқали иситиш тизимидан узиб қўйиш тақиқланади. Бу қоида Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 15 июлдаги қарори билан тасдиқланган Кўп квартиралли уйларда иссиқлик таъминоти хизматлари кўрсатиш қоидаларида белгиланган.

Шу билан бирга, истеъмолчи иссиқлик таъминоти хизматлари зарур сифат ва тартибда кўрсатилмаганда қайта ҳисоб-китоб амалга оширилишини талаб қилиши мумкин. Зарур сифат дейилганда иситиш даврида (иситиш даври вилоят ва шаҳар ҳокими қарори билан белгиланади) турарқой хоналари ҳавосининг норматив ҳарорати камида 20°C бўлиши назарда тутилади.

Иситиш даврида уйда ҳаво ҳарорати ушбу кўрсаткичдан паст бўлганда ҳароратдан четга чиқишининг ҳар бир даражаси учун тўлов миқдори 0,15 физига камайдми.

Газетамизнинг навбатдаги сони 2019 йил 1 сентябрь, якшанба куни чоп этилади.

МУАССИС:

ФУҚАРОЛАРНИНГ
ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ
ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ
МУВОФИҚЛАШТИРИШ БЎЙИЧА
РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ
ГАЗЕТА

Ўзбекистон Матбуот ва
ахборот агентлигида
2017 йил 6 сентябрда
0019 рақами билан
қайта рўйхатга олинган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр
АБДУСАТТОРОВ

Нашр навбатчиси: Ю. Ҳожиёва
Мусахҳиллар: Н. Азимова,
М. Назарова
Навбатчи: Т. Шернаев
Дизайнерлар: И. Болтаев
Ш. Бароқов

Нашр кўрсаткичи: 148

Тахририят манзили:
Тошкент шаҳри, Мустақиллик
шоҳкўчаси, 59-уй. Индекс: 100192
Телефонлар:
Қабулхона: 71 233-39-89,
Котибият: 71 237-56-80,
Факс: 71 233-10-73.
Баҳоסי келишилган нархда.

Газета тахририят компьютер марказида
саҳифаланди ва офсет усулида босилди.

«Шарк» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмаҳонасида чоп этилди.
Босмаҳона манзили:
Тошкент шаҳри,
Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Формати — А-3, 8 босма
табоқ,
22 802 нусхада чоп этилди.
Буюртма Г-845
Топширилди — 05:50